

**Pápež František hovorí o
kresťanskej nádeje**

Cyklus pápežových
audiencií 2016-2017

Obsah

Audiencia, 7-12-2016: Úvod.....	6
Audiencia, 14-12-2016: Vianočná radosť vychádza z odpustenia	10
Audiencia, 21-12-2016: Ježišovo narodenie je zdroj nádeje..	14
Audiencia, 28-12-2016: Abrahám ako vzor viery a nádeje	18
Audiencia, 4-1-2017: Slzy, čo zasievajú nádej.....	22
Audiencia, 11-1-2017: Pravá nádej kresťana a falošné idoly	25
Audiencia, 18-1-2017: Jonáš – nádej a modlitba.....	29
Audiencia, 25-1-2017: Judita nám ukazuje cestu dôvery, modlitby a poslušnosti.....	32
Audiencia, 1-2-2017: Kresťanská viera znamená žiť v očakávaní.....	36
Audiencia, 8-2-2017: Nádej – zdroj vzájomnej útechy a pokoja	40
Audiencia, 15-2-2017: Kresťanská nádej nikdy nesklame	43
Audiencia, 22-2-2017: V nádeji sme spasení.....	46
Audiencia, 1-3-2017: Pôstne obdobie je cestou nádeje	49
Audiencia, 15-3-2017: Radostná nádej kresťana vyplýva z opravdivosti lásky.....	52
Audiencia, 22-3-2017: V spojení s Bohom vytrvalosti a útechy rozsievať nádej.....	55
Audiencia, 29-3-2017: Abrahám je otec vo viere i v nádeji....	58
Audiencia, 5-4-2017: Nádej poráža zlo pokorou, milosrdenstvom a miernosťou.....	61
Audiencia, 12-4-2017: Nádej sveta a nádej kríža	64

Audiencia, 19-4-2017: Naša viera sa rodí vo veľkonočné ráno.....	68
Audiencia, 26-4-2017: Sme pútnici vzpriamene kráčajúci v nádeji.....	72
Audiencia, 10-5-2017: Mária je Matkou nádeje	76
Audiencia, 17-5-2017: Mária Magdaléna ako apoštolka nádeje.....	79
Audiencia, 24-5-2017: Cesta do Emauz ako terapia nádeje... ..	82
Audiencia, 31-5-2017: Rozsievачi nádeje, tešitelia v sile Ducha Svätého	86
Audiencia, 7-6-2017: Boží otcovský vzťah je zdrojom našej nádeje.....	90
Audiencia, 14-6-2017: Boh miluje bezpodmienečne a nezištne	93
Audiencia, 21-6-2017: Nádej byť svätým	97
Audiencia, 28-6-2017: Mučeníctvo je svedectvo lásky.....	101
Audiencia, 2-8-2017: Krst je bránou nádeje	105
Audiencia, 9-8-2017: Ježiš by dal život i za jediného z nás... ..	109
Audiencia, 23-8-2017: Novosť kresťanskej nádeje	113
Audiencia, 30-8-2017: Spomienka na povolanie oživuje nádej	117
Audiencia, 20-9-2017: Návod na seba výchovu k nádeji	121
Audiencia, 27-9-2017: Ako vzdorovať nepriateľom nádeje	125
Audiencia, 4-10-2017: Kresťan je misionárom nádeje	129
Audiencia, 11-10-2017: Bdelé očakávanie	132
Audiencia, 18-10-2017: Blahoslavení tí, ktorí zomierajú v Pánovi	135

Audiencia, 25-10-2017: Raj – cieľ našej nádeje 138

Audiencia, 7-12-2016: Úvod

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnes začíname s novou sériou katechéz na tému kresťanskej nádeje. Je veľmi dôležitá, lebo nádej nesklame. Optimizmus sklame, nádej nie! Je to jasné? Veľmi ju potrebujeme v týchto časoch, ktoré sa javia temnými, v ktorých sa niekedy cítime stratení zoči-voči zlu a násiliu, ktoré nás obklopujú, tvárou v tvár bolesti mnohých našich bratov. Je treba nádej! Cítíme sa byť stratení a aj tak trochu malomyselní, lebo narážame na vlastnú bezmocnosť a zdá sa nám, akoby táto tma nikdy nemala skončiť.

Netreba však dovoliť, aby nás nádej opustila, lebo Boh so svojou láskou kráča s nami. Mám nádej, lebo Boh je pri mne. A toto môžeme povedať my všetci. Každý z nás môže povedať: „Dúfam, mám nádej, lebo Boh kráča so mnou!“ Kráča so mnou a vedie ma za ruku. Boh nás nenecháva osamote! Pán Ježiš zvíťazil nad zlom a otvoril nám cestu života.

A teda osobitne v tomto čase Adventu, ktorý je časom očakávania, keď sa pripravujeme ešte raz znovu prijať utešujúce tajomstvo Vtelenia a svetlo Vianoc, je dôležité uvažovať nad nádejou. Nechajme sa poučiť Pánom o tom, čo to znamená dúfať. Počúvajme teda slová Svätého písma, počínajúc prorokom Izaiášom, veľkým prorokom Adventu, veľkým poslom nádeje.

V druhej časti svojej knihy sa Izaiáš obracia na ľud s posolstvom útechy:

«Potešujte, potešujte môj ľud, vraví váš Boh. Hovorte k srdcu Jeruzalema a volajte mu, že sa skončilo jeho otroctvo a je odčinená jeho vina, že dostal z Pánovej ruky dvojmo za každý

svoj hriech. Čuj! Ktosi volá: „Na púšti pripravte cestu Pánovi. Vyrovnajte na pustatine chodník nášmu Bohu! Každá dolina nech sa zdvihne a každý vrch a kopec zníži; čo je kopcovité, nech je rovinou, a čo hrboľaté, nížinou. A zjaví sa Pánova sláva a zrazu ju uvidí každé stvorenie, lebo sa ozvali ústa Pánove.“» (40,1-2.3-5).

Toto hovorí prorok Izaiáš. Boh Otec utešuje vzbudzujúc utešiteľov, od ktorých vyžaduje povzbudiť ľud, jeho deti, ohlasujúc, že jeho trápenie sa skončilo, bolesť sa pominula a hriech bol odpustený. Práve toto uzdravuje sklúčené a vystrašené srdce. Preto prorok žiada pripraviť cestu Pánovi, otvárajúc sa pre jeho dary a jeho spásu.

Útecha sa pre ľud začína možnosťou kráčať po Božej ceste – ceste novej, vyrovnanej a schodnej, po ceste na prekonanie púšte, aby tak ňou mohol prejsť a vrátiť sa do domoviny. Lebo ľud, na ktorý sa obracia prorok, prežíval v tej dobe tragédiu vyhnanstva do Babylonu a teraz naopak počúva, že sa bude môcť vrátiť do svojej zeme, a to po ceste upravenej na pohodlnú a širokú, bez údolí a hôr, ktoré robia cestu namáhavou, po vyrovnanej ceste cez púšť. Pripraviť túto cestu znamená teda pripraviť cestu spásy, cestu oslobodenia od každej prekážky a ošтары.

Vyhnanstvo izraelského ľudu bolo dramatickým momentom dejín, keď ľud prišiel o všetko. Ľud stratil vlasť, slobodu, dôstojnosť a aj dôveru v Boha. Cítil sa byť opustený a bez nádeje. Naproti tomu je tu výzva proroka, ktorá znovuotvára srdce pre vieru. Púšť je miestom, kde sa ťažko žije, avšak práve tam sa teraz bude dať kráčať, aby sme sa vrátili nielen do vlasti, ale vrátili sa k Bohu a vrátila sa nám nádej a úsmev. Keď sme v tme, v ťažkostiach, úsmev neprichádza. Je to práve nádej, ktorá nás na tej ceste nachádzania Boha učí usmievať sa.

Jednou z vecí, z prvých vecí, ktoré sa prihodí osobám, ktoré sa odlučujú od Boha je, že sú osobami bez úsmevu. Možno sú schopní vyvolať výbuch smiechu, sypať jeden za druhým vtipy, žarty a smiech... Avšak úsmev chýba! Úsmev dáva jedine nádej. Pochopili ste to? Je to úsmev nádeje na dosiahnutie Boha.

Život je často púšťou, je ťažké kráčať životom, avšak, ak sa zveríme Bohu, môže sa stať krásnym a širokým ako diaľnica. Stačí nikdy nestrácať nádej, stačí vytrvalo veriť, vždy, napriek všetkému. Keď sa ocitneme tvárou v tvár dieťaťu, azda môžeme mať aj mnoho problémov, mnoho ťažkostí, avšak keď stojíme pred dieťaťom, v našom vnútri sa rodí úsmev, jednoduchosť, lebo stojíme pred nádejou: dieťa je nádejou! A tak musíme v živote, pri tomto putovaní, vidieť nádej, že nájdeme Boha, Boha, ktorý sa pre nás stal Dieťaťom. A toto nám daruje úsmev, daruje nám všetko.

Práve tieto Izaiášove slová neskôr využíval Ján Krstiteľ vo svojom kázaní, ktorým pozýval k obráteniu. Hovorí takto: «Hlas volajúceho na púšti: Pripravte cestu Pánovi!» (Mt 3,3). Je to hlas kričiaci tam, kde sa zdá, že nikto nemôže počúvať – veď kto už môže počúvať na púšti, vari vlci? A je to hlas, ktorý volá uprostred poblúdenosti spôsobenej krízou viery.

Nemôžeme zaprieť, že dnešný svet je v kríze viery. Áno, neraz povieme: „Ja verím v Boha, som kresťanom, patrím k tomu náboženstvu...“ Tvoj život je však od kresťana riadne ďaleko; je poriadne vzdialený od Boha. Náboženstvo a viera sa scvrkli do jediného slova: „Verím?“ – „Áno!“ Nuž nie, tu sa žiada návrat k Bohu, obrátiť srdce k Bohu a kráčať touto cestou, aby sme ho našli. On nás čaká.

Toto je kázanie Jána Krstiteľa: pripravovať. Pripraviť stretnutie s týmto Dieťaťom, ktoré nám prinavráti úsmev. Keď Ján Krstiteľ ohlasuje Ježišov príchod, Izraeliti akoby boli ešte vo vyhnanstve, lebo sú pod rímskou nadvládou, ktorá ich robí

cudzincami v ich vlastnej domovine, vládnu im mocní okupanti, ktorí rozhodujú o ich životoch. Avšak skutočnými dejinami nie sú tie, ktoré vytvárajú mocní, ale tie vytvorené Bohom spoločne s jeho maličkými.

Skutočné dejiny – tie, ktoré pretrvávajú vo večnosti – sú tie, ktoré píše Boh so svojimi maličkými: Boh s Máriou, Boh s Ježišom, Boh s Jozefom, Boh s maličkými. S tými maličkými a jednoduchými, ktorých nachádzame okolo Ježišovho narodenia: Zachariáš a Alžbeta, v pokročilom veku a poznačení neplodnosťou, Mária, mladé dievča, panna, zasnúbená s Jozefom, pastieri, ktorými sa opovrhovalo a ktorí neboli považovaní za nič. Sú to maličká, ktorých viera urobila veľkými, maličká, ktorí vedia naďalej dúfať. A nádej je čnosťou maličkých. Veľkí, uspokojení ľudia nepoznajú nádej, nevedia čo to je.

Sú to maličká spolu s Bohom, s Ježišom, ktorí premieňajú púšť vyhnanstva, zúfalej osamelosti, utrpenia, na rovnú cestu, po ktorej treba kráčať, aby sme šli v ústrety Pánovej sláve. A prichádzame teda k tomuto: nechajme sa vyučovať nádeji. Nechajme sa vyučovať nádeji! Očakávajme s dôverou príchod Pána a akákoľvek je púšť nášho života – každý vie, akou kráča púšťou – akákoľvek je púšť nášho života, stane sa rozkvitnutou záhradou. Nádej nesklame! Povedzme to ešte raz: „Nádej nesklame!“ Ďakujem.

Audiencia, 14-12-2016: Vianočná radosť vychádza z odpustenia

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Približujeme sa k Vianociam a prorok Izaiáš nám ešte raz pomáha otvoriť sa nádeji prijímajúc Dobrú zvesť o príchode spásy. Izaiášova 52. kapitola začína pozvaním adresovaným Jeruzalemu, aby sa prebudil, striasol zo seba prach a reťaze a zaodel sa do tých najkrajších šiat, lebo Pán prišiel oslobodiť svoj ľud (v. 1-3). A dodáva: «Môj ľud spozná moje meno, preto v ten deň (spozná), že som to ja, čo vraví: Hl'a, tu som!» (v. 6).

Na toto „hl'a, tu som“ vyslovené Bohom, ktoré sumarizuje všetku vôľu spásy a priblíženia sa k nám, odpovedá podľa prorokovho pozvania radostná pieseň Jeruzalema. Ide o veľmi dôležitý historický okamih. Je to koniec Babylonského vyhnanstva, pre Izrael je to možnosť znovuobjaviť Boha a vo viere – vo viere – znovuobjaviť seba samého. Pán sa stáva blízkym a „malý zvyšok“, teda malý ľud, ktorý zostal po vyhnanstve, „malý zvyšok“, ktorý vo vyhnanstve vytrval vo viere, ktorý prešiel krízou a neprestal aj naďalej veriť a dúfať ani uprostred tmy, ten „malý zvyšok“ bude môcť uvidieť Božie zázraky.

V tomto bode prorok pripája radostný spev: «Aké milé sú na horách nohy posla blahozvesti, čo oznamuje pokoj, zvestuje blaho, oznamuje spasenie, hovorí Sionu: „Tvoj Boh kraľuje.“ [...] Plesajte, jasajte spolu, sutiny Jeruzalema», – sutiny musia spievať, lebo je tu vyslobodenie, je tu obnova – «Plesajte, jasajte spolu, sutiny Jeruzalema, veď Pán potešil svoj ľud, vykúpil

Jeruzalem! Pán si obnažil sväté rameno pred očami všetkých národov a všetky končiny zeme uvidia spásu nášho Boha» (Iz 52,7.9-10).

Až potiaľto to bol Izaiáš. Tieto Izaiášove slová, pri ktorých sa chceme trochu pristaviť, sa odvolávajú na zázrak pokoja a robia to veľmi osobitným spôsobom, upieraním svojho zraku nie na posla, ale na jeho nohy, ktoré bežia rýchlo: «Aké milé sú na horách nohy posla blahozvesti...».

Zdá sa to byť ženích z Piesne piesní, ktorý beží za svojou milovanou: «Hľa, on prichádza! Po horách skáče, po vrškoch hupká» (Pies 2,8). Tak aj posol pokoja beží prinášajúc radostnú zvesť oslobodenia, spásy a rozhlasujúc, že Boh kraluje.

Boh neopustil svoj ľud a nenechal sa premôcť zlom, lebo on je verný, jeho milosť je väčšia než hriech. Toto sa musíme naučiť. Lebo sme tvrdohlaví! A nevieme sa tomu naučiť. Položím však otázku: Kto je väčší – Boh či hriech? Kto? [zhromaždenie: Boh!] Nie ste však o tom presvedčení! Nepočujem dobre! [zhromaždenie: Boh!] Boh! A kto nakoniec zvíťazí? Boh či hriech? [zhromaždenie: Boh!] A je Boh schopný zvíťaziť aj nad tým najväčším hriechom? Aj nad tým najzahanbujúcejším hriechom? Aj nad tým najstrašnejším hriechom, nad najhorším zo všetkých hriechov? Je schopný nad ním zvíťaziť? [zhromaždenie: Áno!] A táto otázka nie je ľahká. Uvidíme, či je medzi vami nejaká teologička či teológ, aby odpovedal: Akou zbraňou víťazí Boh nad hriechom? [zhromaždenie: Láskou!] Výborne! Je tu mnoho teológov! Výborne!

A toto -- že Boh víťazí nad hriechom – znamená, že „Boh kraluje“; toto sú slová viery v Pána, ktorého moc sa skláňa nad ľudstvom, znižuje sa, aby ponúkol milosrdenstvo a oslobodil človeka od toho, čo v ňom deformuje krásny Boží obraz, lebo keď sme v hriechu, Boží obraz je zdeformovaný. A naplnením veľkej lásky bude práve kráľovstvo nastolené Ježišom, to

kráľovstvo odpustenia a pokoja, ktoré oslavujeme Vianocami a ktoré sa definitívne uskutočňuje na Veľkú noc. A tou najkrajšou radosťou Vianoc je vnútorná radosť pokoja: Pán zmazal moje hriechy, Pán mi odpustil, Pán bol ku mne milosrdný, prišiel ma zachrániť. To je radosť Vianoc.

Toto sú, bratia a sestry, dôvody našej nádeje. Vtedy, keď sa všetkému zdá byť koniec, keď sa tvárou v tvár mnohým negatívnym skutočnostiam viera stáva namáhavou a prichádza pokušenie povedať, že nič viac nemá zmysel, hľa, je tu naopak dobrá správa nesená tými rýchlymi nohami: Boh prichádza uskutočniť niečo nové, nastoliť kráľovstvo pokoja; Boh „si obnažil svoje rameno“ a prichádza priniesť slobodu a útechu. Zlo nebude navždy víťaziť, bolesť má svoj koniec. Zúfalstvo je porazené, lebo Boh je medzi nami.

A aj my sme súrení trochu sa prebudiť, tak ako Jeruzalem, podľa prorokovho pozvania; sme povolaní stať sa mužmi a ženami nádeje, spolupracujúc na príchode tohto kráľovstva svetla adresovaného všetkým, mužom a ženám nádeje. „Ja však v nič nedúfam, pre mňa je všetkému koniec“ – to je kresťan, čo nie je schopný hľadiť na horizonty nádeje a pred jeho srdcom stojí jedine múr. Boh však rúca tieto múry prostredníctvom odpustenia! A pre to je tu naša modlitba, aby nám Boh dal každý deň nádej a aby ju dal všetkým. Tú nádej, ktorá sa rodí vtedy, keď vidíme Boha v jasličkách v Betleheme. Posolstvo Dobrej zvesti, ktoré nám bolo zverené, je naliehavé, aj my musíme utekať, tak ako posol na horách, lebo svet nemôže čakať, ľudstvo má hlad a smäd po spravodlivosti, pravde, po pokoji.

A uvidiac drobné betlehemske Dieťaťko maličké sveta spoznajú, že prísľub sa naplnil, posolstvo sa uskutočnilo. V práve narodenom dieťatku, vo všetkom odkázanom na pomoc, zavnutom v plienkach a uloženom v jasličkách, je ukrytá

všetka moc Boha, ktorý zachraňuje. Je treba otvoriť srdce – Vianoce sú dňom, kedy treba otvoriť srdce – je treba otvoriť srdce voči toľkej maličkosti, ktorá je tam, v tom Dieťatku a voči toľkému úžasu, ktorý je tam. Je to úžas Vianoc, na ktorý sa s nádejou pripravujeme v tomto čase Adventu. Je to prekvapenie Boha – Dieťaťa, chudobného Boha, slabého Boha, Boha, ktorý opúšťa svoju veľkosť, aby sa stal blízkym každému z nás. Ďakujem.

Audiencia, 21-12-2016: Ježišovo narodenie je zdroj nádeje

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Nedávno sme sa vydali cestou katechéz na tému nádeje, ktorá je veľmi vhodná pre čas Adventu. Doteraz nás viedol prorok Izaiáš. Dnes, pár dní pred Vianocami, by som chcel osobitnejším spôsobom uvažovať o chvíli, keď takpovediac nádej vstúpila do sveta prostredníctvom vtelenia Božieho Syna. Samotný Izaiáš predpovedal narodenie Mesiáša v niekoľkých pasážach: «Hľa, panna počne a porodí syna a dá mu meno Emanuel!» (Iz 7,14); a aj v ďalšej pasáži – «Z pňa Jesseho vypučí ratolesť a z jeho koreňov výhonok vykvitne» (11,1).

V týchto úryvkoch je vidieť zmysel Vianoc: Boh napĺňa prísľub stávajúc sa človekom; neopúšťa svoj ľud, približuje sa až tak, že sa zrieka svojej božskosti. Takýmto spôsobom Boh preukazuje svoju vernosť a zahajuje nové kráľovstvo, ktoré dáva ľudstvu novú nádej. A čo je touto nádejou? Večný život.

Keď hovoríme o nádeji, častokrát sa odvolávame na to, čo nie je v ľudských silách a čo nie je viditeľné. V skutku, to, v čo dúfame, presahuje naše sily a náš pohľad. Kristovo narodenie, zahajujúc vykúpenie, nám však hovorí o odlišnej nádeji, o nádeji dôveryhodnej, viditeľnej a pochopiteľnej, lebo má základ v Bohu. On vstupuje do sveta a daruje nám silu kráčať spolu s ním – Boh kráča s nami v Ježišovi –, kráčať s ním smerom k plnosti života; dáva nám silu novým spôsobom zotrvať v prítomnosti, aj keď je to náročné.

Dúfať teda pre kresťana znamená mať istotu, že sme na ceste s Kristom smerom k Otcovi, ktorý nás očakáva. Nádej nikdy nie je nehybná, nádej je vždy na ceste a podnecuje nás ku kráčaniam. Táto nádej, ktorú nám darúva betlehemské Dieťa, už teraz ponúka cieľ, dobrý osud, spásu ľudstva, blaženosť toho, kto sa zveruje milosrdnému Bohu. Svätý Pavol zhŕňa toto všetko prostredníctvom výrazu: «Lebo v nádeji sme spasení» (Rim 8,24).

Kráčajúc teda v tomto svete v nádeji sme spasení. A tu si každý z nás môže položiť otázku: kráčam v nádeji, alebo je môj vnútorný život nehybný, uzavretý? Je moje srdce uzavretou skrinkou alebo je skrinkou otvorenou nádeji, ktorá mi dáva kráčať? Nie však osamotenému, ale s Ježišom. Je to jedna veľmi dobrá otázka, ktorú si treba položiť.

V domoch kresťanov sa počas adventného času pripravuje betlehem podľa tradície počínajúcej u svätého Františka z Assisi. Betlehem vo svojej jednoduchosti odovzdáva nádej; každá z postáv je ponorená do tejto atmosféry nádeje.

Predovšetkým si všimame miesto, kde sa narodil Ježiš: Betlehem. Maličké mestečko v Judei, kde sa tisíc rokov pred ním narodil Dávid, pastierik vyvolený Bohom ako kráľ izraelského ľudu. Betlehem nie je hlavným mestom, a preto je preferovaný Božou prozreteľnosťou, ktorá rada koná prostredníctvom maličkých a pokorných. Na tom mieste sa rodí veľmi očakávaný „syn Dávida“, Ježiš, v ktorom sa nádej Boha a nádej človeka stretávajú.

Potom hľadáme na Máriu, Matku nádeje. Prostredníctvom svojho „áno“ otvorila Bohu dvere nášho sveta: jej srdce dievčaťa bolo plné nádeje, naplnené živenej vierou; a tak si ju Boh vyvolil a ona uverila jeho slovu. Tá, ktorá bola po deväť mesiacov archou novej a večnej Zmluvy, v jaskynke

kontempluje Dieťa a vidí v ňom lásku Boha, ktorý prichádza zachrániť svoj ľud a celé ľudstvo.

Pri Márii je Jozef, potomok Jesseho a Dávida; aj on uveril anjelovým slovám a hl'adiac na Ježiša v jasličkách uvažuje nad tým, že to Dieťa pochádza z Ducha Svätého a že sám Boh mu prikázal ho takto nazvať: „Ježiš“. V tom mene je nádej pre každého človeka, lebo prostredníctvom toho syna zo ženy Boh zachráni ľudstvo od smrti a od hriechu. Preto je dôležité hl'adiet' na betlehem: zastaviť sa trochu, zahľ'adiet' sa a vnímať, koľká nádej je v týchto ľud'och.

A v betleheme sú aj pastieri reprezentujúci pokorných a chudobných, ktorí očakávali Mesiáša, «potechu Izraela» (Lk 2,25) a «vykúpenie Jeruzalema» (Lk 2,38). V tom dieťati vidia uskutočnenie prísľ'ubov a dúfajú, že Božia spása nakoniec príde pre každého z nich. Ten, kto dôveruje vlastným istotám, osobitne materiálnym, neočakáva Božiu spásu.

Dobre si zapamätajte toto: naše vlastné istoty nás nespasia. Naše vlastné istoty nás nespasia, jediná istota, ktorá nás spasí je istota nádeje v Boha, tá nás spasí, tá je mocná. A tá nám dáva v živote kráčať s radosťou, s vôľou konať dobro, s vôľou stať sa šťastnými po celú večnosť. Maličká, pastieri, naopak dôverujú Bohu, dúfajú v neho a radujú sa, keď v tom Dieťati rozpoznať znamenanie naznačené anjelmi (porov. Lk 2,12).

A práve tam je chór anjelov, z výšky ohlasujúci veľký plán, ktorý toto Dieťa uskutočňuje: «Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľud'om dobrej vôle» (Lk 2,14). Kresťanská nádej sa vyjadruje chválou a vď'akyvzdaním Bohu, ktorý nastolil svoje kráľ'ovstvo lásky, spravodlivosti a pokoja.

Drahí bratia a sestry, v týchto dňoch sa kontemplovaním betlehema pripravujeme na sviatok Narodenia Pána. Bude skutočne oslavou, ak prijímame Ježiša, semienko nádeje, ktoré

Boh vkladá do brázdy nášho osobného a komunitného životného príbehu. Každé „áno“ Ježišovi, ktorý prichádza, je zárodok nádeje. Majme dôveru v tento zárodok nádeje, v toto „áno“: „Áno Ježiš, ty ma môžeš zachrániť, ty ma môžeš zachrániť“. Požehnané Vianoce plné nádeje všetkým!

Audiencia, 28-12-2016: Abrahám ako vzor viery a nádeje

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Svätý Pavol nám v Liste Rimanom pripomína veľkú postavu Abraháma, aby nám naznačil cestu viery a nádeje. O ňom apoštol píše: «On proti nádeji v nádeji uveril, že sa stane otcom mnohých národov, podľa slova: „Také bude tvoje potomstvo“» (Rim 4,18). „On proti nádeji v nádeji uveril“ – toto je tvrdé, či nie? Je to silné: niečo nádeje, no ja dúfam. A tak aj náš otec Abrahám.

Svätý Pavol sa odvoláva na vieru, s ktorou Abrahám uveril slovu Boha, ktorý mu sľuboval syna. Bolo to skutočne dôverovanie dúfajúc „proti všetkej nádeji“. Až natoľko bolo nepravdepodobné to, čo mu Pán oznamoval, lebo bol pokročilého veku – mal takmer sto rokov – a jeho manželka bola neplodná. Nepodarilo sa jej otehotnieť... Avšak Boh tak povedal a on uveril.

Dôverujúc v tento prísľub sa Abrahám vydáva na cestu, prijíma to, že zanecháva svoju zem a stáva sa cudzincom, dúfajúc v to, čo bolo „nemožné“, v syna, ktorého mu Boh mal darovať aj napriek tomu, že Sárino lono bolo už akoby neživé. Abrahám verí, jeho viera sa otvára zdanlivo nerozumnej nádeji; tá je schopnosťou prekročiť ponad ľudské uvažovanie, ponad múdrosť a rozvážnosť sveta, ponad to, čo je normálne považované za zdravý rozum, aby uveril v nemožné. Nádej otvára nové obzory, uschopňuje snívať o tom, čo nie je ani len predstaviteľné. Nádej dáva vstúpiť do tmy neistej budúcnosti,

aby sme kráčali vo svetle. Čnosť nádeje je krásna; dodáva veľa sily pre kráčanie životom.

Je to však ťažká cesta. A tak aj na Abraháma príde chvíľa krízy z bezútešnosti. On dôveroval, zanechal svoj dom, svoju zem, svojich priateľov, všetko. Odcestoval, prišiel do krajiny, ktorú mu naznačil Boh, a čas pokročil. V tej dobe cestovanie nebolo ako dnes, s lietadlami – za dvanásť či pätnásť hodín sa to dá zvládnuť; vtedy bolo na cestovanie treba mesiace či roky! Čas ubieha, avšak syn neprichádza, Sárino lono zostáva uzavreté vo svojej neplodnosti.

A Abrahám, nehovorím, že by strácal trpezlivosť, no žaluje sa Pánovi. A toto sa učíme od otca Abraháma: vyžalovať sa Pánovi je formou modlitby. Niekedy, keď spovedám, počujem: „Žaloval som sa Pánovi...“ a [ja odpovedám]: „Ale nie! Vyžaluj sa, on je otcom!“ A toto je jeden zo spôsobov ako sa modliť: vyžaluj sa Pánovi, je to dobré.

[Abram] sa žaluje Pánovi a hovorí takto: „Pane, Bože, [...] veď ja odídem bezdetný a dedičom môjho domu bude damažský Eliezer“. Eliezer bol ten, čo mu spravoval všetok majetok. A Abram pokračoval: „Veď si mi nedal potomstvo a môj domorodý sluha bude mojím dedičom!“ Ale Pán mu povedal: „On nebude tvojím dedičom. Tvojím dedičom bude ten, čo vyjde z tvojho lona.“ Vyviedol ho von a povedal mu: „Pozri na nebo a spočítaj hviezdy, ak môžeš!“ A uistil ho: „Také bude tvoje potomstvo!“ A Abram opäť uveril Bohu a to sa mu počítalo za spravodlivosť. (porov. Gn 15, 2-6).

Scéna sa odohráva v noci, vonku je tma, no aj v Abrahámovom srdci je tma sklamaní, malomyselnosti, ťažkosti aj naďalej dúfať v niečo nemožné. Patriarcha je už v príliš pokročilom veku, zdá sa, že už viac nie je čas na syna a že to bude sluha, kto ho nahradí a zdedí všetko.

Abrahám sa obracia na Pána, no Boh, aj keď je tam prítomný a hovorí s ním, je akoby sa už bol vzdialil, akoby nedodrжал svoje slovo. Abrahám sa cíti osamelo, je starý a unavený, smrť dáva o sebe vedieť. Ako naďalej dôverovať?

A predsa, už toto jeho žalovanie sa je formou viery, je modlitbou. Napriek všetkému, Abrahám aj naďalej verí v Boha a dúfa, že niečo by sa ešte mohlo stať. Prečo by ináč kládol otázky Pánovi, sťažoval sa mu, odvolával sa na jeho prísľuby? Viera nie je len mlčaním, ktoré všetko prijíma bez namietania, nádej nie je istotou, ktorá ťa stavia do bezpečia pred pochybnosťami a zmätkom. Ale mnohokrát je nádej tmou; avšak nádej je tam a poháňa ťa vpred. Viera je tiež zápasením s Bohom, ukazovaním mu našej trpkosti bez „nábožných“ pretvárok. „Hnevám sa na Boha a povedal som mu toto, toto a toto...“ Ved’ on je otcom, on ti porozumel: chod’ v pokoji! Majme túto odvahu! A toto je nádej. Nádejou je tiež nemať strach vidieť skutočnosť takú, aká je a akceptovať jej protirečenia.

Abrahám sa teda vo viere obracia na Boha, aby mu pomohol aj naďalej dúfať. Je to zaujímavé, nežiada o syna. Prosi: „Pomôž mi aj naďalej dúfať“ – to je modlitba o nádej. A Pán odpovedá trvajúc na svojom nepravdepodobnom prísľube: dedičom nebude sluha, ale ozajstný syn, narodený z Abraháma, ním splodený. Zo strany Boha sa nič nezmenilo. On aj naďalej nástojí na tom, čo už povedal a nedáva Abrahámovi nejaké barličky, aby sa cítil istejšie. Jeho jedinou istotou je dôverovať Pánovmu slovu a naďalej dúfať.

A tým znamením, ktoré Boh dáva Abrahámovi, je požiadavka aj naďalej veriť a dúfať: «Pozri na nebo a spočítaj hviezdy [...] Také bude tvoje potomstvo!» (Gn 15,5). Je to opäť jeden prísľub, je to opäť niečo, čo treba očakávať od budúcnosti. Boh vyvádza Abraháma von zo stanu, v skutočnosti z jeho obmedzených pohľadov, a ukazuje mu hviezdy. Pre to, aby sme

verili, je nevyhnutné dokázať vidieť očami viery; nielen hviezdy, ktoré môžu vidieť všetci, ale pre Abraháma sa musia stať znamením vernosti Bohu.

Toto je viera, toto je cesta nádeje, ktorou musí ísť každý z nás. Ak aj nám zostáva ako jediná možnosť to, že budeme hľadiť na hviezdy, potom je tu čas dôverovať Bohu. Niet krajšej veci. Nádej neklame. Ďakujem.“

Audiencia, 4-1-2017: Slzy, čo zasievajú nádej

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V dnešnej katechéze by som chcel s vami kontemplanovať jednu postavu ženy, ktorá nám hovorí o nádeji prežívanej v plači. Nádej prežívaná v plači. Ide o Ráchel, Jakubovu manželku a matku Jozefa a Benjamína, tú, ktorá ako nám hovorí Kniha Genezis, umiera pri pôrode svojho druhorodeného, teda Benjamína.

Prorok Jeremiáš sa odvoláva na Ráchel, keď sa obracia na Izraelitov vo vyhnanstve, aby ich utešil, so slovami plnými emócií a poézie; teda preberá Ráchelin plač, no dodáva nádej:

«Toto hovorí Pán: „Čuj, v Ráme počuť vzdychanie, prehorký plač, Ráchel narieka nad svojimi deťmi, nedá sa potešiť nad deťmi, pretože ich niet» (Jer 31,15).

V týchto veršoch Jeremiáš predstavuje svojmu ľudu túto ženu, čelnú ženskú postavu svojho kmeňa, uprostred reality bolesti a plaču, avšak spolu s perspektívou netušeného života. Ráchel, ktorá v rozprávaní Knihy Genezis umrela pri pôrode a prijala tú smrť, aby jej syn mohol žiť, teraz je naopak prorokom predstavená ako živá v Ráme, tam, kde sa zhromažďovali vyhnanci, a plače kvôli synom, ktorí v istom zmysle umreli idúc do vyhnanstva; synom, ktorých ako ona sama hovorí, „už viac niet“, zmizli navždy.

A preto sa Ráchel nechce dať utešiť. Toto odmietanie vyjadruje hĺbku jej bolesti a trpkosť jej plaču. Tvárou v tvár tragédii straty detí matka nemôže prijať slová či gestá útechy, ktoré sú

vždy neadekvátne, nikdy nie schopné utíšiť bolesť rany, ktorá nemôže a nechce byť zacelená. Je to bolesť úmerná láske.

Každá matka toto všetko vie; aj dnes sú mnohé matky, ktoré plačú, ktoré sa nezmierujú so stratou dieťaťa, sú neutešiteľné zoči-voči smrti, ktorú nie je možné prijať. Ráchel stelesňuje bolesť všetkých matiek sveta všetkých čias, ako aj slzy každej ľudskej bytosti, ktorá plače nad nenapraviteľnými stratami.

Toto odmietanie Ráchel, ktorá nechce byť utešená, nás učí aj tomu, koľko jemnocitu sa od nás žiada zoči-voči bolesti druhých. Pre to, aby sme hovorili o nádeji tomu, kto je zúfalý, treba zdieľať jeho beznádej; pre to, aby sme utreli slzu z tváre toho, kto trpí, je treba pripojiť k jeho plaču aj ten náš. Len tak môžu byť naše slová skutočne schopné dodať trochu nádeje. A ak nemôžem vysloviť slová takto, prostredníctvom plaču, bolesti, potom je lepšie ticho. Pohladenie, gesto, žiadne slová.

A Boh, so svojou jemnosťou a svojou láskou odpovedá na Ráchelin plač pravdivými slovami, nie falošnými. Takto vskutku pokračuje Jeremiášov text:

«Toto hovorí Pán:» – odpovedá na ten plač – «Zabráň svojmu hlasu plač a svojim očiam slzy, veď tvoja námaha dostane odmenu, hovorí Pán, vrátia sa z nepriateľskej krajiny. Je nádej pre tvoju budúcnosť – hovorí Pán, synovia sa vrátia na svoje územie» (Jer 31,16-17).

Práve kvôli plaču matky je tu ešte nádej pre deti, že sa prinavrátia k životu. Táto žena, ktorá prijala, že umrie vo chvíli pôrodu, aby syn mohol žiť, je teraz so svojím plačom počiatkom nového života pre synov – vyhnanco, väzňov, vzdialených od vlasti. Na Ráchelinu bolesť a trpký plač Pán odpovedá prísľubom, ktorý pre ňu teraz môže byť dôvodom skutočnej útechy: ľud sa bude môcť vrátiť z vyhnanstva a slobodný prežívať vo viere svoj vzťah s Bohom. Slzy splodili nádej. A toto

nie je ľahké pochopiť, je to však pravda. Mnohokrát v našom živote slzy zasievajú nádej, sú semenkami nádeje.

Ako vieme, tento Jeremiášov text neskôr prevzal evanjelista Matúš a aplikoval ho na vraždenie Neviniatok (porov. 2,16-18). Je to text, ktorý nás stavia tvárou v tvár tragédii vraždenia bezbranných ľudských bytostí, hrôzy moci, ktorá pohŕda životom a likviduje ho. Betlehenské deti umierajú kvôli Ježišovi. A on, nevinný Baránok, potom sám umrie za nás všetkých. Boží Syn vstúpil do bolesti ľudí: nezabudnite na to.

Keď sa na mňa niekto obráti a kladie mi ťažké otázky, ako napríklad: „Povedzte mi, otče: prečo trpia deti?“, skutočne neviem čo odpovedať. Poviem len: „Pohliadnite na Ukrižovaného: Boh nám dal svojho Syna, on sám trpel, možno tam nájdeš odpoveď. Avšak odtiaľto (z hlavy) [pápež robí gesto smerom k hlave] odpovedí niet. Jedine hľadiac na lásku Boha, ktorý dáva svojho Syna obetujúceho svoj život za nás, môže naznačiť nejakú cestu útechy“. A preto hovoríme, že Boží Syn vstúpil do bolesti ľudí; zdieľal a prijal smrť; jeho slovo je definitívne slovom útechy, lebo sa rodí z plaču.

A na kríži to bude on, umierajúci Syn, čo dá novú plodnosť svojej matke, zverujúc jej učeníka Jána a robiac z nej matku ľudu veriacich. Smrť je porazená, napĺňa sa tak Jeremiášovo proroctvo. Aj Máriine slzy, tak ako tie Rácheline, splodili nádej a nový život. Ďakujem.

Audiencia, 11-1-2017: Pravá nádej krest'ana a falošné idoly

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V minulom mesiaci decembri a v prvej polovici januára sme slávilí čas Adventu a potom čas Vianoc: obdobie liturgického roku, ktoré v Božom ľude prebúdzá nádej. Mať nádej je primárnou potrebou človeka: dúfať v budúcnosť, veriť v život, takzvané „pozitívne zmýšľanie“.

Avšak je dôležité, aby takáto nádej bola vkladaná do toho, čo nám skutočne môže pomôcť žiť a dá našej existencii zmysel. Práve preto nás Sväté písmo varuje pred falošnými nádejami, tými, ktoré nám núka svet, odhaľujúc ich zbytočnosť a ukazujúc ich nezmyselnosť. Robí tak rozličnými spôsobmi, no predovšetkým odsudzovaním falošnosti idolov, modiel, do ktorých je človek neustále pokúšaný vkladať svoju dôveru, robiac z nich predmet svojej nádeje.

Nástoja na tom osobitne proroci a múdroslovní autori, dotýkajúc sa citlivého bodu cesty viery veriaceho človeka. Lebo viera znamená dôverovať Bohu – ten, kto má vieru, dôveruje Bohu –, avšak prichádza moment, v ktorom, narážajúc na životné ťažkosti, človek zakúša krehkosť tej dôvery a cíti potrebu iných istôt, uistení hmatateľných a konkrétnych. Zverujem sa Bohu, no situácia je dosť neutešená a ja potrebujem nejakú konkrétnejšiu istotu. A tam je to nebezpečenstvo!

A tak sme pokúšaní hľadať útechy, dokonca aj chvíľkové, ktoré zdanlivo naplňajú prázdnotu samoty a zmierňujú námahu veriť. A myslíme, že ich môžeme nájsť v tej istote, ktorú môžu

dat' napríklad peniaze či spojenectvo s mocnými ľuďmi, alebo v istotách svetskosti či vo falošných ideológiách. Niekedy ich hľadáme v takom bohu, ktorý by ustupoval našim požiadavkám a zázračne by zasahoval, aby zmenil skutočnosť a urobil ju takou, akú ju chceme my; to je práve ten idol, ktorý ako taký nemôže nič urobiť, je bezmocný a lživý.

Nám sa však páčia modly, tak veľmi ich máme radi! Raz som v Buenos Aires musel ísť z jedného kostola do druhého, asi tak kilometer. Šiel som pešo. Po ceste je park a v parku boli malé stolíky – bolo ich množstvo –, pri ktorých sedeli veštcí. Bolo tam mnoho ľudí, dokonca stáli v rade, bolo ich hojne. Podáš mu ruku a on začne... Nuž, reč je stále tá istá: v tvojom živote je istá žena, je tu prichádzajúci tieň, avšak všetko dobre dopadne... A potom mu zaplatíš. – A toto ti dáva istotu? Je to istota – prepáčte mi to slovo – jednej hlúposti. Veď toto je modla: šiel som za veštom, za jasnovidkou, alebo mi čítali z kariet – ja viem, že nik z vás tieto veci nerobí, však? [prítomní reagujú smiechom] – a nakoniec sa mi darilo lepšie. Pripomína mi to ten film „Zázrak v Miláne“, tie slová: „aká tvár, aký nos... sto lír“. Nie je tak? Nechajú ťa zaplatiť za to, že ťa vychvália, že ti dajú falošnú nádej. Toto je tá modla, a my sme veľmi pripútaní: kupujeme falošné nádeje. A na tú, ktorá je nádejou nezištnou, na tú, ktorú priniesol Ježiš Kristus – zadarmo, daroval život za nás –, na tú sa až tak nespoliehame...

Žalm plný múdrosti nám veľmi pôsobivým spôsobom vykresľuje falošnosť týchto modiel, ktoré svet núka našej nádeji a na ktoré sú ľudia každej doby v pokušení sa spoliehať. Žalm 115 hovorí takto: «Pohanské modly, hoc sú zo striebra a zo zlata, sú dielom ľudských rúk. Majú ústa, ale nehovoria, majú oči, a nevidia. Majú uši, ale nepočujú, majú nozdry, a nečuchajú. Majú ruky, ale nehmatajú; majú nohy, a nechodia, z hrdla nevydajú hlas. Im budú podobní ich tvorcovia a veštcí, čo v ne veria!» (v. 4-8).

Žalmista nám, aj tak trochu ironickým spôsobom, predstavuje absolútne prchavú skutočnosť týchto modiel. A musíme rozumieť, že nejde len o podobizne zhotovené z kovu či iného materiálu, ale aj o tie vytvorené našou myslou, keď dôverujeme obmedzeným skutočnostiam, ktoré premieňame na absolútne alebo keď redukuje Boha na naše schémy a naše predstavy o božskosti; na takého boha, ktorý je nám podobný, je pochopiteľný, predvídateľný, presne ako tie modly, o ktorých hovorí žalm.

Človek, obraz Boží, si vytvára boha na svoj vlastný obraz, a je to aj nevydarený obraz: nepočuje, nekoná a predovšetkým nemôže hovoriť. Avšak my radšej ideme za modlami ako za Pánom. Mnohokrát sa viac tešíme z prchavej nádeje, ktorú ti dá táto modla, ktorá je falošná, než z veľkej a spoľahlivej nádeje, ktorú nám dáva Pán...

Proti nádeji vkladanej v Pána života, ktorý prostredníctvom svojho Slova stvoril svet a sprevádza naše životy, sa stavia dôvera v nemých bôžikov. Ideológie s ich predstieranou absolútnosťou, bohatstvá – a toto je veľká modla, však? –, moc a úspech, márnivosť, s ich ilúziou večnosti a všemohúcnosti, hodnoty ako telesná krása a zdravie, ak sa stanú idolmi, ktorým obetujeme čokoľvek, sú všetko skutočnosti, ktoré zamotávajú myseľ a srdce a namiesto toho, aby podporovali život, vedú k smrti.

Je nepekne a bolestné pre dušu počuť to, čo som raz pred rokmi počul v inej diecéze: jedna žena, skvelá, krásna, naozaj veľmi pekná, sa chválila svojou krásou, poznamenala, akoby to bolo niečo celkom prirodzené: „Áno, musela som ísť na potrat, lebo moja postava je veľmi dôležitá“. Toto sú tie modly, a vedú ťa na nesprávnu cestu a nedávajú ti šťastie.

Odkaz žalmu je veľmi jasný: ak nádej vložíme do modiel, staneme sa takými, ako oni: prázdne obrazy s rukami, ktoré

nehmatajú, nohami, ktoré nekráčajú, ústami, ktoré nemôžu hovoriť. Nemáme viac čo povedať, stávame sa neschopnými pomáhať, meniť veci, neschopnými usmievať sa, darovať sa, neschopnými milovať. A aj my, ľudia Cirkvi, toto riskujeme, keď sa „zosvetšťujeme“. Je treba zostať vo svete, no chrániť sa ilúzií sveta, ktorými sú tieto idoly, čo som spomenul.

Ako pokračuje žalm, je treba dôverovať a dúfať v Boha a Boh daruje požehnanie. Takto hovorí žalm: «Dom Izraelov dúfa v Pána [...], dom Áronov dúfa v Pána [...], všetci bohobojní dúfajú v Pána [...]. Pán na nás pamätá a žehná nás» (v. 9.10.11.12). Pán na nás vždy pamätá, hoci aj v nepekných chvíľach, no on na nás pamätá. A toto je naša nádej. A táto nádej nesklame. Nikdy, nikdy. Idoly sklamú vždy: sú to výmysly, nie sú skutočnosťou.

Hľa, úžasná skutočnosť nádeje: dôverujúc v Pána sa stávame takými ako on, jeho požehnanie nás premieňa, mení nás v jeho deti, ktoré zdieľajú jeho život. Nádej v Boha nám takpovediac dáva vstúpiť do dosahu pôsobenia jeho pamäte, jeho spomienky, ktorá nás žehná a zachraňuje. Tak môže vytrysknúť to «aleluja», chvála Bohu živému a pravému, ktorý sa pre nás narodil z Márie, zomrel na kríži a vstal z mŕtvych v sláve. A v tomto Bohu máme nádej a tento Boh – ktorý nie je modlou – nikdy nesklame. Ďakujem.

Audiencia, 18-1-2017: Jonáš – nádej a modlitba

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Vo Svätom písme sa medzi prorokmi Izraela vyníma jedna tak trochu paradoxná postava, prorok, ktorý sa snaží uniknúť pred Pánovým volaním odmietajúc dať sa do služby Božieho plánu spásy. Ide o proroka Jonáša, o ktorom rozpráva príbeh v krátkej knihe pozostávajúcej len zo štyroch kapitol, istý druh podobenstva prinášajúceho jedno veľké poučenie – o milosrdenstve Boha, ktorý odpúšťa.

Jonáš je prorokom „vychádzajúcim von“, ale aj prorokom na úteku! Je prorokom vychádzajúcim, ktorého Boh vysla „na periférie“, do Ninive, aby obrátil obyvateľov toho veľkého mesta. Avšak Ninive pre Izraelitu, akým bol Jonáš, predstavuje hrozivú skutočnosť, nepriateľa, ktorý vrhal do nebezpečenstva samotný Jeruzalem a teda, ktorého treba zničiť a istotne nie zachraňovať. Preto, keď Boh posla Jonáša kázať do tohto mesta, prorok, ktorý pozná Pánovu dobrotu a jeho túžbu odpustiť, snaží sa vyhnúť svojej úlohe a uniká.

Počas svojho úniku prorok vstupuje do kontaktu s pohanmi, námorníkmi lode, na ktorú sa nalodil, aby sa vzdialil od Boha a svojej misie. A uniká ďaleko, lebo Ninive sa nachádzalo v oblasti Iraku a on uteká do Španielska, vážne uniká. A práve to, ako sa správajú títo pohanskí mužovia, a potom následne aj reakcia obyvateľov Ninive, nám dnes pomôžu trochu pouvažovať o nádeji, ktorá sa tvárou v tvár nebezpečenstvu a smrti vyjadruje v modlitbe.

Vskutku, počas plavby na mori sa strháva velikánska búrka a Jonáš zostupuje do podpalubia lode a upadá do spánku. Námorníci naopak, vidiac, že sú stratení, volajú «každý k svojmu bohu» (porov. Jon 1,5), boli pohanmi. Kapitán lode budí Jonáša hovoriac: «Čože, ty spíš? Vstaň, volaj k svojmu Bohu, azda si Boh spomenie na nás a nezahynieme» (Jn 1,6).

Reakcia týchto „pohanov“ je oprávnenou reakciou zoči-voči smrti, tvárou v tvár nebezpečenstvu; lebo práve vtedy človek naplno zakusuje vlastnú krehkosť a vlastnú potrebu spásy. Inštinktívna hrôza zo smrti prebúdza potrebu dúfať v Boha života. «Azda si Boh spomenie na nás a nezahynieme»: to sú slová nádeje, ktorá sa stáva modlitbou, tou prosbou plnou úzkosti, ktorá vystupuje na pery človeka tvárou v tvár bezprostrednému nebezpečenstvu smrti.

Príliš ľahko máme pohrdavý postoj k tomu, keď sa človek obracia na Boha v núdzi, akoby to bola len zisťná, a tak nedokonalá modlitba. Avšak Boh pozná našu slabosť, vie, že si naňho spomíname kvôli prosbe o pomoc, a so zhovievavým úsmevom otca Boh láskavo odpovedá.

Keď sa uznávajúcu svoju vlastnú zodpovednosť Jonáš necháva vrhnúť do mora, kvôli záchrane svojich spoločníkov na ceste, búrka tichne. Hroziaca smrť priviedla tých pohanských ľudí k modlitbe, spôsobila to, že prorok, napriek všetkému, žije vlastné povolanie v službe druhým, prijímajúc, že sa za nich obetuje. A teraz ich ako zachránených privádza k tomu, aby spoznali pravého Pána a vzdali mu chválu.

Námorníci, ktorí sa v strachu modlili obracajúc sa na svojich bohov, teraz s úprimnou bážňou voči Pánovi uznávajú pravého Boha a prinášajú obety a zaväzujú sa sľubmi. Nádej, ktorá ich priviedla k modlitbe za to, aby neumreli, sa ukazuje ešte mocnejšou a koná veci, ktoré prekračujú to, v čo dúfali: nielen

že nehynú v búrke, ale otvárajú sa uznaniu pravého a jediného Pána neba i zeme.

Následne, zoči-voči predstave vlastnej záhuby, sa aj obyvatelia Ninive budú modliť, pohýnaní nádejou v Božie odpustenie. Budú konať pokánie, budú vzývať Pána a obrátiť sa k nemu, počínajúc kráľom, ktorý, rovnako ako kapitán lode, dá zaznieť nádeji hovoriac: «Ktovie, azda sa Boh odvráti [...] a nezhynieme» (Jon 3,9). Aj ich, tak ako posádku v búrke, vystavenie hrozbe smrti a to, že vyviazli v zdraví, priviedlo k pravde.

Takto pred Božím milosrdenstvom a ešte viac vo svetle veľkonočného tajomstva, sa smrť môže stať tým, čím bola pre svätého Františka z Assisi: „našou sestrou smrťou“ a pre každého človeka a pre každého z nás môže predstavovať prekvapujúcu príležitosť spoznať nádej a stretnúť Pána.

Nech nám Pán dá toto pochopiť – spojitosť medzi modlitbou a nádejou. Modlitba ťa vedie ďalej v nádeji a keď sa veci stávajú temnými, treba sa viac modliť! A bude viac nádeje.

Audiencia, 25-1-2017: Judita nám ukazuje cestu dôvery, modlitby a poslušnosti

---

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Medzi ženskými postavami, ktoré nám predstavuje Starý zákon, vystupuje do popredia jedna veľká hrdinka ľudu: Judita. Biblická kniha, ktorá nesie jej meno, rozpráva o mocnej vojenskej výprave kráľa Nabuchodonozora, ktorý kralujúci v Ninive, rozširuje hranice kráľovstva premáhajúc a zotročujúc všetky okolité národy. Čitateľ chápe, že má pred sebou jedného veľkého, neporaziteľného nepriateľa, ktorý zasieva smrť a skazu, a ktorý prichádza až po zaslúbenú zem, ohrozujúc tak život synov Izraela.

Nabuchodonozorove vojsko pod vedením generála Holofernesa vskutku oblieha jedno judejské mesto, Betúliu, prerušiac zásobovanie vodou a oslabiac tak odolnosť ľudu.

Situácia sa dramatizuje až do toho bodu, že sa obyvatelia mesta obracajú na svojich starších žiadajúc o vzdanie sa nepriateľom. Vyslovujú slová zúfalstva: «Teraz niet nikoho, kto by nám pomohol, lebo Boh nás vydal do ich rúk, aby sme popadali pred nimi od smädu a biedne zahynuli» (Jdt 7,25). Došli až k tomu, že povedali: ‚Boh nás zapredal‘; beznádej týchto ľudí bola obrovská. «Zavolajte ich teda a vydajte celé mesto Holofernesovmu ľudu a celému jeho vojsku na korisť» (Jdt 7,26). Koniec sa zdá byť už neodvratným, schopnosť dôverovať Bohu sa vyčerpala. Schopnosť dôverovať Bohu sa vyčerpala. A koľkokrát sa dostávame do hraničných situácií, kedy ani my necítíme schopnosť dôverovať v Pána. Je to strašné pokušenie!

Paradoxne sa zdá, že aby sme unikli smrti, neostáva nám nič iné, než vydat' sa do rúk toho, kto zabíja. Oni vedia, že títo vojaci vstúpia do mesta, aby ho drancovali, aby ženy vzali za otrokyne a potom všetkých ostatných zabili. Toto je práve ‚krajná hranica‘.

A pred toľkým zúfalstvom sa hlava ľudu pokúša navrhnúť záchytný bod nádeje: odolávať ešte päť dní, očakávajúc spásonosný zásah Boha. Avšak slabá nádej ho privádza k uzáveru: «Keď prejde tých päť dní, a nepríde nám pomoc, urobím podľa vašich slov» (Jdt 7,31). Úbohý človek, bol bez východiska. Boh dostal päť dní – a v tom spočíva hriech; päť dní bolo daných Bohu na to, aby zasiahol; päť dní čakania, avšak už s výhľadom na koniec. Dali Bohu päť dní na to, aby ich zachránil, no už tušia... Nemajú dôveru, očakávajú to najhoršie. V skutočnosti už nik viac z ľudu nebol schopný dúfať. Boli zúfalí.

Práve v tejto situácii sa na scéne objavuje Judita. Vdova, žena veľkej krásy a múdrosti, ona hovorí k ľudu jazykom viery. [Je] odvážna, karhá ľud hovoriac: «Chcete skúšať všemohúceho Pána, [...]. Nie, bratia, neprovokujte Pána, nášho Boha, do hnevu. Ak nám aj nebude chcieť za týchto päť dní pomôcť, on má moc zachrániť nás kedykoľvek chce, ako aj zničiť nás pred očami našich nepriateľov. [...] Preto trpezlivo čakajme jeho záchranu a vzývajte ho, aby nám pomohol; on vyslyší náš hlas, ak je to jeho blahovôľa» (8,13.14-15.17). Je to jazyk nádeje. Klopec na dvere Božieho srdca, on je Otcom, on nás môže zachrániť. Táto žena, vdova, tiež riskuje, že sa pred druhými zosmiešni! Je však odvážna! Ide vpred! Toto je môj vlastný názor: ženy sú odvážnejšie než muži. [V aule zaznieva aplauz].

A so silou proroka zvoláva Judita mužov svojho ľudu, aby ich priviedla späť k dôvere v Boha; s pohľadom proroka vidí ponad úzky horizont ponúknutý vodcami [ľudu], [horizont], ktorý

strach ešte viac zužuje. Boh istotne zasiahne, potvrdzuje Judita, zatiaľ čo návrh piatich dní čakania je pokúšaním Boha a únikom pred jeho vôľou. Pán je Bohom spásy, a ona v to verí, nech by mala akúkoľvek formu. Je to spása, ktorá oslobodzuje od nepriateľov a dáva život, avšak v jeho nepochopiteľných plánoch môže byť záchranou aj odovzdať sa smrti. [Je to] žena viery, vie o tom. A potom poznáme koniec, ako sa príbeh skončil: Boh zachraňuje.

Drahí bratia a sestry, nikdy nekladme podmienky Bohu, naopak dovolme, aby nad našimi strachmi zvíťazila nádej. Dôverovať Bohu znamená vstúpiť do jeho plánov bez akýchkoľvek predstáv, dokonca prijímajúc to, že k nám jeho záchrana a jeho pomoc môžu doraziť odlišným spôsobom od našich očakávaní. My si od Pána žiadame život, zdravie, lásku, šťastie; a je správne tak robiť, avšak s vedomím, že Boh vie vyťažiť život aj zo smrti, že sa dá zakúsiť pokoj aj v chorobe, a že môže byť veselosť aj v samote a dokonalé šťastie aj v plači. Nie sme to my, ktorí majú poučovať Boha o tom, čo má robiť, o tom, čo my potrebujeme. On to vie lepšie než my, a musíme [v to] dôverovať, lebo jeho cesty a jeho myšlienky sú odlišné od tých našich.

Cesta, ktorú nám naznačuje Judita, je cestou dôvery, očakávania v pokoji, modlitby a poslušnosti. Je to cesta nádeje. Bez jednoduchých rezignácií, robiac všetko to, čo je v našich silách, avšak vždy zotrvávajúc v Pánovej vôli, lebo – ako vieme – veľa sa modlila, veľa hovorila k ľudu a potom odvážna išla, hľadala spôsob, ako sa priblížiť k veliteľovi vojska a dokázala mu odťatť hlavu, podrezať ho. Je odvážna vo viere a v skutkoch. A vždy hľadá Pána! Judita má v skutočnosti svoj plán, úspešne ho uskutočňuje a privádza svoj ľud k víťazstvu, avšak vždy v postoji viery toho, kto všetko prijíma z ruky Boha, istá si jeho dobrotou.

Takto [táto] žena plná viery a odvahy prinavráti silu svojmu ľudu nachádzajúcemu sa v smrteľnom nebezpečenstve a vedie ho po cestách nádeje, naznačujúc ich aj nám. A my, ak sa tak trochu rozpamätáme, koľkokrát sme počuli múdre, odvážne slová od pokorných ľudí, od pokorných žien, o ktorých si človek pomyslí – bez toho, aby nimi pohrdal – že sú neznalé ... Sú to však slová Božej múdrosti! Slová starých mám... Koľkokrát vedia staré mamy povedať správne slovo, slovo nádeje, lebo majú životnú skúsenosť, veľa si vytrpeli, zverili sa Bohu a Pán im dáva tento dar dať nám radu nádeje. A kráčajúc týmito cestami bude radosťou a veľkonočným svetlom zveriť sa Pánovi prostredníctvom Ježišových slov: «Otče, ak chceš, vezmi odo mňa tento kalich! No nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane!» (Lk 22,42). A toto je modlitba múdrosti, dôvery a nádeje.

Audiencia, 1-2-2017: Kresťanská viera znamená žiť v očakávaní

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V predchádzajúcich katechézach sme začali našu cestu na tému nádej čítajúc v tejto perspektíve niektoré stránky Starého zákona. Teraz chceme objasniť mimoriadny význam, ktorý táto cnosť nadobúda v Novom zákone, keď sa stretáva s novosťou predstavenou Ježišom a udalosťou Veľkej noci: [je ňou] kresťanská nádej. My kresťania sme ženami a mužmi nádeje.

To je to, čo jasne vystupuje do popredia už od prvého textu, ktorý bol napísaný, totiž Prvého listu sv. Pavla Solúnčanom. V úryvku, ktorý sme si vypočuli, možno vnímať celú tú sviežosť a krásu prvého kresťanského ohlasovania. Komunita Solúnčanov bola spoločenstvom mladým, založeným len nedávno; a predsa, napriek ťažkostiam a mnohým skúškam, je zakorenená vo viere a s entuziazmom a s radosťou oslavuje zmŕtvychvstanie Pána Ježiša. Apoštol sa teda so všetkými zo srdca raduje, keďže tí, čo sa znovu rodia vo Veľkej noci, sa skutočne stávajú «synmi svetla a synmi dňa» (5,5) – tak ich nazýva – v moci plného spoločenstva s Kristom.

Komunita Solúnčanov je čerstvo založená, keď jej Pavol píše, a len niekoľko rokov ju delí od Kristovej Veľkej noci. Je to len niekoľko rokov po tom. Preto sa apoštol snaží pochopiť všetky účinky a dôsledky, ktoré táto jedinečná a rozhodná udalosť, čiže zmŕtvychvstanie Pána, predstavuje pre dejiny a pre život každého človeka. Osobitne, ťažkosťou komunity nebolo ani tak uznať Ježišovho zmŕtvychvstanie, všetci v to verili, ale skôr

veriť vo vzkriesenie mŕtvych. Áno, Ježiš vstal z mŕtvych, no ťažkosťou bolo veriť, že mŕtvi budú vzkriesení. V tomto zmysle je tento list aktuálnejší viac než kedykoľvek predtým. Zakaždým, keď stojíme tvárou v tvár našej smrti, či smrti nejakej drahej osoby, cítime, že naša viera je vystavená skúške. Na povrch vychádzajú všetky naše pochybnosti, všetka naša krehkosť a kladieme si otázku: „Skutočne bude život po smrti...? Budem môcť ešte vidieť a znovu objasť ľudí, ktorých som miloval...?“ Túto otázku mi položila istá pani pred pár dňami pri jednej audiencii: „Stretnem sa s mojimi drahými?“ [Mala istú] pochybnosť... Aj my sa v aktuálnom kontexte potrebujeme vrátiť ku koreňom a k základom našej viery, aby sme si tak uvedomili, koľko Boh pre nás vykonal v Kristovi Ježišovi a čo znamená naša smrť. Všetci máme tak trochu strach zo smrti kvôli tejto neistote, či nie? Prichádza mi na um jeden starček, starý pán, skvelý, ktorý hovoril: „Nemám strach zo smrti. Trochu sa len bojím vidieť ju prichádzať“. Z tohto mal strach.

Pavol zoči-voči obavám a rozpačitosti komunity pozýva, predovšetkým v skúškach a v tých najťažších chvíľach nášho života, držať pevne na hlave, ako prilbu, «nádej na spásu». Je to helma. To je kresťanská nádej. Keď sa hovorí o nádeji, môže nás to viesť k tomu, aby sme ju chápali v súlade s bežným významom tohto pojmu, totiž s odvolaním sa na niečo pekné, po čom túžime, čo sa však môže alebo nemusí uskutočniť. Dúfame, že sa tak stane, avšak ktovie... dúfam, je to túžba. Napríklad sa povie: „Dúfam, že zajtra bude pekne!“, avšak vieme, že nasledujúci deň môže byť naopak škaredé počasie... Kresťanská nádej taká nie je. Kresťanská nádej je očakávaním niečoho, čo sa už naplnilo. Sú tam dvere a ja dúfam, že k nim dôjdem! Čo musím urobiť? Kráčať ku dverám! Som si istý, že k nim dôjdem. Taká je kresťanská nádej: mať istotu, že som na ceste smerom k niečomu, čo už je a nie čo by som chcel, aby bolo. Toto je kresťanská nádej. Kresťanskou nádejou je očakávanie niečoho, čo je už dosiahnuté a čo sa pre každého z

nás istotne uskutoční. Rovnako naše zmŕtvychvstanie, ako aj zmŕtvychvstanie drahých zosnulých, nie je teda ničím, čo by sa mohlo stať alebo nie, ale je to istá skutočnosť, nakoľko je zakorenená v udalosti Kristovho zmŕtvychvstania. Dúfať teda znamená učiť sa žiť v očakávaní. Naučiť sa žiť v očakávaní a nájsť život. Keď nejaká žena zistí, že je tehotná, každý deň sa učí žiť v očakávaní, že uvidí pohľad toho dieťaťa, ktoré príde... Aj my musíme žiť a učiť sa z týchto ľudských očakávaní, ako aj žiť v očakávaní, že budeme hľadiet na Pána, že sa s ním stretne. Toto nie je ľahké, no dá sa to naučiť: žiť v očakávaní. Dúfať znamená, a zároveň v sebe zahrňa, pokorné srdce, chudobné srdce. Jedine chudobný človek vie očakávať. Ten, kto je už plný seba samého a svojho vlastníctva, nevie vložiť svoju nádej do ničoho iného, než do seba samého.

Svätý Pavol ďalej píše: «On [Ježiš] za nás zomrel, aby sme žili spolu s ním, či už bdieme, alebo spíme» (1Sol 5,10). Tieto slová sú vždy dôvodom veľkej útechy a pokoja. Sme teda povolani modliť sa aj za milované osoby, ktoré nás opustili, aby žili s Kristom, a aby boli v plnej jednote s nami. Jedna vec, ktorá sa veľmi dotýka môjho srdca, je výraz sv. Pavla, ktorým sa vždy obracia na Solúnčanov. Mňa osobne naplňa istotou nádeje. Hovorí takto: «A tak budeme navždy s Pánom» (1Sol 4,17). Aké krásne! Všetko prejde. Avšak po smrti budeme navždy s Pánom. Je to úplná istota nádeje, tá istá, ako tá, ktorá dávno predtým viedla Jób k zvolaniu: «Som presvedčený, že môj Obranca žije [...] Veru, ja sám ho uvidím. Moje oči ho uzrú.» (Jób 19,25.27) A tak budeme navždy s Pánom. Veríte tomu? Pýtam sa vás: veríte tomu? [V aule zaznieva: „Áno“]. Viac menej, však? No, aby sme mali trochu viac sily, pozývam vás vysloviť to trikrát spolu so mnou: „A tak budeme navždy s Pánom“. Všetci spoločne! [Prítomní trikrát opakujú: „A tak budeme navždy s Pánom“]. A tam, s Pánom, sa spoločne stretne. Ďakujem.

Audiencia, 8-2-2017: Nádej – zdroj vzájomnej útechy a pokoja

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V predošlú stredú sme videli, že svätý Pavol v Prvom liste Solúnčanom vyzýva zotrvať zakorenenými v nádeji v zmŕtvychvstanie (porv. 5,4-11) – s tým krásnym vyjadrením: „budeme navždy s Pánom“. V rovnakom kontexte apoštol ukazuje, že kresťanská nádej nemá len osobný, individuálny charakter, ale má ducha spoločenstva, cirkevného ducha. My všetci dúfame. My všetci máme nádej, a to aj ako spoločenstvo.

Preto Pavol rýchlo rozširuje pohľad na všetky zložky tvoriace kresťanské spoločenstvo, žiadajúc ich, aby sa navzájom za seba modlili a vzájomne sa podporovali. - Vzájomne si pomáhajte. Avšak nielen pomáhajte si v potrebách, v mnohých potrebách každodenného života, ale pomáhajte si v nádeji, podporovať sa v nádeji.

A nie je to náhoda, že začína práve odvolávajúc sa na tých, ktorým bola zverená zodpovednosť a pastoračné vedenie. Sú tými prvými povolanými živiť nádej a to nie preto, že by boli lepšími než ostatní, ale v moci Božej služby, ktorá podstatne prekračuje ich sily. Z tohto dôvodu tým väčšmi potrebujú úctu, pochopenie a láskavú podporu všetkých.

Pozornosť sa ďalej zameriava na bratov najviac ohrozených stratou nádeje, upadnutím do zúfalstva. Stále dostávame správy o ľuďoch, ktorí upadajú do zúfalstva a konajú nepekne veci, však? Beznádej ich vedie k mnohým smutným veciam...

Poukazuje sa tu na tých, čo sú malomyseľní, na toho, kto je slabý, kto sa cíti byť zdrvený ťažobou života a vlastných vín a nedokáže viac povstať.

V týchto prípadoch sa musia blízkosť a vrúcnosť celej Cirkvi stať ešte intenzívnejšími a láskyplnejšími a musia nadobudnúť tú znamenitú podobu spoločenstva, ktoré nie je ľutovaním: spoločenstvo znamená znášať bolesť spolu s druhým, trpieť s druhým, priblížiť sa k tomu, čo trpí. Slovom, pohladením, ktoré nech je však zo srdca! To je súciti! Oni potrebujú posilu a útechu. Toto je veľmi dôležité: kresťanská nádej sa nezaobíde bez pravej a konkrétnej lásky k blížnemu.

Samotný Apoštol národov v Liste Rimanom so srdcom na dlani potvrdzuje: «My silnejší» – čo máme vieru, nádej alebo čo nemáme mnohé ťažkosti – «sme povinní znášať slabosti slabých a nehľadať záľubu sami v sebe» (Rim 15,1). Znášať! Znášať slabosti iných.

Toto svedectvo potom nezostáva uzavreté vo vnútri hraníc kresťanského spoločenstva: zaznieva v celej svojej sile aj mimo neho v spoločenskom a občianskom kontexte ako výzva nevytvárať múry, ale mosty, neodplácať zlo zlom, víťaziť nad zlom prostredníctvom dobra, nad urážkou odpustením: kresťan nemôže nikdy povedať: za toto mi zaplatíš. Nikdy! Toto nie je kresťanské gesto! Nad urážkou sa víťazí prostredníctvom odpustenia. Žiť v pokoji so všetkými. Toto je Cirkev! Toto vytvára kresťanskú nádej, keď dostáva mocné a zároveň nežné črty lásky. A láska je mocná a nežná. To je krásne.

Chápeme teda, že sa neučíme dúfať sami. Nikto sa neučí dúfať osamelo. Nie je to možné. Aby sa nádej živila, nevyhnutne potrebuje nejaké „telo“, v ktorom sa rozličné údy vzájomne podporujú a oživujú. Toto teda znamená, že ak dúfame, tak je to preto, lebo mnohí naši bratia a sestry nás naučili dúfať a

udržali našu nádej pri živote. A medzi nimi sa vyznačujú maličkí, chudobní, jednoduchí, marginalizovaní. Áno, lebo nepozná nádej ten, čo sa uzatvára vo vlastnom blahu, dúfa jedine vo vlastné blaho: toto nie je nádej, to je relatívna istota.

Nepozná nádej ten, čo sa uzatvára vo vlastnom uspokojení, kto sa cíti vždy v poriadku... Dúfajú naopak tí, čo každý deň zažívajú skúšku, tiesnivosť a vlastné obmedzenie. Práve títo naši bratia nám vydávajú to najkrajšie, najsilnejšie svedectvo, lebo zotrávajú pevní v odovzdanosti Pánovi, vedia, že poza smútok, útlak a neodvratnosť smrti, posledné slovo bude patriť jemu, a bude to slovo milosrdenstva, života a pokoja. Ten, kto má nádej, dúfa, že bude jedného dňa počuť toto slovo: „Pod', pod' ku mne, brat; pod' ku mne, sestra, na celú večnosť.“

Drahí bratia, ak je – ako sme povedali – prirodzeným príbytkom nádeje solidárne „telo“, v prípade kresťanskej nádeje je týmto telom Cirkev, zatiaľ čo životodarným dychom, dušou tejto nádeje je Duch Svätý. Bez Ducha Svätého nedokážeme mať nádej. Preto nás teda apoštol Pavol nakoniec pozýva neustále ho vzývať.

Ak nie je ľahké veriť, ešte ťažšie je dúfať. Je ťažšie dúfať než veriť, nie je tak? To je oveľa ťažšie! Avšak ak Duch Svätý prebýva v našich srdciach, to on nám dáva porozumieť, že sa nesmieme báť, že Pán je nablízku a stará sa o nás; a je to on, kto naše spoločenstvá stvárnjuje v trvalých Turícach ako živé znamenia nádeje pre ľudskú rodinu. Ďakujem.“

Audiencia, 15-2-2017: Kresťanská nádej nikdy nesklame

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Už od malička nás učia, že nie je dobré sa vychvalovať. V mojej krajine sa tým, čo sa vychvalujú, hovorí pávi. A je to správne, lebo chvastať sa tým, čím sme, či tým, čo máme, je okrem istej pýchy aj nedostatkom úcty k druhým, osobitne k tým menej šťastlivým než sme my. V tejto pasáži Listu Rimanom nás ale apoštol Pavol prekvapuje, keďže nás až dvakrát vyzýva chváliť sa. Čo to však chce? Azda aby sme boli tými pávmi? Ak vyzýva k chválení sa, je teda správne sa niečím pochváliť. Takže, čím sa možno správne chváliť? A ako sa to dá bez toho, aby sme urážali druhých, bez toho, aby sme niekoho vylučovali?

V prvom prípade sme pozývaní chváliť sa hojnosťou milosti, ktorou sme naplnení v Ježišovi Kristovi, prostredníctvom viery. Pavol nám chce dať pochopiť, že ak sa naučíme vnímať všetko so svetlom Ducha Svätého, zistíme, že všetko je milosťou! Všetko je darom! Ved' ak sme pozorní, v dejinách, tak ako aj v našom živote, sme to nielen my, čo konáme, ale je to predovšetkým Boh. To on je absolútnym protagonistom, ktorý tvorí každú vec ako dar lásky, ktorý utkáva osnovu svojho plánu spásy a ktorý ho pre nás vedie k naplneniu prostredníctvom svojho Syna Ježiša.

Od nás sa vyžaduje uznať toto všetko, prijať to s vdáčnosťou a dospieť k tomu, aby sa to stalo dôvodom chvály, požehnania a veľkej radosti. Ak tak konáme, sme v pokoji s Pánom a zakúšame slobodu. A tento pokoj sa potom rozširuje na všetky

prostredia a všetky vzťahy nášho života: sme v pokoji sami so sebou, sme v pokoji v rodine, v našej komunite, v práci a s osobami, ktoré stretávame každý deň na našej ceste.

Pavol nás ale vyzýva chváliť sa aj v súženiach. Toto nie je ľahké pochopiť. Javí sa to ťažšie a môže sa zdať, že to nemá nič spoločné s práve opísanou podmienkou pokoja. Avšak tvorí to jej najautentickejšiu, najpravdivejšiu predpoklad. Ved' pokoj, ktorý nám ponúka a garantuje Pán, nechápeme ako absenciu obáv, sklamaní, nedostatkov, dôvodov k utrpeniu.

Ak by to tak bolo, tak vzápätí po tom, ako by sa nám podarilo pobudnúť v pokoji, tá chvíľa by sa rýchlo skončila a nevyhnutne by sme upadli do neútechy. Pokoj prameniaci z viery je naopak darom: je milosťou zakúšania, že Boh nás miluje a že je vždy po našom boku, nenechá nás osamote ani len na okamih nášho života. A ako potvrdzuje apoštol, toto plodí trepezlivosť, lebo vieme, že aj v tých najtvrďších a najotrasnejších chvíľach sú Pánove milosrdenstvo a dobrota väčšie než čokoľvek a nič nás nevytrhne z jeho rúk a zo spojenia s ním.

To je teda dôvod, prečo je kresťanská nádej pevná, to je dôvod, prečo nesklame. Nikdy nesklame. Nádej nesklame. Nezakladá sa na tom, čo môžeme urobiť alebo čím môžeme byť, a ani nie na tom, v čo môžeme veriť. Jej základom, čiže základom kresťanskej nádeje, je to najvernejšie a najistejšie, čo len môže byť, totiž láska, ktorú sám Boh prechováva voči každému z nás.

Je jednoduché povedať: Boh nás miluje. Všetci to hovoríme. No pomyslíte trochu: je každý z nás schopný povedať: som si istý, som si istá, že Boh ma miluje? Nie je to veľmi ľahké vysloviť. Je to však pravda. Je to jedno dobré cvičenie, povedať si: Boh ma miluje. Boh ma miluje... A toto je koreňom našej istoty, koreňom nádeje.

Pán hojne vylial do našich srdc Ducha, Ducha Svätého, ktorý je Božou láskou, ako tvorcu, ako garanta, práve preto, aby v našom vnútri mohol živiť vieru a udržiavať túto nádej živou. Aj túto istotu: Boh ma miluje. „Nuž, ale aj v tejto zlej chvíli?“ – Boh ma miluje. – „Aj mňa, čo som vykonal túto nepeknú a zlú vec?“ – Boh ma miluje. Túto istotu nám nik nevezme. A musíme to opakovať ako modlitbu: Boh ma miluje. Som si istý, že Boh ma miluje. Som si istá, že Boh ma miluje.

Teraz rozumieme, prečo nás apoštol Pavol vyzýva chváliť sa vždy týmto všetkým. Chválim sa láskou Boha, lebo ma miluje. Nádej, ktorá nám bola darovaná, nás neoddeľuje od druhých, o to menej nás vedie k ich diskreditácii či odsúvaniu bokom. Ide naopak o výnimočný dar, ktorého „kanálmi“ sme povolaní sa stať pre všetkých, s pokorou a jednoduchosťou, pre všetkých.

A tak našou najväčšou chválou bude to, že máme za Otca Boha, ktorý nerobí protekcie, ktorý nikoho nevyklučuje, ale ktorý otvára svoj dom všetkým ľudským bytostiam, počínajúc tými poslednými a vzdialenými, aby sme sa ako jeho deti naučili vzájomne sa utešovať a podporovať. A nezabudnite: nádej nesklame. Súhlasíte? Nádej nesklame. Ďakujem.“

Audiencia, 22-2-2017: V nádeji sme spasení

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Častokrát sme pokúšaní myslieť si, že stvorenie je naším vlastníctvom, majetkom, ktorý môžeme využívať podľa našej ľubovôle a nikomu z toho nemusíme skladať účty. V pasáži Listu Rimanom (8,19-27), z ktorej sme si práve vypočuli jednu časť, nám naopak apoštol Pavol pripomína, že stvorenstvo je jedným úžasným darom, ktorý Boh vložil do našich rúk, aby sme mohli vstúpiť do vzťahu s ním a mohli sme rozpoznať stopu jeho plánu lásky, na ktorého uskutočnení sme všetci povolani spolupracovať deň čo deň.

Ak sa však ľudská bytosť nechá unášať egoizmom, skončí pri ničení aj tých najkrajších vecí, ktoré jej boli zverené. A takto to dopadlo aj so stvorenstvom. Pomyslime na vodu. Voda je jednou prekrásnou vecou a je veľmi dôležitá; voda nám dáva život, pomáha nám vo všetkom. No keď sa voda kontaminuje pre ťažbu nerastov, stvorenie sa znečisťuje a ničí. Toto je len jeden príklad. No je ich mnoho.

Tragickou skúsenosťou hriechu, pretrhnutím jednoty s Bohom, sme narušili pôvodnú jednotu so všetkým tým, čo nás obklopuje a skončili sme kazením stvorenstva, činiac ho tak otrokom, podriadeným našej poklesnutosti. A žiaľ, následok tohto všetkého je dramaticky pred našimi očami, každý deň.

Keď človek pretrhne jednotu s Bohom, stráca svoju pôvodnú krásu a končí znetvorovaním všetkého navôkol seba; a tam, kde predtým všetko poukazovalo na Otca Stvoriteľa a na jeho nekonečnú lásku, teraz nesie smutný a bezútešný znak ľudskej

pýchy a nenásytnosti. Ľudská pýcha svojím vykorisťovaním stvorenie ničí.

Pán nás však neponecháva samých a aj v tomto bezútešnom obraze nám ponúka novú perspektívu oslobodenia, univerzálnej spásy. Toto Pavol s radosťou zdôrazňuje, pozývajúc nás načúvať vzdychaniu celého stvorenia. Stonanie celého stvorenstva! Je to silný výraz. Veď ak sme pozorní, okolo nás všetko vzdychá: stoná samotné stvorenie, vzdycháme my ľudské bytosti a vzdychá aj Duch v našom vnútri, v našom srdci.

A tieto vzdychy nie sú akýmsi neplodným, bezútešným bedákaním, ale – ako upresňuje apoštol – sú vzdychmi rodičky; sú vzlykmi toho, kto trpí, no vie, že na svetlo sa blíži nový život. A v našom prípade je to skutočne tak. Sme ešte v zajatí následkov nášho hriechu a všetko vôkol nás ešte nesie znak nášho lopotenia, našich nedostatkov, našej uzavretosti. Zároveň však vieme, že sme boli Pánom spasení a už teraz je nám dané kontemplovať a vopred zakusovať v sebe a v tom, čo nás obklopuje znaky Zmŕtvychvstania, Veľkej noci, ktorá uskutočňuje nové stvorenie.

Toto je obsahom našej nádeje. Kresťan nežije mimo sveta, vie vo vlastnom živote a v tom, čo ho obklopuje, rozpoznať znamenia zla, egoizmu a hriechu. Je solidárny s tým, kto trpí, s tým, kto plače, kto je odsunutý na okraj, kto sa cíti zúfalý... Kresťan sa však zároveň naučil toto všetko vnímať očami Veľkej noci, očami zmŕtvychvstalého Krista. A tak vie, že prežívame čas očakávania, čas dychtivej túžby, ktorá prekračuje prítomnosť, čas napĺňania. V nádeji vieme, že Pán chce svojím milosrdenstvom definitívne uzdraviť zranené a pokorené srdcia, ako aj všetko to, čo človek vo svojej krutosti znetvoril, a že týmto spôsobom znovu tvorí nový svet a nové ľudstvo, konečne zmierené v jeho láske.

Koľkokrát sme my kresťania pokúšaní sklamaním, pesimizmom... Niekedy sa poddávame zbytočnému horekovaniu alebo zostávame bez slova a nevieme ani len o čo prosieť, v čo dúfať... Opäť nám však na pomoc prichádza Duch Svätý, dych našej nádeje, ktorý udržuje živými vzdychanie a očakávanie nášho srdca. Duch za nás vidí ponad negatívne zdanie prítomnosti a zjavuje nám už teraz nové nebesia a novú zem, ktoré Pán pripravuje pre ľudstvo.“

Audiencia, 1-3-2017: Pôstne obdobie je cestou nádeje

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V tento deň, v Popolcovú stredú, vstupujeme do liturgického obdobia Pôstu. A pretože máme cyklus katechéz o kresťanskej nádeji, dnes by som vám chcel predstaviť Pôst ako cestu nádeje.

V skutočnosti je táto perspektíva zrejmalá, ak pomyslíme na to, že Veľký pôst bol v Cirkvi ustanovený ako čas prípravy na Veľkú noc, a teda všetok zmysel tohto obdobia štyridsiatich dní preberá svetlo veľkonočného tajomstva, ku ktorému je nasmerované.

Môžeme si predstaviť Zmŕtvychvstalého Pána, ktorý nás volá vyjsť z našich temnôt a my sa vydávame na cestu smerom k nemu, ktorý je Svetlom. A Pôst je cestou k zmŕtvychvstalému Ježišovi, je obdobím pokánia, aj umŕtvovania, avšak nie samoučelného, ale zameraného na to, aby sme vstali z mŕtvych s Kristom, obnovili našu krstnú identitu, čiže znova sa narodili „zhora“, z lásky Boha (porov. Jn 3,3). Preto je Pôstne obdobie svojou prirodzenosťou časom nádeje.

Aby sme lepšie pochopili, čo to znamená, musíme si to spojiť so základnou skúsenosťou exodu Izraelitov z Egypta, prerozprávanou v Biblii rovnomennou knihou: Exodus. Východiskovým bodom je otrocký stav v Egypte, útlak, nútené práce. Avšak Pán nezabudol na svoj ľud a na svoj príslub: povoláva Mojžiša a silným ramenom necháva Izraelitov vyjsť z Egypta a vedie ich cez púšť smerom k Zemi slobody.

Počas tejto cesty z otroctva ku slobode Pán dáva Izraelitom zákon, aby ich naučil milovať jeho, jediného Pána a milovať sa medzi sebou navzájom ako bratia. Písmo ukazuje, že exodus je dlhý a plný súženia: symbolicky trvá 40 rokov, čiže dobu života jednej generácie. Generácie, ktorá je tvárou v tvár skúškam na ceste vždy pokúšaná oplakávať Egypt a vrátiť sa späť. Aj my všetci poznáme pokúšenie vrátiť sa späť, poznáme to všetci.

Avšak Pán zostáva verný a ten úbohý ľud vedený Mojžišom prichádza k Zaslúbenej zemi. Celá táto cesta je uskutočnená v nádeji: v nádeji na dosiahnutie zeme a práve v tomto zmysle je „exodom“, vyjdením z otroctva ku slobode. A týchto 40 dní je aj pre všetkých nás vyjdením z otroctva, z hriechu, ku slobode, ku stretnutiu so Zmŕtvychvstalým Kristom. Každý krok, každá námaha, každá skúška, každý pád a každé nové začatie, všetko má zmysel jedine v rámci plánu spásy Boha, ktorý chce pre svoj ľud život a nie smrť, radosť a nie bolesť.

Ježišova Veľká noc je jeho exodom, ktorým nám otvoril cestu, aby sme dosiahli plný, večný a blažený život. Pre to, aby otvoril túto cestu, tento prechod, Ježiš sa musel vzdať svojej slávy, pokoriť sa, stať sa poslušným až na smrť, a to na smrť na kríži. Otvoriť nám cestu k večnému životu ho stálo všetku jeho krv a vďaka nemu sme zachránení od otroctva hriechu.

Avšak toto neznamená, že on všetko urobil a my tak nemusíme urobiť nič, že on prešiel krížom, a my „pôjdeme do raja na koči“. Nie je to tak. Naša spása je istotne jeho darom, avšak keďže je príbehom lásky, žiada si naše „áno“ a našu účasť na jeho láske, ako nám ukazuje naša Matka Mária a po nej všetci svätí.

Veľký pôst žije z tejto dynamiky: Kristus nás so svojím exodom predchádza a my prechádzame púšťou vďaka nemu a nasledujúc ho. On je pre nás pokúšaný a pre nás zvíťazil nad Pokušiteľom, ale aj my musíme spolu s ním čeliť pokušeniam a prekonávať ich. On nám dáva živú vodu svojho Ducha, našou

úlohou je načrieť do jej žriedla a piť, vo sviatostiach, v modlitbe, v adorácii. On je svetlom víťaziacim nad temnotami, a od nás sa žiada živiť plamienok, ktorý nám bol zverený v deň nášho krstu.

V tomto zmysle je Pôstne obdobie «sviatostným znakom nášho obrátenia» (Rímsky misál, Modlitba dňa 1. pôstnej nedele). Ten, kto je na ceste Pôstu, je vždy na ceste obrátenia. Pôstne obdobie je sviatostným znakom našej cesty z otroctva ku slobode, ktorú je vždy treba obnovovať. Je to istotne náročná cesta, ako je aj správne, lebo láska je náročná, avšak je to cesta plná nádeje.

Ba povedal by som ešte viac: pôstny exodus je cestou, na ktorej sa samotná nádej formuje. Námaha prejsť púšťou – všetky tie skúšky, pokušenia, ilúzie, fatamorgány... –, toto všetko slúži pre sformovanie mocnej, pevnej nádeje, podľa vzoru nádeje Panny Márie, ktorá uprostred temnôt utrpenia a smrti svojho Syna aj naďalej verila a dúfala v jeho zmŕtvychvstanie, vo víťazstvo Božej lásky.

So srdcom otvoreným pre tento horizont vstúpme dnes do Pôstneho obdobia. Cítiac sa ako súčasť svätého Božieho ľudu začnime túto cestu nádeje s radosťou.

Audiencia, 15-3-2017: Radostná nádej kresťana vyplýva z opravdivosti lásky

---

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dobre vieme, že veľké prikázanie, ktoré nám zanechal Pán Ježiš, je prikázáním lásky: milovať Boha celým srdcom, celou dušou a celou myslou a milovať blížneho ako seba samého (porov. Mt 22,37-39). Sme teda povolaní k láske, k láske k blížnemu a toto je naším najvyšším povolaním, naším povolaním par excellence; a k nemu sa viaže aj radosť kresťanskej nádeje. Ten, kto miluje, má radosť nádeje, že dospeje k stretnutiu s tou veľkou láskou, ktorou je Pán.

Apoštol Pavol v úryvku Listu Rimanom, ktorý sme si práve vypočuli, nás vystríha: je tu riziko, že naša láska k blížnemu bude pokrytecká. Musíme si teda položiť otázku: kedy k tomu dochádza, k tomuto pokrytctvu? A ako si môžeme byť istí, že naša láska je úprimná, že naša láska k blížnemu je skutočná? Že lásku k blížnemu nepredstierame alebo že naša láska nie je akousi telenovelou, ale láskou úprimnou, silnou...?

Pokrytctvo sa môže votrieť kamkoľvek, aj do nášho spôsobu, akým prejavujeme lásku. Toto sa preukáže vtedy, keď je naša láska zištná, poháňaná osobnými záujmami. A koľko je len zištných lások! Vtedy, keď sa charitatívne služby, pri ktorých sa zdá, že sa obetujeme, robia kvôli vlastnému predvádzaniu sa či preto, aby sme sa cítili spokojní: „Aký som len skvelý!“ Je to tak? Toto je pokrytctvo. Alebo keď sa zameriavame na veci, ktoré nás „zviditeľňujú“, aby sme tak predviedli našu inteligenciu či našu schopnosť. Za týmto všetkým je falošná,

klamná myšlienka, a síce že ak milujeme, je to preto, že my sme dobrí; akoby láska k blížnemu bola výtvorom človeka, výplodom nášho srdca. Láska k blížnemu je naopak predovšetkým milosťou, darom; schopnosť milovať je Božím darom a musíme oň prosiť. A on ho veľmi rád dáva, ak oň prosíme. Láska k blížnemu je milosťou: nespočíva v tom, aby sme dávali zažiť tomu, čím sme my, ale tomu, čo nám darúva Pán a čo my slobodne prijímame; a nemôžeme ju prejsť pri stretnutí s druhými, ak sa najskôr nezrodila zo stretnutia s miernou a milosrdnou Ježišovou tvárou.

Pavol nás pozýva uznať, že sme hriešnikmi, a že aj náš spôsob, akým milujeme je poznačený hriechom. Zároveň však prináša novú zvesť, zvesť nádeje: Pán pred nami otvára cestu oslobodenia, cestu spásy. Je to umožnenie toho, aby sme aj my žili veľké prikázanie lásky a stali sa nástrojmi Božej lásky. A toto nastáva, keď si necháme uzdraviť a obnoviť srdce zmŕtvychvstalým Kristom.

Zmŕtvychvstalý Kristus, ktorý žije medzi nami, ktorý žije s nami, je schopný uzdraviť naše srdce: robí tak, ak ho o to prosíme. Je to on, ktorý nám aj napriek našej malosti a chudobe dovoľuje zakúšať súcitiť Otca a oslavovať úžasné prejavy jeho lásky. Potom chápeme, že všetko, čo môžeme zakusovať a robiť pre bratov, nie je nič iné než odpoveď na to, čo Boh vykonal a neustále koná pre nás. Ba je to samotný Boh, ktorý tým, že nachádza prítok v našom srdci a v našom živote naďalej prejavuje svoju blízkosť a službu všetkým tým, ktorých stretávame každý deň na našej ceste, počínajúc tými poslednými a tými najnúdznejšími, v ktorých ho prednostne rozpoznávame.

Apoštol Pavol nám teda týmito slovami nechce ani tak robiť výčitky, ako nás chce skôr povzbudiť a oživiť v nás nádej. Veď všetci máme skúsenosť toho, že prikázanie lásky nežijeme

naplno alebo tak, ako by sme mali. Avšak aj toto je milosťou, lebo nám to pomáha pochopiť, že sami zo seba nie sme schopní skutočne milovať: potrebujeme, aby Pán neustále obnovoval tento dar v našom srdci, prostredníctvom skúsenosti jeho nekonečného milosrdenstva. Práve vtedy sa vrátíme k oceňovaniu maličkostí, jednoduchých, obyčajných vecí; vrátíme sa k oceňovaniu všetkých týchto maličkých každodenných vecí a budeme schopní milovať druhých tak, ako ich miluje Boh, želajúc si ich dobro, čiže aby boli svätí, priateľmi Boha; a budeme sa tešiť z možnosti priblížiť sa k tým, čo sú chudobní a pokorní, ako to robí Ježiš s každým z nás, keď sme od neho vzdialení, skláňať sa k nohám bratov, tak ako to on, Dobrý Samaritán robí s každým z nás so svojím súcitom a so svojím odpustením.

Drahí bratia a sestry, to, čo nám pripomenul apoštol Pavol, je tým tajomstvom – použijem jeho slová – tajomstvom, ako sa radovať v nádeji (porov. Rim 12,12): v nádeji sa radujte. Je to radosť nádeje, lebo vieme, že za akýchkoľvek okolností, aj tých najnepriaznivejších, a aj popri našich vlastných pádoch, Božia láska nechýba. A tak so srdcom navštíveným a obývaným jeho milosťou a vernosťou žijeme v radostnej nádeji, že tým málom, čo len dokážeme, oplácame na bratoch to kvantum, ktoré od neho denne prijímame.“

Audiencia, 22-3-2017: V spojení s Bohom vytrvalosti a útechy rozsievat' nádej

---

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Už niekoľko týždňov nám apoštol Pavol pomáha lepšie pochopiť v čom spočíva kresťanská nádej. A povedali sme, že nie je optimizmom, ale niečím iným. A apoštol nám to pomáha pochopiť. Dnes tak robí prirad'ujúc ju k dvom postojom výsostne dôležitým pre náš život a pre našu skúsenosť viery: «vytrvalosť» a «útecha» (v. 4.5).

V pasáži Listu Rimanom, ktorú sme si práve vypočuli, sú citované dvakrát: najprv v súvislosti s Písmom a potom so samotným Bohom. Aký je ich najhlbší, najpravdivejší význam? A akým spôsobom osvetľujú skutočnosť nádeje? Tieto dva postoje: vytrvalosť a útecha.

Vytrvalosť by sme mohli definovať aj ako trpezlivosť: je to schopnosť znášať, niesť na pleciach, zniesť, zotrvať vernými aj vtedy, keď sa zdá, že ťažoba sa stáva príliš veľkou, neudržateľnou, a boli by sme v pokušení negatívne súdiť a opustiť všetko a všetkých. Útecha je naopak milosťou vedieť vnímať a prejaviť v každej situácii, aj v tých najviac poznačených sklamaním a utrpením, prítomnosť a súcitnú činnosť Boha.

Svätý Pavol nám pripomína, že vytrvalosť a útecha sú nám odovzdávané osobitným spôsobom prostredníctvom Písma (v. 4), teda Biblie. V skutku, Božie slovo nás na prvom mieste vedie

obrátiť pohľad na Ježiša, lepšie ho poznávať a prispôbiť sa mu, podobať sa mu čoraz viac.

Na druhom mieste, Sväté písmo nám zjavuje, že Pán je skutočne «Bohom vytrvalosti a útechy» (v. 5), ktorý vždy zostáva verný svojej láske k nám, čiže je vytrvalý v láske k nám, neunaví sa milovať nás! Je vytrvalý, vždy nás miluje! A tiež sa vždy o nás stará, preväzujúc naše rany nežnosťou svojej dobroty a svojho milosrdenstva, čiže nás utešuje. Ani v tom, že nás utešuje sa neunaví.

V tejto perspektíve chápeme aj úvodné tvrdenie apoštola: «My, silní, sme povinní znášať slabosti slabých a nehľadať, čo sa nám páči» (v. 1). Tento výraz «my silní» by sa mohol zdať trúfalým, avšak vieme, že v logike evanjelia to tak nie je, vlastne je to práve naopak, lebo sila nepochádza od nás, ale od Pána.

Ten, kto vo vlastnom živote zakúša vernú lásku Boha a jeho útechu, je schopný, ba povinný byť nablízku najslabším bratom a ujať sa ich krehkostí. Ak sme blízko pri Pánovi, budeme mať tú pevnosť, aby sme boli nablízku tým najslabším, najnúdznejším, a utešovali ich a dodávali im silu. To je význam [toho vyjadrenia].

Toto môžeme konať bez snahy páčiť sa sebe samým, ale vo vedomí, že sme jednoducho „kanálom“ prenášajúcim Pánove dary; a tak sa konkrétnym spôsobom stávame „rozsievačmi“ nádeje. Toto od nás žiada Pán, s tou pevnosťou a schopnosťou utešovať a byť rozsievačmi nádeje. A dnes je potrebné rozsievať nádej, ale nie je to ľahké.

Ovocím tohto životného štýlu nie je také spoločenstvo, v ktorom niektorí patria do „A-skupiny“, čiže sú silní, a druhí do „B-skupiny“, čiže sú slabí. Ovocím je naopak, ako hovorí Pavol, «žiť svorne medzi sebou podľa príkladu Krista Ježiša» (porov. v. 5). Božie slovo živí nádej, ktorá sa konkrétne prejavuje

delením sa, vzájomnou službou. Lebo aj ten, kto je „silný“, skôr či neskôr zažíva krehkosť a potrebu útechy od iných; a naopak v slabosti vždy môžeme ponúknuť úsmev či ruku bratovi v ťažkostiach.

A je to taká komunita, ktorá «jednomyselne, jednými ústami oslavuje Boha» (porov. v. 6). Avšak toto všetko je možné vtedy, ak do centra postavíme Krista a jeho Slovo, lebo on je ten „silný“, on je ten, kto nám dáva pevnosť, kto nám dáva trpezlivosť, kto nám dáva nádej, kto nám dáva útechu. On je tým „silným bratom“, ktorý sa stará o každého jedného z nás: ved' všetci potrebujeme byť vyložený na pleciah Dobrého pastiera a cítiť sa zahrnutí jeho nežným a starostlivým pohľadom.

Drahí priatelia, nikdy nevzdáme dost' vd'aky Bohu za dar jeho Slova, ktoré je prítomné v Písme. Práve tam sa Otec nášho Pána Ježiša Krista zjavuje ako «Boh vytrvalosti a útechy». A práve tam si uvedomujeme, ako sa naša nádej nezakladá na našich schopnostiach a našich silách, ale na Božej podpore a na vernosti jeho lásky, čiže na Božej sile a úteche.“

Audiencia, 29-3-2017: Abrahám je otec vo viere i v nádeji

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Pasáž z Listu sv. Pavla Rimanom, ktorú sme si práve vypočuli, je nám veľkým darom. Vskutku, sme navyknutí uznávať Abraháma za nášho otca vo viere; dnes nám apoštol dáva porozumieť, že Abrahám je pre nás otcom v nádeji; nielen otcom vo viere, ale aj otcom v nádeji. A to preto, že v jeho príbehu už môžeme vnímať ohlasovanie Zmŕtvychvstania, nového života, ktorý víťazí nad zlom a nad samotnou smrťou.

V texte sa hovorí, že Abrahám uveril Bohu, «ktorý oživuje mŕtvych a volá k bytiu to, čoho niet» (Rim 4,17); a potom upresňuje: «neochabol vo viere, ani keď videl, že jeho telo je už odumreté a že je odumreté aj Sárino lono» (Rim 4,19). Toto je skúsenosť, ktorú sme povolaní žiť aj my. Boh, ktorý sa zjavuje Abrahámovi, je Bohom, ktorý zachraňuje, Bohom, ktorý dáva vyjsť z beznádeje a zo smrti, Bohom, ktorý volá k životu.

V Abrahámovom príbehu sa všetko stáva hymnom Bohu, ktorý oslobodzuje a znovuzrodzuje, všetko sa stáva proroctvom. A stáva sa ním pre nás, pre nás, ktorí teraz uznávame a slávime naplnenie toho všetkého v tajomstve Veľkej noci. Ved' Boh «vzkriesil z mŕtvych Ježiša» (Rim 4,24), aby sme aj my mohli prejsť zo smrti k životu. A tak sa teda Abrahám naozaj môže nazývať «otcom mnohých národov», keďže žiari ako ohlásenie nového ľudstva – nás! –, vykúpeného Kristom z hriechu a smrti a vovedeného raz a navždy do objatia Božej lásky.

V tejto súvislosti nám Pavol pomáha zaostriť pohľad na veľmi úzke prepojenie medzi vierou a nádejou. Potvrdzuje totiž, že Abrahám «proti nádeji v nádeji uveril» (Rim 4,18). Naša nádej sa nezakladá na ľudskom uvažovaní, na ľudských prognózach a ubezpečeniach; prejavuje sa tam, kde už viac niet nádeje, kde viac niet ničoho, v čo by sme mohli dúfať, presne tak, ako sa to dialo u Abraháma zoči-voči jeho blížiacej sa smrti a neplodnosti manželky Sáry. Pre nich už bol koniec, nemohli mať deti; a tam, práve v tej situácii, Abrahám uveril a dúfal proti každej nádeji.

A toto je veľká vec! Veľká nádej korení vo viere a práve preto je schopná presiahnuť každé obmedzenie nádeje. Áno, lebo sa nezakladá na našom slove, ale na Slove Božom. Takže aj v tomto zmysle sme povolaní nasledovať príklad Abraháma, ktorý aj tvárou v tvár evidentnej skutočnosti, ktorá sa zdá byť odsúdená na smrť, dôveruje Bohu, «pevne presvedčený, že má moc aj splniť, čo prisľúbil» (Rim 4,21).

Rád by som vám položil jednu otázku: My všetci, sme o tomto presvedčení? Sme presvedčení, že Boh nás má rád a že všetko to, čo nám prisľúbil, je ochotný priviesť k naplneniu? - „Ale otče, koľko sa za to musíme modliť?“ - „Stojí nás to len jedno: otvoriť si srdce“. Otvorte svoje srdcia a táto Božia sila vás bude viesť vpred a vykoná zázračné veci a naučí vás, čo je to nádej. Toto je jediná cena: otvoriť srdce viere a zvyšok už vykoná on.

Toto je paradox, a zároveň je to najsilnejší, najvyšší prvok našej nádeje. Nádej založená na prisľube, ktorý sa z ľudského pohľadu zdá byť neistý a nepredvídateľný, ktorý však nezlyhá ani len zoči-voči smrti, keďže ten, kto dáva prisľub, je Boh vzkriesenia a života. Toto nesľubuje hocikto, to nie! Ten, kto dáva prisľub, je Boh zmŕtvychvstania a života.

Drahí bratia a sestry, vyprosujme si dnes od Pána milosť zostať pevne stáť nie tak na základe našich istôt, našich schopností, ale na základe nádeje vyvierajúcej z Božieho prisľubu, ako

ozajstné Abrahámove deti. Keď Boh niečo prisľúbi, svoj prisľub dovedie k naplneniu. Nikdy sa nestane, že by nesplnil svoje slovo. A tak náš život nadobudne nové svetlo, vo vedomí, že ten, ktorý vzkriesil svojho Syna, vzkriesi aj nás a skutočne nás naplno zjednotí so sebou samým, spolu so všetkými našimi bratmi vo viere.

My všetci veríme. Dnes sme všetci na námestí, chválime Pána, budeme spievať Otčenáš, potom prijmemo požehnanie... Nuž, toto sa pomínie. Avšak aj toto je prisľubom nádeje. Ak máme dnes otvorené srdce, uist'ujem vás, že my všetci sa stretieme na nebeskom námestí navždy, čo sa nikdy neskončí. A toto je ten Boží prisľub. A je to naša nádej, ak otvoríme svoje srdcia. Ďakujem.“

Audiencia, 5-4-2017: Nádej poráža zlo pokorou, milosrdenstvom a miernosťou

---

„Drahí bratia a sestry dobrý deň!

Prvý list apoštola Petra obsahuje mimoriadny náboj! Je potrebné čítať ho dvakrát, trikrát pre pochopenie tohto mimoriadneho náboja. Dokáže dodať veľkú útechu a pokoj, vnímanie ako Pán je vždy blízko pri nás a nikdy nás neopustí, zvlášť v citlivých a ťažších chvíľach nášho života. Ale v čom je ‚tajomstvo‘ tohto listu a zvlášť časti, ktorú sme si práve vypočuli? Toto je otázka. Viem, že dnes si zoberiete Nový zákon, nájdete Prvý list apoštola Petra a pomaličky, bez náhlenia si ho prečítate, tak aby ste pochopili jeho tajomstvo a jeho silu. V čom je tajomstvo tohto listu?

1. To tajomstvo spočíva v skutočnosti, že tento text má svoje korene priamo vo Veľkej noci, v srdci toho tajomstva, ktoré budeme sláviť, dávajúc nám tak vnímať všetko svetlo a radosť, ktoré pochádzajú zo smrti a zmŕtvychvstania Krista. Kristus skutočne vstal z mŕtvych, a to je pekný pozdrav, ktorým sa môžeme zdraviť počas Veľkej noci: «Kristus vstal z mŕtvych!», ako to robia mnohé národy. Pripomínať si, že Kristus vstal z mŕtvych, je živý medzi nami, je živý a je v každom z nás. A preto nás svätý Peter energicky pozýva adorať ho v našich srdciach (porov. v. 16). Tam Pán prebýva od chvíle nášho krstu, a odtiaľ naďalej obnovuje nás a náš život, zahrňujúc nás láskou a plnosťou Ducha.

Tu vidíme, prečo nám apoštol odporúča preukázať dôvody nádeje, ktorá je v nás (por. v. 16). Naša nádej nie je akási

predstava, nie je to pocit, nie je to nejaký mobil či hromada bohatstva: nie! Naša nádej je Osoba, je to Pán Ježiš, ktorého spoznáваме živého a prítomného v nás a v našich bratoch, pretože Kristus vstal z mŕtvych. Slovanské národy sa počas Veľkej noci zdravia namiesto «Dobry deň» či «Dobry večer» pozdravom: «Kristus vstal z mŕtvych!» «Christos voskrese!». Takto sa ľudia navzájom zdravia a sú šťastní, keď to hovoria! Toto pre nich znamená zaželať si dobrý deň či dobrý večer: «Kristus vstal z mŕtvych!»

2. Chápeme teda, že táto nádej nemá nachádzať potvrdenie len na teoretickej úrovni, v slovách, ale hlavne vo svedectve života, a to tak vo vnútri kresťanskej komunity, ako aj mimo nej. Ak Kristus je živý a prebýva v nás, v našom srdci, tak musíme umožniť, aby sa stal viditeľným, neskrývať ho, dovoliť mu, aby reagoval v nás. Toto znamená, že Pán Ježiš sa stáva stále viac našim vzorom: vzorom života, a my sa musíme učiť správať tak, ako sa správal on. Robiť to isté, čo robil Ježiš.

Nádej, ktorá je v nás teda nemôže ostať ukrytá v našom vnútri, v našom srdci. Nuž, bola by to slabá nádej, ak by nemala odvahu vyjsť von a ukázať sa. Ale naša nádej, ako to ukazuje Žalm 33 citovaný Petrom, musí nevyhnutne vytrysknúť navonok, prejavíť sa v ušľachtilej a nezmýliteľnej forme vlúčnosti, rešpektu, dobroty voči blížnemu, dospieť až k odpusteniu tomu, kto nám spôsobuje zlo. Taká osoba, ktorej chýba nádej, nedokáže odpustiť, nedokáže dať útechu odpustenia a mať útechu z odpúšťania.

Áno, [musí dospieť až k odpusteniu,] pretože takto konal Ježiš a koná tak naďalej cez tých, ktorí mu dajú priestor vo svojom srdci a vo svojom živote, vo vedomí, že zlo sa neporazí zlom, ale pokorou, milosrdenstvom a miernosťou. Mafiáni si myslia, že zlo sa dá poraziť zlom, a tak sa mstia a robia mnoho vecí, o ktorých my všetci vieme. Ale nepoznajú, čo je to pokora,

milosrdenstvo a miernosť. A prečo? Pretože, mafiáni nemajú nádej. Pomyslíte na to.

3. Hľa, prečo svätý Peter tvrdí, že «je lepšie trpieť robiac dobre ako robiac zle» (v. 17): nechce povedať, že je dobré trpieť, ale že keď trpíme pre dobro, sme v jednote s Pánom, ktorý akceptoval utrpenie a ukrižovanie pre našu spásu. Keď teda aj my, v malých alebo väčších situáciách nášho života prijmeme utrpenie pre dobro, to je ako keď vysejeme okolo seba semenka zmŕtvychvstania, semenka života, a necháme v tme zažiarit' svetlo Veľkej noci.

Práve z tohto dôvodu nás apoštol nabáda odpovedať vždy «prajúc dobro» (porov. v. 9): požehnanie nie je formalitou, nie je to len znak slušnosti, ale je to veľký dar, ktorý sme my sami dostali ako prví a s ktorým máme možnosť podeliť sa s bratmi. Je to ohlasovanie lásky Boha, lásky bez miery, ktorá sa nevyčerpá, ktorá sa nestratí a ktorá tvorí skutočný základ našej nádeje.

Milí priatelia, rozumieme tiež prečo nás apoštol Peter nazýva «blahoslavenými», keď musíme trpieť pre spravodlivosť (porov. v. 13). Nie je to len z morálneho alebo asketického dôvodu, ale pretože vždy, keď prijmeme miesto posledných a vylúčených alebo keď neodpovieme zlom na zlo, ale odpustíme, bez odplaty, odpustiac a žehnajúc, vždy keď toto urobíme, zasvietime ako živé a žiarivé znaky nádeje, stávajúc sa tak nástrojmi útechy a pokoja, podľa Božieho srdca. Takže, len ďalej s vlídnosťou, s miernosťou, buďme láskaví a robme dobro aj tým, ktorí nás nemajú radi, alebo nám robia zlo. Vpred!"

Audiencia, 12-4-2017: Nádej sveta a nádej kríža

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V uplynulú nedeľu sme si pripomenuli Ježišov vstup do Jeruzalema za slávnostného jasotu učeníkov a veľkého zástupu. Tí ľudia vkladali do Ježiša veľké nádeje: mnohí od neho očakávali zázraky a veľké znamenia, prejavy moci a dokonca slobodu od okupujúcich nepriateľov. Kto z nich by si predstavoval, že onedlho potom bude Ježiš naopak pokorený, odsúdený a usmrtený na kríži? Pozemské nádeje tých ľudí sa tvárou v tvár krížu rúcajú. Avšak my veríme, že práve v Ukrižovanom je naša nádej znovuzrodená.

Pozemské nádeje sa zoči-voči krížu rúcajú, avšak znovu sa rodia nové nádeje, nádeje, ktoré pretrvávajú navždy. Táto nádej rodiaca sa z kríža je odlišnou nádejou. Odlišuje sa od tých, čo sa rúcajú, od svetských nádejí. O akú nádej však ide pri tejto nádeji rodiacej sa z kríža?

Porozumieť tomu nám pomôžu slová, ktoré vyslovil Ježiš práve po tom, ako vstúpil do Jeruzalema: «Ak pšeničné zrnko nepadne do zeme a neodumrie, ostane samo. Ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu» (Jn 12,24). Skúsme pomyslieť na zrnko či na malé semienko, ktoré padne do pôdy. Ak ostane uzavreté v sebe, nič sa neudeje; ak sa naopak rozlomí, otvorí sa, vtedy dá život klasu; najprv klíčku, potom rastline a rastlina prinesie plod.

Ježiš priniesol na svet novú nádej a urobil tak spôsobom semienka: stal sa veľmi maličkým, ako jedno pšeničné zrnko; zanechal svoju nebeskú slávu, aby prišiel medzi nás: „padol do pôdy“. Avšak to ešte nestačilo. Pre to, aby priniesol ovocie, Ježiš

žil lásku až do konca, nechal sa rozlámať smrťou tak, ako sa semienko nechá rozlomiť pod zemou. Práve tam, v extrémnom bode svojho poníženia – ktorý je vlastne aj najvyšším bodom lásky – vzklíčila nádej.

Ak sa ma niekto z vás opýta: „Ako sa rodí nádej?“ [odpoviem]: „Z kríža. Hľad' na kríž, hľad' na ukrižovaného Krista a odtiaľ k tebe príde nádej, ktorá viac nezmizne, ktorá trvá až po večný život“. A táto nádej vyklíčila práve vďaka sile lásky: lebo láska, ktorá «všetko dúfa, všetko vydrží» (1 Kor 13,7), láska, ktorá je Božím životom, obnovila všetko k čomu sa dostala. Tak na Veľkú noc Ježiš premenil náš hriech na odpustenie tým, že ho vzal na seba.

Počujte dobre aká je to premena, ktorú robí Veľká noc: Ježiš premenil náš hriech na odpustenie, našu smrť na zmŕtvychvstanie, náš strach na dôveru. To je dôvod, prečo sa tam, na kríži, rodí a neustále znovuzrodzuje naša nádej; to je dôvod, prečo s Ježišom môže byť každá naša temnota premenená na svetlo, každá prehra na víťazstvo, každé sklamanie na nádej. Každé, áno každé. Nádej prekonáva všetko, lebo sa rodí z lásky Ježiša, ktorý sa urobil takým ako pšeničné zrnko v zemi a umrel preto, aby dal život, a z toho života plného lásky prichádza nádej.

Keď sa rozhodneme pre Ježišovu nádej, kúsok po kúsku odhaľujeme, že víťazným spôsobom života je spôsob semienka, pokornej lásky. Neexistuje iná cesta k víťazstvu nad zlom a k tomu, aby sa svetu darovala nádej. Vy mi však môžete povedať: „Nie, je to logika prehry!“ Zdalo by sa, že je to prehrávajúca nádej, lebo ten, kto miluje, prichádza o moc. Pomysleli ste na to? Ten, kto miluje, stráca moc, kto daruje, stráca vlastníctvo niečoho, a milovať je darovaním.

Logika semienka, ktoré zomrie, logika pokornej lásky, je v skutočnosti cestou Boha, a jedine táto prináša plody. Vidíme to

aj na sebe: vlastnenie ženie vždy k túžbe po niečom d'alšom: získal som pre seba jednu vec a rýchlo chcem d'alšiu, oveľa väčšiu, a tak ďalej, a nikdy nie som spokojný. Je to nepekný smäd, však? Čím viac máš, tým viac chceš. Je to nepekné.

Ten, kto je nenásytný, nikdy nie je sýty. A Ježiš to hovorí jasne: «Kto miluje svoj život, stratí ho» (Jn 12,25). Si nenásytný, miluješ vlastnenie mnohých vecí, avšak... všetko stratíš, aj tvoj život, čiže: kto miluje vlastné a žije pre vlastné záujmy, nadúva sa sám sebou a prehráva.

Kto naopak prijíma, je ochotný, slúži, ten žije Božím spôsobom: je teda víťazom, zachraňuje seba samého a druhých; stáva sa semienkom nádeje pre svet. Je pekné pomáhať druhým, slúžiť druhým... Možno sa však unavíme, no nie? Život je taký, avšak srdce sa naplní radosťou a nádejou. A toto je láska a nádej dohromady: slúžiť, darovať.

Zaiste, táto pravá láska prechádza cez kríž, cez obeť, tak ako u Ježiša. Kríž je povinným úsekom cesty, avšak nie je cieľom, je úsekom: cieľom je sláva, ako nám ukazuje Veľká noc. A tu nám na pomoc prichádza ďalší prekrásny obraz, ktorý Ježiš zanechal učeníkom pri Poslednej večeri. Hovorí: «Keď žena rodí, je skl'účená, lebo prišla jej hodina. No len čo porodí dieťa, už nemyslí na bolesti pre radosť, že prišiel na svet človek» (Jn 16,21).

Hľa: darovať život, nie ho vlastniť. A toto je to, čo robia mamy: dávajú ďalší život, trpia, no potom sú radostné, šťastné, lebo darovali ďalší život. Láska dáva radosť, privádza na svetlo život a dáva dokonca zmysel bolesti. Láska je motorom, ktorý poháňa vpred našu nádej. Opakujem: láska je motorom, ktorý poháňa vpred našu nádej. A každý z nás si môže položiť otázku: „Milujem? Naučil som sa milovať? Učím sa každý deň milovať viac?“, lebo láska je motorom poháňajúcim vpred našu nádej.

Drahí bratia a sestry, v týchto dňoch, dňoch lásky, nechajme sa zahaliť tajomstvom Ježiša, ktorý tak ako pšeničné zrnko nám umierajúc daruje život. On je semienkom našej nádeje. Kontemplujme Urižovaného, zdroj nádeje. Kúsok po kúsku pochopíme, že dúfať s Ježišom znamená naučiť sa vidieť už teraz rastlinu v semienku, Veľkú noc v kríži, život v smrti.

Chcel by som vám dať domácu úlohu. Všetkým nám prospeje zastaviť sa pred Ukrižovaným – všetci máte vo svojom dome kríž – hľadte na Ukrižovaného a povedzte mu: „S tebou nič nie je stratené. S tebou môžem vždy dúfať. Ty si moja nádej“. Predstavme si teraz kríž a všetci spolu trikrát povedzme Ukrižovanému Ježišovi: „Ty si moja nádej“. Všetci: „Ty si moja nádej“. Hlasnejšie! „Ty si moja nádej“. Ešte hlasnejšie! „Ty si moja nádej“. Ďakujem.

Audiencia, 19-4-2017: Naša viera sa rodí vo veľkonočné ráno

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnes sa stretávame vo svetle Veľkej noci, ktorú sme slávili a naďalej slávime pri liturgii. Preto by som vám v rámci nášho programu katechéz o kresťanskej nádeji chcel dnes hovoriť o vzkriesenom Kristovi, našej nádeji, tak ako to prezentuje sv. Pavol v Prvom liste Korint'anom (porov. kap. 15).

Apoštol chce vyriešiť problematiku, ktorá bola istotne v korintskom spoločenstve v centre diskusií. Zmŕtvychvstanie je poslednou z tém, ktorými sa tento list zaoberá, avšak pravdepodobne v poradí podľa dôležitosti je prvou: veď všetko sa opiera o tento predpoklad.

Pavol, keď sa prihovára ku svojim kresťanom, vychádza z nepopierateľného údaja, ktorý nie je výsledkom reflexie nejakého múdreho človeka, ale je faktom, jednoduchým faktom, ktorý sa prihodil v živote niekoľkých osôb. Odtiaľto sa rodí kresťanstvo. Nie je ideológiou, nie je filozofickým systémom, ale cestou viery, ktorá vychádza z udalosti: Ježiš zomrel pre naše hriechy, bol pochovaný a tretieho dňa vstal z mŕtvych a zjavil sa Petrovi a Dvanástim (porov. 1 Kor 15,3-5). Toto je fakt. Umrel, bol pochovaný, vstal z mŕtvych, zjavil sa. Čiže: Ježiš je živý. Toto je jadro kresťanského posolstva.

Ohlasujúc túto udalosť, ktorá je centrálnym jadrom viery, Pavol trvá predovšetkým na poslednom prvku veľkonočného tajomstva, čiže na skutočnosti, že Ježiš vstal z mŕtvych. Ak by

totiž bolo všetko skončilo smrťou, mali by sme v ňom príklad vrcholnej obetavosti, avšak toto by nemohlo vzbudiť našu vieru. Bol to akýsi hrdina? Nie. Zomrel, avšak vstal z mŕtvych. Lebo viera sa rodí zo zmŕtvychvstania. Prijatie toho, že Kristus zomrel a že zomrel ukrižovaním, nie je skutkom viery, je to historický fakt. Naopak veriť, že zmŕtvychvstal, skutkom viery je. Naša viera sa rodí vo veľkonočné ráno.

Pavol zostavuje zoznam osôb, ktorým sa Zmŕtvychvstalý Ježiš zjavil (porov. v. 5-7). Máme tu jeden malý súhrn všetkých veľkonočných príbehov a všetkých osôb, ktoré vstúpili do kontaktu so Zmŕtvychvstalým. Na vrchu zoznamu sú Kéfas, čiže Peter, a skupina Dvanástich, potom „päťsto bratov“, z ktorých mnohí ešte mohli vydať svoje svedectvo, potom sa uvádza Jakub. Posledným v zozname – ako zo všetkých najmenej hodný – je on sám. Pavol sám o sebe hovorí: „Ako nedochôdča“ (porov. v. 8).

Pavol používa tento výraz, lebo jeho osobný príbeh je dramatický: on nebol akýmsi „miništrantom“. Bol prenasledovateľom Cirkvi, hrdým na vlastné presvedčenie; cítil sa byť úspešným človekom, s veľmi jasnou predstavou o tom, v čom spočíva život s jeho povinnosťami. Avšak v tomto dokonalom obraze – všetko bolo u Pavla dokonalé, vedel všetko – v tomto dokonalom obraze života jedného dňa nastane to, čo bolo absolútne nepredvídateľné: stretnutie so Zmŕtvychvstalým Ježišom na ceste do Damasku. Tam nebol len mužom, ktorý spadol na zem: bol osobou uchvátenou udalosťou, ktorá mu prevrátila zmysel života hore nohami. A z prenasledovateľa sa stáva apoštol. Prečo? „Lebo som videl Ježiša živého! Videl som zmŕtvychvstalého Ježiša Krista!“ Toto je základom Pavlovej viery, ako aj viery ostatných apoštolov, viery Cirkvi, aj našej viery.

Aké pekné je pomyslieť, že kresťanstvo je v zásade týmto! Nie je to ani tak naše hľadanie Boha – hľadanie, pravdupovediac také kolísavé –, ale skôr Božie hľadanie nás. Ježiš nás vzal, uchvátil, vydobyl si nás, aby nás už viac nezanechal. Kresťanstvo je milosťou, prekvapením, a z tohto dôvodu si vyžaduje srdce schopné úžasu. Srdce uzavreté, racionalistické, nie je schopné žasnúť a nemôže pochopiť čo je to kresťanstvo. Lebo kresťanstvo je milosťou a milosť vnímame - ba viac, stretávame ju - jedine v úžase zo stretnutia.

A tak, aj keď sme hriešnikmi – a my všetci nimi sme –, ak naše predsavzatia k dobrému zostali na papieri, alebo ak si hľadiac na náš život uvedomíme, že sme nakopili mnoho neúspechov... Na Veľkonočné ráno môžeme konať tak, ako tie osoby, o ktorých hovorí evanjelium: ísť ku Kristovmu hrobu, vidieť veľký kameň odvalený a myslieť na to, že Boh uskutočňuje pre mňa, pre nás všetkých, neočakávanú budúcnosť. Ísť k nášmu hrobu: kúsok z neho máme vo svojom vnútri my všetci. Ísť tam a vidieť, ako je Boh schopný z neho vzkriesiť. Tu je šťastie, tu je radosť, život, kde všetci mysleli, že bude smútok, porážka a temnota. Boh dáva rásť svojim najkrajším kvetom uprostred tých najvyprahnutejších skál.

Byť kresťanmi znamená nezačínať od smrti, ale od lásky Boha k nám, ktorý porazil našu úhlavnú nepriateľku. Boh je väčší než ničota a stačí jediná zažatá sviečka, aby sme zvíťazili nad tou najtemnejšou z nocí. Pavol volá ako ozvena prorokov: «Smrť, kde je tvoje víťazstvo? Smrť, kdeže je tvoj osteň?» (v. 55). Počas týchto veľkonočných dní nosme si toto zvolanie v srdci. A ak sa nás opýtajú na dôvody nášho úsmevu, ktorý rozdávame a nášho trpezlivého delenia sa, vtedy budeme môcť odpovedať, že Ježiš je ešte stále tu, že je aj naďalej živý medzi nami, že Ježiš je tu, na námestí, s nami: živý a zmŕtvychvstalý.

Audiencia, 26-4-2017: Sme pútnici vzpriamene kráčajúci v nádeji

---

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

«Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta» (Mt 28,20). Tieto posledné slová Matúšovho evanjelia sa odvolávajú na prorocké hlásanie, ktoré nachádzame na začiatku: «Dajú mu meno Emanuel, čo v preklade znamená: Boh s nami» (Mt 1,23; porov. Iz 7,14). Boh bude s nami, po všetky dni, až do konca sveta. Ježiš bude kráčať s nami po všetky dni, až do skončenia sveta.

Celé evanjelium je uzavreté medzi týmito dvoma citátmi, slovami komunikujúcimi tajomstvo Boha, ktorého meno, jeho totožnosť, je „byť-s“. Nie je nejakým izolovaným Bohom, je Boh s nami, osobitne s nami, teda s ľudskými tvormi. Náš Boh nie je akýmsi neprítomným Bohom, utiahnutým do pred'alekého neba; je naopak Bohom „nadchnutým“ pre človeka, až tak nežne milujúcim, že je neschopný odlúčiť sa od neho.

My ľudia sme zdatní v pretínaní pút a mostov. On však nie. Ak naše srdce ochladne, to jeho zostáva vždy žeravé. Náš Boh nás vždy sprevádza, aj vtedy, keby sme naňho nešťastne zabudli. Na rozhraní od neviery k viere je rozhodujúce zistenie, že sme milovaní a sprevádzaní naším Otcom, že on nás nikdy nenecháva osamotených.

Naša existencia je putovaním, cestou. Aj tí, čo sú poháňaní nejakou čisto ľudskou nádejou, vnímajú lákanie horizontu, ktoré ich ženie skúmať svet, ktorý ešte nepoznajú. Naša duša je

dušou pútnickou. Biblia je plná príbehov pútnikov a cestovateľov. Povolanie Abraháma začína týmto príkazom: «Odíď zo svojej krajiny» (Gen 12,1). A patriarcha zanecháva ten kúsok sveta, ktorý dobre poznal a ktorý bol jednou z kolísk civilizácie jeho doby. Všetko sa sprisahávalo proti zmysluplnosti tej cesty. A predsa Abrahám odchádza. Človek sa nestane zrelým, ak nevníma príťažlivosť horizontu – toho medzníka neba a zeme, ktorý si žiada byť dosiahnutý ľuďom pútnikov.

Vo svojom putovaní svetom človek nikdy nie je sám. Zvlášť kresťan sa nikdy necíti byť opustený, lebo Ježiš nás uisťuje o tom, že nás neočakáva len na konci našej dlhej cesty, ale že nás sprevádza počas každého nášho dňa.

Dokedy až bude trvať Božia starostlivosť o človeka? Dokedy sa Pán Ježiš, ktorý kráča spolu s nami, bude o nás starať? Odpoveď evanjelia nenecháva žiadny priestor pochybnostiam: až do skončenia sveta! Pominie sa nebo, pominie sa zem, ľudské nádeje budú zrušené, avšak Božie slovo je väčšie než všetko a nepominie. A on bude Bohom s nami. Boh Ježiš, ktorý kráča spolu s nami. Nebude takého dňa v našom živote, v ktorom by sme prestali byť predmetom starostlivosti Božieho srdca.

Nieкто by však mohol povedať: „Ale, čože to vravíte?“ Hovorím toto: v našom živote nebude takého dňa, v ktorom by Božie srdce prestalo mať o nás starosť. On si o nás robí starosti, kráča spolu s nami. A prečo to robí? Jednoducho preto, lebo nás miluje. Rozumieme tomu? Miluje nás! A Boh sa istotne postará o všetky naše potreby, neopustí nás v čase skúšky a tmy. Táto istota si žiada hlboko sa zahniezdiť v našom vnútri, aby nikdy nevyhasla. Nieкто ju volá menom „Prozreteľnosť“. Čiže blízkosť Boha, láska Boha, jeho kráčanie spolu s nami, čo sa nazýva aj „Božia prozreteľnosť“: on sa stará o náš život.

Nie náhodou je medzi kresťanskými symbolmi nádeje jeden, ktorý sa mne veľmi páči: je ním kotva. Ona vyjadruje, že naša nádej nie je vágna; netreba si ju zamieňať s premenlivým pocitom toho, kto chce dychtivo zlepšiť záležitosti tohto sveta len na základe sily vlastnej vôle. Kresťanská nádej totiž korení nie v príťažlivosti budúcnosti, ale v istote toho, čo nám Boh slúbil a čo uskutočnil v Ježišovi Kristovi. Ak nám on garantoval, že nás nikdy neopustí, ak počiatkom každého povolania je jeho «Nasleduj ma!», s ktorým nás uistí uje, že zotrvá vždy pred nami, prečo sa teda báť?

S týmto prísľubom môžu kresťania kráčať kdekol'vek. Aj krížom cez zranené časti sveta, kde sa veci nevyvíjajú dobre, my sme medzi tými, ktorí aj tam naďalej dúfajú. Žalm hovorí: «I keby som mal ísť tmavou dolinou, nebudem sa báť zlého, lebo ty si so mnou» (Ž 23,4). A práve tam, kde sa rozmáha tma, je treba udržiavať zapálené svetielko.

Vráťme sa ku kotve. Kotva je nástroj, ktorý moreplavci hádžu na breh a potom uchopia lano, aby loď priblížili k brehu. Naša viera je kotvou v nebi. My máme náš život ukotvený v nebi. Čo máme robiť? Uchopiť lano: je stále tam. A pod'me vpred, lebo sme si istí, že náš život je akoby kotvou, ktorá je v nebi, na tom brehu, ku ktorému prídeme.

Iste, ak by sme sa spoliehali len na naše sily, mali by sme dôvod cítiť sa sklamaní a porazení, lebo svet sa nám častokrát ukazuje ako vzdorujúci zákonom lásky. Mnohokrát uprednostňuje zákony egoizmu. Ak v nás prežije istota, že Boh nás neopúšťa, že Boh nežne miluje nás i tento svet, potom sa perspektíva mení. „Homo viator, spe erectus“ (Človek pútnik, vzpriamený nádejou), hovorilo sa za starých čias. Ježišov prísľub «Ja som s vami» nám počas cesty pomáha zostať na nohách, vzpriamení, s nádejou, že dobrý Boh už pracuje na realizácii toho, čo sa zdá ľudsky nemožné, lebo kotva je na pobreží neba.

Svätý veriaci ľud Boží sú ľudia, ktorí sú na nohách – „homo viator“ – a kráčajú vzpriamene – „erectus“ – a kráčajú v nádeji. A kamkoľvek idú, vedia, že Božia láska ich predchádza: neexistuje taký kút sveta, ktorý by unikol víťazstvu zmŕtvychvstalého Krista. A aké je víťazstvo zmŕtvychvstalého Krista? Víťazstvo lásky. Ďakujem.“

Audiencia, 10-5-2017: Mária je Matkou nádeje

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V našom cykle katechéz o kresťanskej nádeji sa dnes pozrieme na Máriu, Matku nádeje. Mária zažila na svojej púti ako matka viac než jednu noc. Už od prvej zmienky o nej v evanjeliomom príbehu, jej postava vystupuje do popredia ako by bola postavou z akejsi drámy. Nebolo jednoduché odpovedať „áno“ na anjelovo pozvanie: a predsa ona, táto žena v rozkvetení mladosti, odpovedá s odvahou napriek tomu, že nevedela nič o osude, ktorý ju očakával. Mária sa nám v tej chvíli javí ako jedna z mnohých matiek tohto sveta, odvážnych až do krajnosti, keď ide o prijatie príbehu nového človeka, ktorý sa rodí vo jej lone.

To „áno“ je prvým krokom dlhého zoznamu prejavov poslušnosti – dlhého zoznamu poslušností!, ktoré ju sprevádzajú na ceste materstva. Mária sa tak v evanjeliách javí ako tichá žena, ktorá častokrát nerozumie všetkému, čo sa deje navôkol, ktorá však medituje o každom slove a o každej udalosti vo svojom srdci.

V tejto ochote sa krásne rysuje Máriin spôsob myslenia. Nie je to žena, ktorú deprimujú neistoty života, najmä, keď sa zdá, že nič nejde správnou cestou. Nie je to ani žena, ktorá by násilne protestovala a stavala sa proti osudu života, ktorý nám častokrát odhaľuje nevraživú tvár. Je to naopak žena, ktorá počúva: nezabudnite, že medzi nádejou a načúvaním je vždy silný vzťah a Mária je ženou, ktorá počúva, ktorá prijíma život tak, ako sa nám dáva, teda so svojimi radostnými dňami, ale aj so svojimi tragédiami, ktoré by sme si nikdy nepriali. Až po vrcholnú noc Márie, keď je jej Syn pribitý na drevo kríža.

Až do toho dňa Mária takmer zmizla z deja evanjelií. Svätopisci naznačujú, že postupne ustupuje zo scény a odmlčuje sa vo vzťahu k tajomstvu Syna, ktorý je poslušný Otcovi. Mária sa však znovu objavuje práve v kľúčovom momente, keď sa veľká časť priateľov rozprácha, lebo sa báli. Matky nezrádzajú a v súvislosti s tým okamžikom pri nohách kríža nemôže nikto z nás povedať, ktoré bolo bolestivejším utrpením. Či utrpenie nevinného muža, ktorý zomiera popravou na kríži či agónia matky, ktorá sprevádza posledné chvíle života svojho syna. Evanjeliá sú lakonické a extrémne diskkrétne. Prítomnosť Matky opisujú jednoduchým slovesom: ona „stála“ (Jn 19,25). Stála tam. Nehovoria nič o jej reakcii, či plakala alebo neplakala, nič; ani len zmienka, ktorá by opisovala jej bolesť: na tieto detaily sa potom vrhla predstavivosť básnikov a maliarov darujúc nám obrazy, ktoré vstúpili do dejín umenia a literatúry.

Evanjeliá nám však o Márii hovoria iba jedno, že tam „stála“, stála tam, v tom najhroznejšom okamihu, v ukrutnom momente a trpela so Synom. Táto mladá žena z Nazaretu, teraz už po rokoch so šedou vo vlasoch, znovu zápasí s Bohom, ktorého treba jedine objasniť a so životom, ktorý dospel na hranicu tej najtemnejšej tmy. Mária „stála“ v tej najtemnejšej tme, avšak „stála“. Neodišla preč. Mária je tam, verne prítomná zakaždým, keď je treba držať zažatú sviečku na hmlistom a tmavom mieste. Ani ona nepoznala osud zmŕtvychvstania, ktorý jej Syn v tej chvíli otváral pre nás všetkých. Je tam z vernosti plánu Boha, za ktorého služobnicu sa prehlásila v prvý deň svojho povolania, ale tiež vďaka svojmu inštinktu matky, ktorá jednoducho trpí zakaždým, keď jej dieťa prechádza nejakým utrpením. Utrpenie matiek! Všetci sme poznali silné ženy, ktoré znášali mnohé utrpenia svojich detí!

Opäť ju nájdeme v prvý deň Cirkvi, ju, Matku nádeje, uprostred toho spoločenstva učeníkov, ktorí sú tak krehkí. Jeden zaprel, mnohí ušli, všetci mali strach (porov. Sk 1,14). Ona tam však

jednoducho stála, tým najobyčajnejším spôsobom, akoby to bola úplne prirodzená vec: v prvotnej Cirkvi zahalenej do svetla Zmŕtvychvstania, avšak aj do chvenia prvých krokov, ktoré mala urobiť vo svete.

Preto ju všetci milujeme ako Matku. Nie sme sirotami, máme v nebi Matku, ktorou je Svätá Božia Matka. Učí nás totiž cnosti čakania aj vtedy, keď sa zdá, že všetko stratilo zmysel. Ona vždy dôveruje tajomstvu Boha, aj vtedy, keď sa zdá, že sa vytráca vinou zla sveta. Nech je nám Mária, Matka, ktorú Ježiš daroval nám všetkým, vždy - aj vo chvíľach ťažkostí oporou, nech vždy prehovára do nášho srdca: ‚Vstaň. Hľad' vpred. Hľad' na obzor', lebo ona je Matkou nádeje. Ďakujem.

Audiencia, 17-5-2017: Mária Magdaléna ako apoštolka nádeje

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Počas týchto týždňov sa naša reflexia takpovediac pohybuje po okruhu veľkonočného tajomstva. Dnes stretávame tú, ktorá podľa evanjelií ako prvá uvidela zmŕtvychvstalého Ježiša: Máriu Magdalénu. Len nedávno sa skončil čas sobotného odpočinku. V deň utrpenia nebol čas na dokončenie pohrebných obradov; preto vtedy na úsvite plnom smútku idú ženy k Ježišovmu hrobu s vonnými masťami.

Ako prvá prišla ona: Mária z Magdaly, jedna z učeníčok, ktoré Ježiša sprevádzali už z Galiley, slúžiac rodiacej sa Cirkvi. Na jej ceste smerom k hrobu sa odráža vernosť mnohých žien, ktoré sú roky oddané cestičkám cintorína, v spomienke na niekoho, koho už viac niet. Tie najopravdivejšie putá nie sú zničené ani len smrťou: existuje ten, kto aj naďalej miluje, aj vtedy, ak milovaná osoba odišla už navždy.

Evanjelium (porov. Jn 20,1-2.11-18) opisuje Magdalénu, pričom rýchlo zdôrazňuje, že nebola ženou povrchných nadšení. Veď po prvej návšteve hrobu sa sklamaná vracia na miesto, kde sa ukrývali učenici; oznamuje, že kameň bol odsunutý od vchodu do hrobu a jej prvá hypotéza je tou najjednoduchšou, akú si možno utvoriť: niekto musel Ježišovo telo ukradnúť. Tak prvá zvesť, ktorú nesie Mária, nie je zvesťou o zmŕtvychvstaní, ale o krádeži, ktorú spáchali neznáme osoby, zatiaľ čo celý Jeruzalem spal.

Evanjeliá následne hovoria o druhej Magdaléninej ceste k Ježišovmu hrobu. Bola tvrdohlavá, no nie? Odišla, vrátila sa... a nie a nie sa presvedčiť... Tentokrát je jej krok pomalý, veľmi ťažký. Mária trpí dvojnásobne: predovšetkým pre Ježišovu smrť a potom aj pre nevysvetliteľné zmiznutie jeho tela.

Práve keď sa nahýňa bližšie k hrobu s očami plnými slz, Boh ju prekvapuje tým najneočakávanejším spôsobom. Evanjelista Ján zdôrazňuje, nakoľko až bola jej nevidomosť úporná: nevšimne si prítomnosť dvoch anjelov, ktorí jej kladú otázky, nemá čo i len podozrenie, keď za sebou uzrie muža, o ktorom si myslí, že je strážcom záhrady. Naopak, tú najvzrušujúcejšiu udalosť celých ľudských dejín odhalí vtedy, keď je nakoniec oslovená po mene: «Mária!» (v. 16).

Aké pekné je pomyslieť na to, že prvé zjavenie Zmŕtvychvstalého – podľa evanjelií – sa uskutočnilo tak osobným spôsobom! Že je niekto, kto nás pozná, kto vidí naše utrpenie a sklamanie, a kto je kvôli nám dojatý, a kto nás volá po mene. Je to zákon, ktorý nachádzame vrytý do mnohých stránok evanjelia.

Navôkol Ježiša je mnoho osôb hľadajúcich Boha; avšak tou najúžasnejšou skutočnosťou je, že ešte oveľa skôr je to predovšetkým Boh, ktorý si robí starosti o náš život, ktorý ho chce pozdvihnúť a preto nás volá po mene, rozpoznávajúc osobne tvár každého.

Každý človek je jedným príbehom lásky, ktorý Boh píše na tejto zemi. Každý z nás je príbehom lásky Boha. A každého z nás Boh volá vlastným menom: pozná nás po mene, hľadá na nás, očakáva nás, odpúšťa nám, je s nami trepezlivý. Je to pravda, či nie? Každý z nás má túto skúsenosť.

A Ježiš ju oslovuje: «Mária!»: revolúcia jej života, revolúcia určená k pretvoreniu existencie každého muža a ženy, sa

začína menom, ktoré zaznieva v záhrade prázdneho hrobu. Evanjeliá nám opisujú Máriinu radosť: Ježišovo zmŕtvychvstanie nie je radosťou dávkovanou po kvapkách, ale jedným vodopádom zahrňujúcim celý život.

Kresťanská existencia nie je utkávaná z prejemných radostí, ale z vln zaplavujúcich všetko. Skúste aj vy, s tým nákladom sklamaní a prehier, ktoré si každý z nás nesie v srdci, v tejto chvíli pomysliť na to, že je nám na blízku Boh, ktorý nás volá po mene a hovorí nám: „Povstaň, prestaň plakať, lebo som ťa prišiel oslobodiť!“ Toto je pekné.

Ježiš nie je tým, kto sa prispôsobuje svetu, tolerujúc, aby v ňom pretrvávala smrť, smútok, nenávisť, morálna skaza osôb... Náš Boh nie je nečinný, ale náš Boh – dovoľm si to slovo – je snívajúci: sníva o premene sveta a uskutočnil ju v tajomstve Zmŕtvychvstania.

Mária by chcela objat' svojho Pána, avšak on už smeruje k nebeskému Otcovi, zatiaľ čo ona je poslaná priniesť zvesť bratom. A tak tá žena, ktorá bola pred tým, ako stretla Ježiša, v područí zla (porov. Lk 8,2), teraz sa stala apoštolkou novej a najväčšej nádeje. Jej príhovor nech aj nám pomôže prežívať túto skúsenosť: v hodine plaču, v hodine opustenosti počúvať Zmŕtvychvstalého Ježiša, ktorý nás volá po mene a so srdcom plným radosti utekať ohlasovať: «Videla som Pána» (v. 18).

Zmenil som život, lebo som videl Pána! Teraz som iný než predtým, som iným človekom. Zmenil som sa, lebo som videl Pána. Toto je naša sila a toto je naša nádej. Ďakujem.“

Audiencia, 24-5-2017: Cesta do Emauz ako terapia nádeje

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnes by som sa chcel pristaviť pri skúsenosti dvoch učeníkov z Emauz, o ktorých hovorí Lukášovo evanjelium (porov. 24,13-35). Predstavme si tú scénu: dvaja muži kráčajú sklamaní, smutní, presvedčení, že za sebou zanechávajú trpkú záležitosť, ktorá sa zle skončila.

Pred tou Veľkou nocou boli plní nadšenia: presvedčení, že tie dni budú rozhodujúce pre ich očakávania a pre nádej všetkého ľudu. Zdalo sa, že Ježiš, ktorému zverili svoj život, konečne dospel k rozhodujúcej bitke: že teraz, po dlhom období prípravy a skrytosti, ukáže svoju moc. To bolo to, čo očakávali. No nestalo sa tak.

Dvaja pútnici v sebe živilo čisto ľudskú nádej, ktorá sa teraz rozbila na márne kúsky. Ten kríž vztýčený na Kalvárii bol veľavravným znamením porážky, ktorú nepredvídali. Ak bol ten Ježiš skutočne podľa Božieho srdca, museli dôjsť k záveru, že Boh bol v rukách násilníkov bezmocný, bezbranný, neschopný odporovať zlu.

A tak v to nedel'né ráno títo dvaja utekajú z Jeruzalema. Pred očami majú ešte udalosti utrpenia, Ježišovu smrť; a na duši bolesť nad týmito udalosťami, nakopenú počas núteného sobotného odpočinku. Tá slávnosť Paschy, ktorá mala znieť spevom oslobodenia, sa naopak zmenila na ten najbolestnejší deň ich života.

Opúšťajú Jeruzalem, aby odišli inam, do pokojnej dedinky. Vyzerajú úplne ako ľudia, snažiaci sa zahodiť istú spomienku,

ktorá páli. A tak sú na ceste a kráčajú, smutní. Tento scenár, ktorým je cesta, už mal v evanjeliových príbehoch dôležité miesto. Bude nadobúdať stále väčšiu dôležitosť od chvíle, keď sa začne rozprávať príbeh Cirkvi.

Ježišovo stretnutie s týmito dvoma učeníkmi sa zdá byť úplne náhodné: pripomína jedno z mnohých stretnutí, ktoré sa v živote prihodia. Dvaja učenici kráčajú zamyslení a ktosi neznámy sa k nim pridá. Je to Ježiš; avšak ich oči nie sú schopné ho rozpoznať. A tak Ježiš začína svoju „terapiu nádeje“. To, čo sa odohráva na tejto ceste predstavuje terapiu nádeje. Kto ju vykonáva? Ježiš.

Predovšetkým sa pýta a počúva: náš Boh sa nenatíska. Aj keď už pozná príčinu sklamania tých dvoch, dáva im čas, aby si mohli do hĺbky premerať tú trpkosť, ktorá ich ovládla. Výsledkom je vyznanie, ktoré je akýmsi refrénom ľudskej existencie: «A my sme dúfali, ale...» (v. 21).

Koľko smútku, porážok, koľko neúspechov je v živote každého človeka! Koniec koncov sme všetci tak trochu ako tí dvaja učenici. Koľkokrát v živote sme dúfali, koľkokrát sme sa cítili byť len na krôčik od šťastia, a potom sme sa ocitli na zemi, sklamaní. Avšak Ježiš kráča so všetkými malomyselnými, čo idú so sklonenou hlavou. A kráčajúc s nimi s ohľaduplnosťou, dokáže im prinavrátiť nádej.

Ježiš k nim hovorí predovšetkým cez Písmo. Ten, kto berie do ruky Božiu knihu, nenarazí na príbehy o jednoduchom hrdinstve, bleskové dobyvateľské výpravy. Skutočná nádej nikdy nevyjde lacno: vždy prechádza cez porážky. Nádej toho, kto netrpí, ňou možno ani nie je.

Bohu sa nepáči byť milovaný spôsobom, akým by bol milovaný veliteľ vedúci svoj ľud k víťazstvu hubiac svojich protivníkov v krvi. Náš Boh je drobným svetielkom žiariacim v chladný a

veterný deň, a akokoľvek krehká sa zdá byť jeho prítomnosť na tomto svete, on si zvolil miesto, ktorým my všetci pohrdame.

Potom Ježiš pre dvoch učeníkov opakuje kľúčové gesto každej eucharistie: berie chlieb, dobrorečí, láme ho a rozdáva. Nie je vari v týchto niekoľkých gestách celý Ježišov príbeh? A nie je v každej eucharistii aj znamenie toho, čím má Cirkev byť? Ježiš nás berie, žehná nám, „láme“ náš život – lebo neexistuje láska bez obety – a ponúka ho ostatným, ponúka ho všetkým.

Stretnutie Ježiša a dvoch Emauzských učeníkov je rýchlym stretnutím. Je v ňom však celý osud Cirkvi. Hovorí nám o tom, že kresťanské spoločenstvo nie je uzavreté v akomsi opevnenom hrade, ale že kráča vo svojom najvitálnejšom prostredí, totiž na ceste. A tam stretáva ľudí s ich nádejami a s ich sklamaniami, neraz vážnymi.

Cirkev načúva príbehom všetkých, tak ako sa dostávajú na povrch zo skrýše osobného svedomia, aby potom ponúkla Slovo života, svedectvo lásky, lásky vernej až do konca. A tak srdce ľudí opäť začína horieť nádejou.

My všetci sme v našom živote mali ťažké, temné chvíle. Momenty, v ktorých sme kráčali smutní, zadumaní, bez výhľadu, len s múrom pred sebou. A Ježiš je vždy po našom boku, aby nám dodal nádej, aby nám zohrial srdce a povedal: „Napreduj, ja som s tebou. Len ďalej vpred.“

Tajomstvo cesty vedúcej do Emauz je celé tu: aj napriek opačnému zdaniu, sme naďalej milovaní a Boh nás nikdy neprestane milovať. Boh vždy bude kráčať s nami, vždy, aj v tých najbolestnejších chvíľach, aj v tých najhorších momentoch, aj vo chvíľach porážky: je tam Pán. A toto je naša nádej. Poďme vpred s touto nádejou! Lebo on je po našom boku a stále kráča s nami!

Audiencia, 31-5-2017: Rozsievачi nádeje, tešitelia v sile Ducha Svätého

---

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Na prahu slávnosti Turíc nemôžeme nehovoriť o vzťahu, ktorý existuje medzi kresťanskou nádejou a Duchom Svätým. Duch je tým vetrom, ktorý nás poháňa vpred, ktorý nás udržiava v kráčaní, dáva nám cítiť, že sme pútnikmi a cudzincami a nedovoľuje nám pohodlne sa uvelebiť a stať sa akýmsi „vysedávajúcim“ ľuďom.

List Hebrejom prirovnáva nádej ku kotve (porov. 6,18-19); a k tomuto obrazu môžeme pridať obraz plachty. Ak je kotva tým, čo dáva loďke istotu a udržuje ju „ukotvenú“ na vlniacom sa mori, plachta je naopak tým, čo jej dáva hýbať sa a napredovať na vode. Nádej je skutočne ako plachta; ona zachytáva vietor Ducha Svätého a premieňa ho na hybnú silu poháňajúcu loďku podľa okolností buď na more alebo k brehu.

Apoštol Pavol uzatvára svoj List Rimanom týmto žičením - dobre počúvajte, aké krásne je to pranie -: «Boh nádeje nech vás naplní všetkou radosťou a pokojom vo viere, aby ste v sile Ducha Svätého oplývali nádejou» (15,13). Zamyslime sa trochu nad obsahom týchto nádherných slov.

Výraz „Boh nádeje“ neznamená len to, že Boh je predmetom našej nádeje, čiže tým, ku ktorému dúfame, že jedného dňa dôjdeme vo večnom živote; znamená tiež to, že Boh je tým, kto nám už teraz dáva dúfať, dokonca dáva nám „v nádeji sa

radovať“ (Rim 12,12): radovať sa už teraz z toho, že dúfame, a nie iba dúfať, že sa raz budeme radovať.

Je to radosť z dúfania, a nie dúfanie, že budeme mať radosť. Už dnes. „Kým je tu život, je tu nádej“ – hovorí ľudové príslovie (v slovenčine: „Nádej umiera posledná“, pozn. prekl.). Ľudia potrebujú nádej, aby žili, a potrebujú Ducha Svätého k tomu, aby mohli dúfať.

Počuli sme, že sv. Pavol pripisuje Duchu Svätému schopnosť dať nám dokonca „oplývať nádejou“. Oplývať nádejou znamená nikdy sa nenechať odradiť; znamená to dúfať «proti každej nádeji» (Rim 4,18), čiže dúfať aj vtedy, keď sa vytráca každý ľudský dôvod k nádeji, ako to bolo u Abraháma, keď mu Boh kázal obetovať svojho jediného syna, Izáka, a ako to bolo ešte viac u Panny Márie pod Ježišovým krížom.

Duch Svätý umožňuje túto neporaziteľnú nádej tým, že nám vnútorne dosvedčuje, že sme Božími deťmi a jeho dedičmi (porov. Rim 8,16). Ako by mohol ten, ktorý nám dal vlastného jediného Syna, nedarovať nám spolu s ním aj všetko ostatné? (porov. Rim 8,32) «Nádej nezahanbuje», bratia a sestry, nádej nesklame, «lebo Božia láska je rozliata v našich srdciach skrze Ducha Svätého, ktorého sme dostali» (Rim 5,5). Nesklame preto, lebo je tu vnútri Duch Svätý, ktorý nás pobáda ísť vpred, vždy vpred. A preto nádej nesklame.

A ešte viac: Duch Svätý nás nielenže uschopňuje dúfať, ale nás aj robí rozsievачmi nádeje, aby sme aj my – ako on a vďaka nemu – boli „parakléti“, čiže utešiteľmi a ochrancami bratov. Rozsievачi nádeje. Kresťan môže zasievať trpkosť, môže rozsievať pochybnosti, a toto nie je kresťanské. A ty, ak takto konáš, nie si dobrým kresťanom. Rozsievaj nádej: šír olej nádeje, šír vôňu nádeje, a nie ocot trpkosti a beznádeje.

Blahoslavený kardinál Newman v jednom svojom príhovore povedal veriacim: «Poučení naším vlastným utrpením, našou bolesťou, dokonca našimi vlastnými hriechmi, budeme mať myseľ a srdce vycvičené pre každé dielo lásky voči tým, ktorí to potrebujú. Podľa miery našich schopností budeme utešiteľmi na obraz Parakléta» – čiže Ducha Svätého – «a vo všetkých významoch, ktoré v sebe nesie toto slovo: zástancami, pomocníkmi, tešiteľmi. Naše slová a naše rady, náš spôsob konania, náš hlas, náš pohľad budú milé a upokojujúce» (Parochial and plain Sermons, 5. diel, Londýn 1870, s. 300n.).

A predovšetkým chudobní, vylúčení a nemilovaní sú tými, čo potrebujú niekoho, kto sa pre nich stane „paraklétom“, čiže utešiteľom a ochrancom. Tak ako sa Duch Svätý stáva pre každého z nás, čo sme tu na námetí, tešiteľom a ochrancom. To isté musíme robiť pre tých najnúdznejších, pre tých najviac odpisovaných, pre tých, čo to najviac potrebujú, pre tých, čo najviac trpia. Byť obrancami a utešiteľmi.

Duch Svätý živí nádej nielen v srdci ľudí, ale aj v celom stvorenstve. Apoštol Pavol hovorí – zdá sa to byť tak trochu zvláštne, avšak je to pravda – hovorí, že aj stvorenie „túžobne očakáva“ oslobodenie a „vzdychá a zvíja sa“ ako v pôrodných bolestiach (porov. Rim 8,20-22). «Tou energiou, ktorá dokáže pohnúť svetom nie je akási anonymná a slepá sila, ale je ňou pôsobenie Božieho Ducha, ktorý sa „vznášal nad vodami“ (Gn 1,2) na počiatku stvorenia» (Benedikt XVI., Homília, 31. mája 2009). Aj toto nás pobáda k úcte ku stvorenstvu: nedá sa pošpiniť obraz bez spôsobenia urážky umelcovi, ktorý ho vytvoril.

Bratia a sestry, nech nás blížiaci sa slávnosť Turíc – ktorá je narodeninami Cirkvi – zastihne svorných v modlitbe, spolu s Máriou, Ježišovou a našou Matkou. A dar Ducha Svätého nech nám dá prekypovať nádejou. Ba ešte viac: nech nám dá

„plytvat“ nádejou pre všetkých tých, čo sú najviac odkázaní,
najviac odpisovaní, a pre všetkých tých, čo to potrebujú.
Ďakujem.“

Audiencia, 7-6-2017: Boží otcovský vzťah je zdrojom našej nádeje

---

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V Ježišovej modlitbe bolo čosi fascinujúce, čosi až tak podmanivé, že jedného dňa ho jeho učeníci poprosili, aby ich s ňou oboznámil. Táto epizóda sa nachádza v Evanjeliu podľa Lukáša, ktorý bol spomedzi evanjelistov tým, kto najviac zdokumentoval tajomstvo modliaceho sa Krista - Pána, ktorý sa modlí. Ježišovi učeníci sú zasiahnutí skutočnosťou, že on, osobitne ráno a večer, sa uťahuje do samoty a „ponára sa“ do modlitby. A preto ho jedného dňa prosia, aby aj ich naučil modliť sa (porov. Lk 11,1). Vtedy práve im Ježiš odovzdáva modlitbu, ktorá sa stala kresťanskou modlitbou „par excellence“: Otčenáš.

Popravde, Lukáš nám v porovnaní s Matúšom podáva Ježišovu modlitbu v tak trochu skrátenej forme, ktorá sa začína jednoduchou invocáciou: «Otče» (v.2). Tu je zhrnuté celé tajomstvo kresťanskej modlitby, v tomto slove: mať odvahu nazývať Boha menom Otec. Potvrďuje to aj liturgia, keď pri výzve ku spoločnému prednášaní Ježišovej modlitby používa výraz «osmelujeme sa povedať».

Veď nazývať Boha menom „Otec“ vôbec nie je samozrejmosťou. Viedlo by nás to skôr k používaniu vyšších titulov, ktoré sa nám zdajú byť úctivejšie voči jeho transcencii. Naopak, to, že ho vzývame ako „Otca“, nás s ním stavia do vzťahu dôvery, ako dieťa, ktoré sa obracia na svojho otecka, vediac, že on ho miluje a stará sa oň. Toto je veľká

revolúcia, ktorú kresťanstvo vtláča do náboženskej psychológie človeka. Tajomstvo Boha, ktoré nás vždy fascinuje a dáva nám cítiť sa maličkými, nás však už viac nedesí, negniavi, nenapľňa úzkosťou.

Toto je revolučný obrat, ktorý je ťažko poňať našou ľudskou myslou; až natoľko, že dokonca v príbehoch o zmŕtvychvstaní sa hovorí, že ženy po tom, ako videli prázdny hrob a anjela, «utekali od hrobu, lebo sa ich zmocnila hrôza a strach» (Mk 16,8). Avšak Ježiš nám zjavuje, že Boh je dobrým Otcom a hovorí nám: „Nebojte sa!“

Pomyslime na podobenstvo o milosrdnom otcovi (porov. Lk 15,11-32). Ježiš rozpráva o istom otcovi, ktorý pre svojich synov vie byť jedine láskou. O otcovi, ktorý netrestá syna za jeho aroganciu, a ktorý je schopný dokonca zveriť mu jeho časť dedičstva a nechať ho odísť z domu. Boh je Otcom, hovorí Ježiš, avšak nie ľudským spôsobom, lebo na tomto svete neexistuje žiadny otec, ktorý by sa zachoval ako protagonista tohto podobenstva. Boh je Otcom spôsobom jemu vlastným: dobrým, nechrániacim sa pred slobodnými rozhodnutiami človeka, schopným vyjadrovať sa jedine formami slovesa „milovať“.

Keď sa rebelujúci syn po tom, ako všetko premrhal, konečne vracia do rodného domu, tento otec neaplikuje kritériá ľudskej spravodlivosti, no predovšetkým cíti potrebu odpustiť, a prostredníctvom svojho objatia dáva synovi porozumieť, že po celý ten dlhý čas jeho neprítomnosti mu chýbal, bolestne chýbal jeho otcovskej lásky. Akým bezmedzným tajomstvom je Boh pestujúci takýto typ lásky voči svojim deťom!

Možno práve z tohto dôvodu sa apoštol Pavol, keď poukazuje na centrum kresťanského tajomstva, necíti na to, aby do gréčtiny preložil jedno slovo, ktoré Ježiš v aramejčine vyslovoval ako „abba“. Dvakrát sa sv. Pavol vo svojich listoch (porov. Rim 8,15; Gal 4,6) dotýka tejto témy a ponecháva toto

slovo nepreložené, v tej istej forme, v akej sa objavilo na Ježišových perách, „abba“, ešte intímnejší výraz v porovnaní s výrazom „otec“, ktorý niektorí prekladajú ako „otecko, ocko“.

Drahí bratia a sestry, nikdy nie sme sami. Môžeme byť vzdialení, nevraživí, mohli by sme sa aj prehlasovať za „bezbožných“. Avšak evanjelium Ježiša Krista nám zjavuje, že Boh, ktorý nevie zostať bez nás, on nikdy nebude akýsi „Boh bez človeka“. On je ten, čo nevie zostať bez nás, a toto je jedno veľké tajomstvo! Boh nevie byť Bohom bez človeka: je to veľké tajomstvo! A táto istota je zdrojom našej nádeje, ktorú nachádzame uchovanú vo všetkých prosbách modlitby Otčenáš.

Keď potrebujeme pomoc, Ježiš nám nehovorí, aby sme rezignovali a uzavreli sa do seba, ale aby sme sa obrátili na Otca a prosili ho s dôverou. Všetky naše potreby, od tých najevidentnejších s dennodenných, ako sú jedlo, zdravie, práca, až po potrebu, aby nám bolo odpustené a potrebu opory počas pokušení, nie sú zrkadlom našej osamelosti: je tu naopak Otec, ktorý na nás vždy hľadá s láskou, a ktorý nás istotne neopúšťa.

Teraz mám pre vás jeden návrh: každý z nás má mnoho problémov a mnoho potrieb. Pomyslime trochu v tichu na tieto problémy a na tieto potreby. Pomyslime aj na Otca, na nášho Otca, ktorý nemôže byť bez nás, a ktorý v tejto chvíli na nás hľadá. A všetci sa spoločne s dôverou a nádejou modlime: „Otče náš, ktorý si na nebesiach...“ [spolu so zhromaždením].
Ďakujem.“

Audiencia, 14-6-2017: Boh miluje bezpodmienečne a nezištne

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnes sa táto audiencia koná na dvoch miestach, avšak prepojených cez veľkoplošné obrazovky. Chorí, aby netrpeli horúčavou, sú v Aule Pavla VI., a my sme tu. Všetci sme však spolu. A spája nás Duch Svätý – ten, kto vždy vytvára jednotu. Pozdravujeme tých, čo sú v aule.

Nikto z nás nemôže žiť bez lásky. A jedným nepekným druhom otroctva, do ktorého môžeme upadnúť, je domnievať sa, že lásku si treba zaslúžiť. Možno veľká časť úzkosti súčasného človeka pochádza z tohto: z presvedčenia, že ak nie sme silní, príťažliví a pekní, tak sa nami nikto nebude zaoberať. Toto je cesta meritokracie, nie je tak?

Mnohí ľudia sa dnes usilujú o istú viditeľnosť len preto, aby utíšili akúsi vnútornú prázdnotu: akoby sme boli osobami večne potrebujúcimi uistenia. Viete si však predstaviť svet, kde si všetci žobrujú o pozornosť druhých uvádzaním dôvodov, zatiaľ čo nikto nie je ochotný druhého milovať nezištne? Predstavte si takýto svet... svet bez nezištnosti lásky... Vyzerá to ako ľudský svet, no v skutočnosti je to peklo.

Mnohé narcistické prejavy človeka sa rodia z pocitu osamelosti. A aj z osirelosti. Neraz sa v pozadí zdanlivo nevysvetliteľného správania ukrýva jedna otázka: je možné, že si nezaslúžim byť oslovovaný po mene? Čiže byť milovaným? Lebo láska vždy oslovuje po mene...

Keď tým, kto nie je milovaný alebo sa ním necíti byť, je dospievajúci človek, môže sa z toho zrodiť násilie. V pozadí mnohých foriem sociálnej nenávisťi a výtržníctva je častokrát srdce, ktorému sa nedostalo povšimnutia. Neexistujú zlé deti, rovnako ako neexistujú dospievajúci, ktorí by boli celkom skazení, avšak existujú takí, čo sú nešťastní. A čo nás môže urobiť šťastnými, ak nie skúsenosť darovanej a prijatej lásky?

Život ľudskej bytosti je vzájomná výmena pohľadov: niekto, kto nám vyčarí prvý úsmev, a my, ktorí sa nezištne usmejeme na toho, kto je uzavretý v smútku, a tak mu umožníme dostať sa z neho von. Výmena pohľadov: pohľad do očí... a otvárajú sa dvere srdca.

Prvým krokom, ktorý Boh robí smerom k nám, je krok lásky, ktorá je ústretová a bezpodmienečná. Boh miluje ako prvý. Boh nás nemiluje preto, že je v nás nejaký dôvod vzbudzujúci lásku. Boh nás miluje, pretože on sám je láskou a láska pre svoju prirodzenosť má tendenciu sa šíriť, darovať sa. Ani svoju dobrotivosť Boh neviaže na naše obrátenie: jedine v tom zmysle, že ono je dôsledkom Božej lásky.

Svätý Pavol to dokonale vystihuje: «Boh dokazuje svoju lásku k nám tým, že Kristus zomrel za nás, keď sme boli ešte hriešnici» (Rim 5,8). - Keď sme boli ešte hriešnici. Bezpodmienečná láska. - Boli sme „vzdialení“, ako márnokratný syn v podobenstve: «Ešte bol ďaleko, keď ho zazrel jeho otec, a bolo mu ho ľúto» (Lk 15,20). Z lásky k nám Boh uskutočnil exodus zo seba samého, aby nás prišiel navštíviť do týchto končín, kde bolo nemysliteľné, že by tam on vkročil. Boh nás miloval aj vtedy, keď sme boli zatúlaní.

Kto z nás miluje takýmto spôsobom, ak nie ten, kto je otcom či matkou? Mama aj naďalej miluje svoje dieťa, aj vtedy, keď je toto dieťa vo väzení. Pamätám si na mnohé mamy, v mojej predošlej diecéze, ako čakávali v rade na vstup do väzenia,

množstvo matiek. A nehanbili sa. Syn bol vo väzení, no bol to ich syn. A znášali mnohé pokorovania pri prehlíadkach pred vstupom, avšak: „Je to môj syn!“ – „Pani, veď váš syn je zločinec!“ – „Je to môj syn!“

Jedine táto láska matky a otca nám dáva pochopiť, aká je láska Boha. Matka nežiada zrušenie ľudskej spravodlivosti, lebo každé pochybenie si vyžaduje vykúpenie, avšak matka nikdy neprestane trpieť pre svoje dieťa. Miluje ho aj vtedy, keď je hriešnikom. Boh tak isto koná s nami: sme jeho milovanými deťmi! Nuž, môže sa stať, že by mal Boh nejaké deti, ktoré by nemiloval? Nie. Všetci sme milovanými Božími deťmi.

Nad naším životom nie je nijaké zlorečenie, jedine dobrotivé slovo Boha, ktorý utvoril našu existenciu z ničoho. Všetko zahŕňajúcou pravdou je vzťah lásky spájajúci Otca so Synom prostredníctvom Ducha Svätého, vzťah, do ktorého sme prijatí skrze milosť. V ňom, v Kristovi Ježišovi, sme boli chcení, milovaní, vytúžení. Je tu niekto, kto do nás vtlačil prvotnú krásu, ktorú žiaden hriech, žiadne nesprávne rozhodnutie nikdy nebude môcť úplne vymazať.

Sme vždy v Božích očiach malými fontánami, ktoré sú na to, aby chrlili dobrú vodu. Povedal to Ježiš samaritánskej žene: «Voda, ktorú [ti] dám, stane sa v [tebe] prameňom vody prúdiacej do večného života» (Jn 4,14).

Aký je liek na zmenu srdca nešťastnej osoby? Aká je medicína na premenu srdca človeka, ktorý nie je šťastný? [prítomní odpovedajú: Láska!] Silnejšie! [kričia: Láska!] Výborne! Vynikajúco! Ste všetci skvelí! A ako dáme človeku pocítiť, že je milovaný? Predovšetkým ho treba objasť. Dať mu pocítiť, že je vytúžený, že je dôležitý a prestane byť smutný.

Láska vyvoláva lásku, a to silnejším spôsobom než keď nenávisť vyvoláva smrť. Ježiš nezomrel a nevstal z mŕtvych pre

seba samého, ale pre nás, aby naše hriechy boli odpustené. Je tu teda čas zmŕtvychvstania pre všetkých: čas pozdvihnúť chudobných z malomysel'nosti, predovšetkým tých, ktorí ležia v hrobe po dobu oveľa dlhšiu než tri dni. Nech tu, na naše tváre zaveje vietor oslobodenia. Nech tu vzklíči dar nádeje. A nádej je tá od Boha Otca, ktorý nás miluje takých, akí sme: miluje nás vždy, všetkých. Dobrých aj zlých. Súhlasíte? Ďakujem!

Audiencia, 21-6-2017: Nádej byť svätým

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V deň nášho krstu pre nás zaznelo vzývanie svätých. Mnohí z nás boli v tej chvíli deťmi, nesenými v náručí rodičov. Krátko pred úkonom pomazania olejom katechumenov, symbolom Božej moci v boji proti zlu, kňaz pozval celé zhromaždenie k modlitbe za tých, čo išli prijať krst, vzývajúc príhovor svätých.

To bolo po prvýkrát, čo nám v priebehu nášho života bola darovaná táto spoločnosť „starších“ bratov a sestier – svätých ---, ktorí prešli tou istou cestou ako my, ktorí poznali tie isté naše námahy, a ktorí navždy žijú v Božom objatí. List Hebrejom označuje túto spoločnosť, ktorá nás obklopuje, výrazom «oblak svedkov» (12,1). Takýto sú svätí: je to celý oblak svedkov.

Kresťania v boji proti zlu nezúfajú. Kresťanstvo pestuje jednu nevyliciteľnú dôveru: neverí, že negatívne a rozkladné sily by mohli zvíťaziť. Posledným slovom nad dejinami človeka nie je nenávisť, nie je smrť, nie je vojna. V každej chvíli života nám pomáha Božia ruka a tiež nenápadná prítomnosť všetkých veriacich, ktorí «nás predišli so znakom viery» (Rímsky kánon).

Ich existencia nám hovorí predovšetkým to, že kresťanský život nie je akýmsi nedosiahnuteľným ideálom. A spoločne nás utešuje: nie sme sami, Cirkev je tvorená nespočetnými bratmi, neraz anonymnými, ktorí nás predišli a ktorí sú pôsobením Ducha Svätého zapojení do životných udalostí tých, čo ešte žijú tu na zemi.

Vzývanie svätých pri krste nie je ich jediným vzývaním poznačujúcim cestu kresťanského života. Keď dvaja snúbenci zasväcujú svoju lásku vo sviatosti manželstva, opäť sa pre nich – tentoraz ako pre dvojicu – vzýva príhovor svätých. A toto vzývanie je zdrojom dôvery pre dvoch mladých vydávajúcich sa na „cestu“ manželského života.

Ten, kto skutočne miluje, má túžbu a odvahu povedať „navždy“ – navždy – lebo vie, že potrebuje Kristovu milosť a pomoc svätých, aby mohol žiť manželský život navždy. Nie tak, ako hovoria niektorí: „pokiaľ trvá láska“. Nie. Navždy! V opačnom prípade je lepšie, ak sa neoženíš, nevydáš. Buď navždy, alebo nič. Preto sa v liturgii uzatvárania manželstva vzýva prítomnosť svätých.

A v ťažkých chvíľach je treba mať odvahu pozdvihnúť oči k nebu, mysliac na mnohých kresťanov, ktorí prešli strastami a uchovali svoje krstné rúcha bielymi, vypierajúc ich v Baránkovej krvi (porov. Zjv 7,14): tak hovorí kniha Zjavenia apoštola Jána. Boh nás nikdy neopúšťa: zakaždým, keď to potrebujeme, príde jeden z jeho anjelov, aby nás pozdvihol a dodal nám útechy.

Niekedy sú to „anjeli“ s ľudskou tvárou a srdcom, lebo Boží svätí sú vždy tu, ukrytí uprostred nás. Toto je ťažké pochopiť a aj predstaviť si to, no svätí sú prítomní v našom živote. A keď niekto vzýva nejakého svätého či svätú, je to preto, že je blízko nás.

Aj kňazi si uchovávajú spomienku na vzývanie svätých, ktoré sa nad nimi odriekalo. Je to jedna z najdojemnejších chvíľ liturgie kňazskej vysviacky. Kandidáti si ľahnú na zem tvárou dolu. A celé zhromaždenie, vedené biskupom, vzýva príhovor svätých. Jeden muž by bol zdrvený ťarchou misie, ktorá je mu zverená, avšak vnímajúc, že celé nebo stojí za ním, že mu

nebude chýbať Božia milosť, lebo Ježiš zostáva vždy verný, vtedy je možné začať s pokojom a sviežosťou. Nie sme sami.

A čím sme my? Sme prachom ašpirujúcim na nebo. Naše sily sú slabé, je však mocné tajomstvo milosti, ktorá je prítomná v živote kresťanov. Sme verní tejto zemi, ktorú Ježiš miloval v každom okamihu svojho života, avšak vieme a chceme dúfať v premenu sveta, v jeho definitívne naplnenie, kde konečne nebude viac slz, zloby ani utrpenia.

Nech nám všetkým Pán daruje nádej byť svätými. Nieкто z vás sa ma môže opýtať: „Ale Otče, je možné byť svätým v každodennom živote?“ Áno, je to možné. „No znamená to, že sa musíme modliť celý deň?“ Nie, znamená to, že si musíš plniť svoje povinnosti po celý deň: modliť sa, ísť do práce, strážiť deti.

No žiada sa robiť to všetko so srdcom otvoreným voči Bohu, s tou ochotou, aby naša práca, ale aj to, keď sme v chorobe, v utrpení, v ťažkostiach, aby tieto ťažkosti boli otvorené k Bohu. A tak sa staneme svätými. Dá sa to. Nech nám Pán dá nádej byť svätými. Môžeme sa nimi stať. Myslíme si, že je to ťažké, že je ľahšie byť zločincami než svätými... To nie. Je možné byť svätými, lebo nám pomáha Pán. Je to on, kto nám pomáha.

Je to veľký dar, ktorý každý z nás môže venovať svetu. Nech nám Pán dá milosť veriť v neho tak hlboko, že sa staneme obrazom Krista pre tento svet. Naše dejiny potrebujú „mystikov“: osoby odmietajúce akúkoľvek nadvládu, zamerané na lásku k blížnemu a na bratstvo. Mužov a ženy, ktorí sú v živote ochotní prijať aj istú dávku utrpenia, lebo na seba berú námahu druhých. Ved' bez týchto mužov a žien by svet nemal nádej. Preto vám želim, a prajem to i sebe, aby nám Pán dal nádej byť svätými. Ďakujem!

Audiencia, 28-6-2017: Mučeníctvo je svedectvo lásky

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnes sa budeme zamýšľať nad kresťanskou nádejou ako silou mučeníkov. Keď v evanjeliu Ježiš vysiela učeníkov na misiu, nebalamúti ich vidinami jednoduchého úspechu; naopak jasne ich upozorňuje, že ohlasovanie Božieho kráľovstva v sebe vždy zahŕňa istú opozíciu. A používa aj jeden extrémny výraz: «Všetci vás budú nenávidieť – budete nenávidení -pre moje meno» (Mt 10,22).

Kresťania milujú, avšak nie vždy sú milovaní. Ježiš nám hneď od počiatku predostiera túto skutočnosť: či už v silnejšej alebo slabšej miere, vyznanie viery sa odohráva v nepriateľskej atmosfére.

Kresťania sú teda mužmi a ženami „idúcimi proti prúdu“. Je to normálne: pretože svet je poznačený hriechom, čo sa prejavuje rozličnými formami egoizmu a nespravodlivosti.

Ten, kto nasleduje Krista, kráča opačným smerom. Nie kvôli duchu hašterivosti, ale kvôli vernosti logike Božieho kráľovstva, ktorá je logikou nádeje a uplatňuje sa v životnom štýle založenom na Ježišových usmerneniach.

A prvým usmernením je chudoba. Keď Ježiš vysiela svojich učeníkov na misiu, zdá sa, že sa stará viac o to, aby ich „zobliekol“, než aby ich „zaodel“! Naozaj, veď kresťan, ktorý nie je pokorný a chudobný, odpútaný od bohatstva a moci a predovšetkým odpútaný od seba samého, sa Ježišovi nepodobá.

Kresťan putuje po svojej ceste na tomto svete s tým, čo je na cestu nevyhnutné, avšak so srdcom plným lásky. Skutočnou porážkou pre neho či pre ňu je upadnúť do pokušenia pomsty a násilia, odpovedajúc na zlo prostredníctvom zla.

Ježiš nám hovorí: «posielam vás ako ovce medzi vlkov» (Mt 10,16). Čiže bez ostrých čelustí, bez pazúrov a bez zbraní. Kresťan skôr bude musieť byť obozretný, ba niekedy aj chytrý: toto sú cnosti akceptované evanjeliovou logikou. Avšak nikdy nie násilie. Na porazenie zla sa neslobodno uchýliť k rovnakým metódam zla.

Jedinou silou kresťana je Evanjelium. V časoch ťažkostí treba veriť, že Ježiš stojí pred nami a neprestáva sprevádzať svojich učeníkov. Prenasledovanie nie je v rozpore s Evanjeliom, ale je jeho súčasťou: ak prenasledovali nášho Učiteľa, ako môžeme dúfať, že budeme ušetrení boja? Avšak uprostred víchrice kresťan nesmie strácať nádej, myslieť si, že je opustený.

Ježiš svojich učeníkov uisťuje hovoriac: «Vy však máte aj všetky vlasy na hlave spočítané» (Mt 10,30). Akoby povedal, že žiadne z utrpení človeka, ani len to najnebadanejšie a najskrytejšie, nie je Božím očiam neviditeľné.

Boh vidí a istotne ochraňuje; a daruje svoje oslobodenie. Ved' uprostred nás je Nieкто, kto je mocnejší než zlo, mocnejší než mafie, než temné intrigy toho, kto ťaží z kože zúfalých, kto spupne gniavi druhých... Je tu nieкто, kto vždy počuje hlas Ábelovej krvi volajúcej zo zeme.

Kresťania teda musia byť vždy na tej „druhej osi“ sveta; tej, ktorú si volí Boh: byť nie prenasledovateľmi, ale prenasledovanými; nie arogantnými, ale pokornými; nie predavačmi ilúzií, ale podriadenými pravde; nie podvodníkmi, ale čestnými ľuďmi.

Táto vernosť až na smrť Ježišovmu štýlu, ktorý je štýlom nádeje, bola prvými kresťanmi nazvaná jedným krásnym menom: „mučeníctvo“, čo znamená „svedectvo“. Mali mnoho iných ďalších možností, ktoré im ponúkal slovník: mohlo sa to nazývať hrdinstvom, sebazrieknutím, či sebaobetou. Prvotní kresťania to však nazvali menom, ktoré nesie vôňu učeníctva.

Mučeníci nežijú pre seba, nebojújú pre to, aby potvrdili svoje vlastné myšlienky, a prijímajú nutnosť smrti jedine pre vernosť Evanjeliu. Mučeníctvo nie je ani najvyšším ideálom kresťanského života, lebo ešte vyššie nad ním stojí láska, čiže láska k Bohu a k blížnemu.

Výborne o tom hovorí apoštol Pavol v hymne na lásku, čiže lásku k Bohu a k blížnemu. Vyjadruje to skvele: «A keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby som obetoval svoje telo, aby som bol slávny, a lásky by som nemal, nič by mi to neosožilo» (1 Kor 13,3).

Kresťanom sa protiví myšlienka, že by samovražední atentátnici mohli byť nazývaní „mučeníkmi“: ich skon nemá v sebe nič také, čo by sa mohlo čo i len približovať postojú Božích detí.

Neraz, keď čítame príbehy mnohých mučeníkov včerajška a dneška – ktorí sú početnejšími než mučeníci prvotných čias –, zostávame v úžase pred pevnosťou, s ktorou čelili skúške. Táto pevnosť je znamením veľkej nádeje, ktorá ich držala: nádej istá si toho, že nikto a nič ich nemôže odlúčiť od Božej lásky, ktorá nám bola darovaná v Ježišovi Kristovi (porov. Rim 8,38-39).

Nech nám Boh vždy daruje silu byť jeho svedkami. Nech nám dá prežívať kresťanskú nádej predovšetkým v skrytom mučeníctve plnenia si našich každodenných povinností dobre a s láskou. Ďakujem.

Audiencia, 2-8-2017: Krst je bránou nádeje

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Bývali časy, kedy boli chrámy nasmerované na východ. Do posvätného priestoru sa vstupovalo cez dvere otvorené na západ a kráčajúc chrámovou loďou sa smerovalo na východ. Bol to dôležitý symbol pre antického človeka, alegória, ktorá počas dejín postupne upadala. My, ľudia modernej doby, oveľa menej naučení chápať veľké znamenia kozmu, si takmer nikdy nepovšimneme niečoho podobného. Strana západu je kľúčovým bodom súmraku, tam, kde svetlo zomiera. Východ je naopak miestom, kde nad temnotami zvíťazí prvý lúč úsvitu a pripomína nám Krista, Slnko vychádzajúce z výsosti (porov. Lk 1,78).

Starobylé krstné obrady predpisovali, že katechumeni mali recitovať prvú časť svojho vyznania viery upierajúc zrak smerom na západ. A takto obrátených sa ich pýtali: ‚Zriekate sa Satana, jeho služby a jeho skutkov?‘. A budúci kresťania zborovo opakovali: ‚Zriekam!‘. Potom sa bolo treba obrátiť k apside, smerom na východ, kde vychádza slnko a kandidátov na krst sa opäť opýtali: ‚Veríte v Boha Otca, Syna a Ducha Svätého?‘. Oni vtedy odpovedali: ‚Verím!‘.

V moderných dobách sa nám sčasti vytratilo čaro tohto rítu. Stratili sme citlivosť na jazyk vesmíru. Prirodzene nám ostalo vyznanie viery, vytvorené na základe krstných otázok, ktoré sú charakteristické pre slávenie niektorých sviatostí. Toto v každom prípade zostáva vo svojom význame nedotknuté. Čo to znamená byť kresťanmi? Znamená to hľadiť na svetlo,

pokračovať vo vyznávaní viery vo svetle aj vtedy, keď je svet zahalený do noci a do tmy.

Kresťania nie sú vyňatí z temnôt, vonkajších alebo aj vnútorných. Nežijú mimo tento svet, avšak skrze Kristovu milosť prijatú v krste sú mužmi a ženami, ktorí sú ‚zorientovaní‘ (nasmerovaní). Neveria v temnotu, ale v denný jas; nepodliehajú noci, ale dúfajú v úsvit; nie sú porazení smrťou, ale túžia po zmŕtvychvstaní; nie sú zlomení zlom, lebo vždy veria v nekonečné možnosti dobra. A toto je naša kresťanská nádej: Ježišovo svetlo, spása, ktorú nám prináša Ježiš so svojim svetlom, ktoré nás zachraňuje pred temnotami.

Sme tí, ktorí veria, že Boh je Otec: toto je svetlo! Nie sme siroty, máme Otca a naším Ocom je Boh. Veríme, že Ježiš zostúpil medzi nás, kráčal tým istým životom ako my, stal sa spoločníkom najmä tých chudobnejších a krehkejších: toto je to svetlo! Veríme, že Duch Svätý neúnavne pôsobí pre dobro ľudstva a sveta, a že dokonca tie najväčšie bolesti dejín budú prekonané: toto je nádej, ktorá nás budí každé ráno!

Veríme, že každý prejav citu, každé priateľstvo, každá dobrá túžba, každá láska, dokonca aj tie najmenšie a najzanedbateľnejšie, raz nájdú svoje naplnenie v Bohu: toto je tá sila, ktorá nás poháňa s nadšením objasniť náš každodenný život! A toto je naša nádej: žiť v nádeji a žiť vo svetle, vo svetle Boha Otca, vo svetle Ježiša Spasiteľa, vo svetle Ducha Svätého, ktorý nás poháňa kráčať v živote vpred.

Potom tu máme ďalšie veľmi krásne znamenie krstnej liturgie, ktoré nám pripomína dôležitosť svetla. V závere obradu sa rodičom – ak ide o dieťa – alebo samotnému krstencovi – ak ide o dospelého – odovzdáva svieca, ktorej plameň sa zapálil od paškálu. To je tá veľká svieca, ktorá počas veľkonočnej vigílie vstupuje úplne potme do chrámu, aby sa tak vyjadrilo tajomstvo Ježišovho zmŕtvychvstania. Od tejto sviece si všetci

zažnú vlastnú sviečku a predajú plameň ľuďom naokolo. Tento znak vyjadruje pomalé šírenie sa Ježišovho vzkriesenia v životoch všetkých kresťanov. Život Cirkvi – použijem trochu expresívny výraz – znamená nakazenie svetlom. Čím viac Ježišovho svetla máme my kresťania, čím viac Ježišovho svetla je v živote Cirkvi, tým väčšmi je živá. Život Cirkvi znamená kontamináciu svetlom.

To najkrajšie povzbudenie, ktoré si môžeme navzájom dať, je pripomínať si vždy náš krst. Chcel by som sa vás opýtať: koľkí z vás si vedia spomenúť na dátum vlastného krstu? Nemusíte odpovedať, lebo niekto by sa mohol aj zahanbiť! Zamyslite sa, a ak si nespomínate, bude to dnes vaša domáca úloha: choď za mamou, za otcom, za tetou či strýkom, za starou mamou, starým otcom a spýtaj sa ich: „Kedy som bol pokrstený?“. A už to nikdy nezabudnime! Je to jasné? Urobíte to? Dnešnou úlohou je zistiť a zapamätať si dátum krstu, ktorý je dátumom znovunarodenia, je to dátum svetla, je to dátum toho – dovoľm si to povedať –, keď sme boli nakazení Kristovým svetlom.

Narodili sme sa dvakrát: prvýkrát do prirodzeného života, druhýkrát vďaka stretnutiu s Kristom v krstiteľnici. Tam sme zomreli smrti, aby sme v tomto svete žili ako Božie deti. Tam sme sa stali tak ľudskými, ako by sme si to nikdy nedokázali predstaviť. To je ten dôvod, prečo my všetci musíme šíriť vôňu krizmy, ktorou sme boli pomazaní v deň nášho krstu. Žije v nás a pôsobí Duch Ježiša, prvorodeného z mnohých bratov, zo všetkých tých, ktorí sa stavajú proti neodvrátenosti temnoty a smrti.

Aká to milosť, keď sa kresťan skutočne stáva ‚Kristoforom‘, čo znamená ‚nosičom Krista‘ vo svete! Obzvlášť pre tých, ktorí prechádzajú situáciami smútku, zúfalstva, temnoty a nenávisťi. A toto možno vyčítať z mnohých maličkostí: zo svetla, ktoré si kresťan chráni v očiach, z hĺbkového pokoja, o ktorý nepríde

ani v tých najzložitejších dňoch, z ochoty znovu mať rád aj po zakúsení mnohých sklamaní. Keď sa budú v budúcnosti písať naše dejiny, čo o nás povedia? Že sme boli schopní nádeje, alebo že sme ukryli svoje svetlo pod mericu? Ak budeme verní nášmu krstu, budeme šíriť svetlo nádeje – krst je začiatok nádeje, tej nádeje, ktorá je Božia – a budeme môcť budúcim generáciám odovzdať dôvody pre život.

Audiencia, 9-8-2017: Ježiš by dal život i za jediného z nás

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Počuli sme reakciu hostí u farizeja Šimona: «Ktože je to, že aj hriechy odpúšťa?» (Lk 7,49). Ježiš práve vykonal škandalózný skutok. Jedna žena z mesta, ktorú všetci poznali ako hriešnicu, vošla do Šimonovho domu, klakla si k Ježišovým nohám a vyliala na ne voňavý olej. Všetci, ktorí tam boli pri stole, šomrali: ak je Ježiš prorok, nemal by akceptovať takéto prejavy, hlavne od ženy ako je táto.

Tieto ženy, nešťastnice, slúžili len na návštevy potajomky – aj zo strany vysoko postavených mužov –, alebo na ukameňovanie. Podľa vtedajšieho myslenia, medzi svätým a hriešnikom, medzi čistým a nečistým, mala byť jednoznačná separácia.

Ale Ježišov postoj je iný. Od začiatku svojho pôsobenia v Galilei sa približuje k malomocným, posadnutým, všetkým chorým a žijúcim na okraji spoločnosti. Takýto spôsob správania nebol vôbec bežný, a to natolko, že táto sympatia Ježiša voči vylúčeným, „nečistým“, bude jednou z vecí, ktoré najviac znepokoja jeho súčasníkov.

Tam kde nejaký človek trpí, Ježiš sa ho ujíma a preberá utrpenie na seba. Ježiš nekáže, že podmienky trestu sa majú hrdinsky znášať, tak ako to hovorili stoickí filozofi. Ježiš zdieľa ľudskú bolesť, a keď sa s ňou stretáva, z jeho vnútra vychádza ten postoj, ktorý charakterizuje kresťanstvo: milosrdenstvo. Ježiš proti ľudskej bolesti cíti milosrdenstvo: Ježišovo srdce je

milosrdné. Ježiš zažíva súcit. Doslovne: Ježiš cíti chvenie svojich vnútorností.

Koľko krát sa v evanjeliách stretieme s podobnými reakciami. Ježišovo srdce stelesňuje a odhaľuje srdce Boha, ktoré tam, kde nejaký muž či žena trpí, chce jeho uzdravenie, oslobodenie a plnosť života.

Z tohto dôvodu Ježiš doširoka otvára náruč hriešnikom. Koľkí ľudia ešte aj dnes zotrúvajú v pomýlenom živote, pretože nenachádzajú nikoho, kto by bol ochotný sa na nich pozrieť iným spôsobom, Božími očami, alebo lepšie povedané srdcom Boha, to znamená pozeráť na nich s nádejou. Ježiš naopak vidí možnosť zmŕtvychvstania aj u toho, kto urobil mnoho chybných rozhodnutí. Ježiš je vždy tu, s otvoreným srdcom, roztvárajúc to milosrdenstvo, ktoré má v srdci: odpúšťa, objíma, chápe, približuje sa, taký je Ježiš!

Niekedy zabúdame, že u Ježiša nešlo o ľahkú lásku za nízku cenu. Evanjeliá zachytávajú prvé negatívne reakcie voči Ježišovi práve vtedy, keď istému človeku odpustil hriechy (por. Mk 2,1-12). Bol to muž, ktorý trpel dvojnásobne: pretože nemohol kráčať a pretože cítil, že zlyhal.

A Ježiš chápe, že tá druhá bolesť je väčšia od prvej, až do tej miery, že sa ho hneď ujíma s ohlasovaním oslobodenia: «Synu, odpúšťajú sa ti hriechy!» (v. 5). Oslobodzuje ho od toho pocitu sklúčenosti z vlastného zlyhania. A vtedy niektorí zákonníci – to sú tí, čo veria, že oni sú dokonalí: a myslím na mnohých katolíkov, ktorí sa pokladajú za dokonalých a pohrdajú inými... toto je smutné... – niektorí tam prítomní zákonníci sa pohoršili nad týmito Ježišovými slovami, ktoré im znejú ako rúhanie, keďže len Boh môže odpúšťať hriechy.

My ktorí sme zvyknutí zakusovať odpúšťanie hriechov, niekedy až príliš „lacno“, mali by sme si niekedy spomenúť, čo

sme stáli Božiu lásku. Každý z nás stál dost: život Ježiša! On by ho bol dal aj pre iba jedného z nás.

Ježiš ide na kríž nie preto, že uzdravuje chorých, že káže lásku, že ohlasuje blahoslavenstvá. Boží Syn ide na kríž predovšetkým preto, lebo odpúšťa hriechy, pretože chce úplné, definitívne oslobodenie ľudského srdca. Pretože neakceptuje, že ľudská bytosť strávi celý svoj život s tým nezmazateľným „tetovaním“, s myšlienkou, že nemôže byť prijatá milosrdným srdcom Boha. A s týmito pocitmi Ježiš ide naproti hriešnikom, ktorými sme my všetci.

Takto sa hriešnikom dostáva odpustenie. Nie sú len upokojení na úrovni psychologickkej, pretože sú oslobodení od pocitu viny. Ježiš robí oveľa viac: ponúka ľuďom, ktorí zlyhali, nádej nového života. „Ale, Pane ja som handra“ – „Pozeraj dopredu a dám ti nové srdce“. Toto je nádej, ktorú nám dáva Ježiš. Život poznačený láskou.

Mýtnik Matúš sa stáva apoštolom Krista. Matúš, ktorý je zradcom vlasti, zdieračom ľudí. Zachej, skorumpovaný jerišký boháč – ten mal určite titul úplatkára –, mení sa na dobrodinca chudobných. Žena zo Samárie, ktorá mala piatich mužov a teraz žila s ďalším, počuje prísľub „živej vody“, ktorá v nej môže vyvierat' natrvalo (Jn 4,14). Takto Ježiš mení srdce, robí tak s nami všetkými.

Osoží nám pomyslieť na to, že Boh si nevybral ako prvý základ na sformovanie svojej Cirkvi ľudí, ktorí nikdy nepochybili. Cirkev je ľud hriešnikov, ktorí zažívajú milosrdenstvo a odpustenie Boha. Peter pochopil viac pravdy o sebe počas spevu kohúta, než pri svojich poryvoch šľachetnosti, ktoré mu vydúvali hrud' v pocite nadradenosti nad ostatnými.

Bratia a sestry, všetci sme úbohí hriešnici, odkázaní na Božie milosrdenstvo, ktoré má silu zmeniť nás a dať nám novú nádej,

a to každý deň. A robí to! A ľuďom, ktorí pochopili túto základnú pravdu, Boh darúva poslanie najkrajšie na svete, a to lásku k bratom a sestrám, a ohlasovanie milosrdenstva, ktoré on neodopiera nikomu. A toto je naša nádej. Poďme vpred s touto dôverou v odpustenie, v Ježišovu milosrdnú lásku.

Audiencia, 23-8-2017: Novosť kresťanskej nádeje

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Počuli sme Božie slovo z Knihy zjavenia, ktoré hovorí takto: «Hľa, všetko robím nové» (Zjv 21,5). Kresťanská nádej sa zakladá na viere v Boha, ktorý vždy tvorí niečo nové v živote človeka, tvorí niečo nové v dejinách, tvorí niečo nové vo vesmíre. Náš Boh je Bohom, ktorý tvorí nové veci, lebo je Bohom prekvapení. [Teda] nové veci a prekvapenia.

Nie je kresťanské kráčať s pohľadom upretým do zeme – ako to robia ošípané: vždy tak kráčajú – bez toho, aby pozdvihli oči k horizontu. Akoby sa celé naše putovanie skončilo tu, na piadi pár metrov cesty; akoby v našom živote neexistovala žiadna méta, žiaden cieľ; akoby sme boli nútení túlať sa bez toho, že by naše námahy mali nejaký dôvod. Toto nie je kresťanské.

Záverečné stránky Biblie nám ukazujú posledný horizont cesty veriaceho človeka: Jeruzalem neba, nebeský Jeruzalem. Ten je vykreslený predovšetkým ako veľký stan, v ktorom Boh zhromaždí všetkých ľudí, aby s nimi naveky prebýval (porov. Zjv 21,3). Toto je naša nádej. A čo urobí Boh, keď budeme konečne s ním? Prejaví nám nekonečnú nehu, ako keď otec prijíma svoje deti, ktoré sa dlho namáhali a trpeli.

Ján v Apokalypse prorokuje: «Hľa, Boží stánok je medzi ľuďmi!... Zotrie im z očí každú slzu a už nebude smrti ani žiaľu; ani náreku ani bolesti viac nebude, lebo prvé sa pominulo... Hľa, všetko robím nové» (Zjv 21,3-5). [Teda] Boh nových vecí!

Skúste sa zamyslieť nad týmto úryvkom zo Svätého písma nie abstraktným spôsobom, ale po prečítaní si terajších denných

správ, po sledovaní televíznych novín či prezretí si titulných stránok denníkov, kde sa hovorí o toľkých tragédiách, kde sa ohlasujú smutné správy a je tu riziko, že si na ne privykneme.

Pozdravil som niektorých z Barcelony: koľko smutných správ odtiaľ! Pozdravil som pútnikov z Konga, toľko smutných správ aj stadiaľ! A mnoho ďalších! A to sme menovali len dve spomedzi krajín, z ktorých ste tu prítomní... Pokúste sa pomyslieť na tváre detí, ktoré prežívajú strach z vojny, na plač matiek, na rozbité sny toľkých mladých ľudí, na utečencov, ktorí čelia strašným potulkám a častokrát sú vykorisťovaní... Život je bohužiaľ aj toto. Niekedy by sa nám žiadalo povedať, že je predovšetkým toto.

Možno je to tak, avšak je tu Otec, ktorý plače s nami; je tu Otec, ktorý roní slzy nekonečnej ľútosti voči svojim deťom. Máme Otca, ktorý vie plakať, ktorý plače s nami. Otca, ktorý nás vyčkáva, aby nás mohol utešiť, lebo pozná naše utrpenia a pripravil pre nás inú budúcnosť. Toto je tá veľká vízia kresťanskej nádeje, ktorá sa rozširuje na všetky dni našej existencie a chce nás pozdvihnúť.

Boh nechcel naše životy omylom, nútiac seba i nás k ťažkým nociam úzkosti. Naopak nás stvoril, lebo chce, aby sme boli šťastní. Je naším Otcom, a ak my – tu a teraz – zakúšame život, ktorý nie je tým, aký si on prial pre nás, Ježiš nás uistí uje, že sám Boh pracuje na našom vykúpení. On pracuje na tom, aby nás vykúpil.

My veríme a vieme, že smrť a nenávisť nie sú poslednými slovami vyslovenými nad oblúkom ľudskej existencie. Byť kresťanmi znamená novú perspektívu: pohľad plný nádeje. Niektorí ľudia sa domnievajú, že v živote je všetko šťastie vyhradené len na mladosť a stáva sa minulosťou, a že žiť znamená pomalý úpadok. Iní zase veria, že naše radosti sú len príležitostné a prechodné, a že do života ľudí je vpísaná

nezmyselnosť. Sú to tí, ktorí pred toľkými kalamitami hovoria: „Nuž, život nemá zmysel. Naša cesta je nezmyselná.“

Avšak my kresťania v toto neveríme. Naopak veríme, že v horizonte človeka je slnko, ktoré osvecuje natrvalo. Veríme, že naše najkrajšie dni majú ešte len prísť. Sme viac ľuďmi jari než jesene. Rád by som sa vás teraz spýtal – každý nech odpovie vo svojom srdci, potichu, ale odpovedzme si: „Som mužom, ženou, chlapcom, dievčaťom jari alebo jesene? Moja duša má jar alebo jeseň?“ Každý si odpovedzme.

Vidíme radšej výhonky nového sveta než zožltnuté listy na konároch. Neutiekajme sa k nostalgiám, zármutkom a bedákaniam: vedzme, že Boh z nás chce mať dedičov prísľubu a tých, ktorí neúnavne pestujú sny. Nezabudnite na tú otázku: „Som človekom jari alebo jesene?“ Jari, ktorá očakáva rozkvet, ktorá očakáva ovocie, ktorá očakáva slnko, ktorým je Ježiš, alebo jesene, ktorá má vždy tvár sklonenú k zemi, zatrpknutú a – ako som to už niekoľkokrát povedal – s tvárou feferóniek nakladaných v octe.

Kresťan vie, že Božie kráľovstvo, jeho moc lásky, rastie ako veľké pšeničné pole, napriek tomu, že má pomedzi kúkol'. Vždy sú tu problémy, sú tu ohovárania, sú tu vojny, sú tu choroby... avšak pšenica rastie a nakoniec bude zlo odstránené. Budúcnosť nemáme v rukách, vieme však, že Ježiš Kristus je tou najväčšou milosťou života: je objatím od Boha, ktorý nás očakáva na konci, ale ktorý nás už teraz sprevádza a utešuje na ceste. On nás privádza do toho veľkého Božieho „stánku“, ktorý je medzi ľuďmi (porov. Zjv 21,3), spolu s ostatnými, mnohými bratmi a sestrami, a my Bohu prinesieme spomienku na tieto dni prežité na zemi.

A vtedy bude krásne objaviť, že nič nebolo stratené, žiaden úsmev a žiadna slza. Akokoľvek by bol náš život dlhý, bude sa nám zdať, že sme ho prežili jedným dychom. A že stvorenie sa

nezastavilo pri šiestom dni knihy Genezis, ale neúnavne pokračovalo ďalej, lebo Boh sa vždy o nás zaujímal. Až do dňa, kedy bude všetko dovŕšené, v to ráno, keď zmiznú slzy, v tom okamihu, keď Boh vysloví svoje posledné slovo požehnanie: «Hľa – hovorí Pán – všetko robím nové!» (Zjv 21,5). Áno, náš Otec je Bohom novostí a prekvapení. A v ten deň budeme skutočne šťastní a zaplačeme. Áno, ale plakať budeme od radosti.

Audiencia, 30-8-2017: Spomienka na povolanie oživuje nádej

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnes by som sa chcel vrátiť k dôležitej téme: vzťahu medzi nádejou a pamäťou so zvláštnym odkazom na spomienku na povolanie. A ako obraz si zoberiem povolanie Ježišových učeníkov. V ich pamäti ostala táto skúsenosť tak vtlačená, že niekto dokonca zaznamenal hodinu: «Boli asi štyri hodiny popoludní» (Jn 1,39). Evanjelista Ján opisuje príhodu ako živú spomienku mladosti, ktorá zostala nedotknutá v jeho pamäti starca: lebo Ján napísal tieto slová, keď už bol v pokročilom veku.

K stretnutiu došlo v blízkosti rieky Jordán, kde Ján Krstiteľ krstil; a títo mladí Galilejčania si zvolili Krstiteľ'a ako duchovného vodcu. V jeden deň prichádza Ježiš a necháva sa pokrstiť v rieke. Nasledujúci deň sa opäť vrátil a vtedy ten, čo krstil – teda Ján Krstiteľ – povedal dvom svojim učeníkom: «Hľa, Boží Baránok» (v. 36).

A pre týchto dvoch to je ,iskra'. Nechávajú svojho prvého učiteľ'a a nasledujú Ježiša. Na ceste sa k nim obrátil a položil im zásadnú otázku: «Čo hľadáte?» (v. 38). Ježiš sa v evanjeliách javí ako odborník na ľudské srdce. V tej chvíli sa stretol s dvoma hľadajúcimi mladíkmi, zdravo nepokojnými. Vskutku, aká mládež je mládežou uspokojenou, tá bez otázky zmyslu? Mladí, ktorí nič nehľadajú nie sú mladými, sú ľuďmi na dôchodku, sú predčasne zostarnutými. Je smutné vidieť mladých na dôchodku.

A Ježiš sa prostredníctvom celého Evanjelia, vo všetkých stretnutiach, ku ktorým dochádza na ceste, javí ako ,ten, čo zapaluje' srdcia. Z toho vyplýva tá jeho otázka, ktorá sa snaží podnieť túžbu po živote a šťastí, ktoré každý mladý človek nosí v sebe: «Čo hľadáš?». Aj ja by som sa chcel dnes spýtať mladých, ktorí sú tu prítomní na námestí a tých, čo počávajú skrze médiá: ,Ty, ktorý si mladý, čo hľadáš? Čo hľadáš vo svojom srdci?'.

Jánovo a Ondrejovo povolanie sa začína takto: je to začiatok priateľstva s Ježišom, ktoré je tak silné, že si vyžaduje spoločenstvo života a vášni s ním. Títo dvaja učeníci sa pripoja k Ježišovi a okamžite sa menia na misionárov, lebo keď sa skončilo stretnutie, nevracajú sa domov pokojní: a to až tak, že ich vlastní bratia – Šimon a Jakub – sú čoskoro zatiahnutí do sledu udalostí. Išli k sebe domov a povedali: ,Našli sme Mesiáša, našli sme veľkého proroka': oznamujú zvesť. Sú misionármi toho stretnutia. Išlo o stretnutie tak dojemné, tak plné šťastia, že učeníci si navždy zapamätali ten deň, ktorý osvietil a nasmeroval ich mladosť.

Ako možno objaviť vlastné povolanie v tomto svete? Možno ho objaviť toľkými spôsobmi, avšak táto stránka Evanjelia nám hovorí, že prvým indikátorom je radosť zo stretnutia s Ježišom. Manželstvo, zasvätený život, kňazstvo: každé skutočné povolanie sa začína stretnutím s Ježišom, ktorý nám dáva radosť a novú nádej, a ktoré nás vedie aj prostredníctvom skúšok a ťažkostí k stále plnšiemu stretnutiu s ním a k plnosti v radošti.

Pán nechce mužov a ženy, ktorí za ním kráčajú neochotne, bez toho, aby mali v srdci vietor radosti. Vy, čo ste na námestí, pýtam sa vás – každý nech zodpovie sám pre seba – máte v srdci vietor radosti? Každý nech sa spýta: ,Mám v sebe, v srdci, vietor radosti?'. Ježiš chce ľudí, ktorí zakúsili, že byť s ním

prináša nesmierne šťastie, ktoré možno v živote obnoviť každý deň.

Učeník Božieho kráľovstva, ktorý by nebol radostný, ktorý by neevanjelizoval tento svet, je smutný človek. Nestávame sa ohlasovateľmi Ježiša tým, že naostrujeme zbrane rétoriky: môžeš hovoriť, hovoriť, hovoriť, ale ak tam nie je niečo viac... Ako sa možno stať ohlasovateľmi Ježiša? Tak, že si v očiach zachováme iskru skutočného šťastia. Vidíme toľkých kresťanov, aj medzi sebou, ktorí očami odovzdajú radosť viery: očami!

Z toho dôvodu kresťan – [rovnako] ako Panna Mária – stráži oheň svojho zalúbenia: zalúbení do Ježiša. Samozrejme, sú tu aj životné skúšky, sú tu chvíle, kedy treba ísť vpred napriek chladu a vetrom, ktoré vejú oproti nám, napriek toľkým utrpeniam. Kresťania však poznajú cestu, ktorá vedie k tomu posvätnému miestu, ktorý ich raz a navždy zapálil.

Prosím vás však, žiadam: nevšímajme si znechutených a nešťastných ľudí; nepočúvajme tých, ktorí cynicky radia nestarať sa o nádeje života; nedôverujme tomu, ktorý uhasí už na počiatku každé nadšenie hovoriac, že žiadna firma nestojí za obetovanie celého života; nepočúvajme ‚zostarnutých‘ srdcom, ktorí hasia mládežnícku eufóriu. Choďme sa starcami, ktorí majú oči žiariace nádejou!

Pestujme skôr zdravé utópie. Boh chce, aby sme boli schopní snívať ako on a s ním, zatiaľ čo kráčame pozorní na realitu [okolo nás]; snívať o inom svete. A ak nejaký sen zhasne, vráťme sa späť k jeho snívaniu, s nádejou čerpajme na pamäti počiatky, tie tlejúce uhlíky, ktoré – po živote nie celkom dobrom – prikrýva popol nášho prvého stretnutia s Ježišom.

Toto je základná dynamika kresťanského života: pamätať na Ježiša. Pavol hovoril svojmu učeníkovi: «Pamätaj na Ježiša

Krista» (porov. 2Tim 2,8); toto je tá rada veľkého sv. Pavla: «Pamätaj na Ježiša Krista». Pamätať na Ježiša, na oheň lásky, s akým sme raz prijali náš život ako dobrý plán, a týmto plameňom znovu oživiť našu nádej.“

Audiencia, 20-9-2017: Návod na sebvýchovu k nádeji

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnešná katechéza má tému, ktorá znie: „Vychovávať k nádeji“. A preto ju budem adresovať priamo, s oslovením „ty“, v predstave, že hovorím ako vychovávateľ, ako otec k mladému človeku či k akejkoľvek osobe, ktorá je otvorená učiť sa.

Uvažuj, tam, kde ťa Boh zasial: maj nádej! Vždy dúfaj!

Nepoddávaj sa noci: pamätaj, že prvý nepriateľ, ktorého si treba podrobiť, nie je mimo teba, je v tvojom vnútri. Preto nedávaj priestor trpkým, pochmúrnym myšlienkam. Tento svet je prvým zázrakom, ktorý Boh urobil; a Boh vložil do našich rúk milosť nových zázrakov. Viera a nádej idú pospolu. Ver v existenciu vyšších a krajších právd. Dôveruj v Boha Stvoriteľa, v Ducha Svätého, ktorý všetko hýbe smerom k dobru, v Kristovo objatie, ktoré čaká na každého človeka na konci jeho existencie; ver, on na teba čaká. Svet napreduje vďaka pohľadu mnohých ľudí, ktorí kliesnili priechody, ktorí vybudovali mosty, ktorí snívali a verili; aj keď okolo seba počúvali slová výsmechu.

Nikdy si nemysli, že zápas, ktorý vedieš tu na zemi, je úplne zbytočný. Na sklonku života nás nečaká stroskotanie: nosíme v sebe semienko absolútna. Boh nesklame: ak do našich srdc vložil nádej, nechce jej dať zaniknúť v neustálych frustráciách. Všetko sa rodí, aby to zakvitlo vo večnej jari. Aj Boh nás stvoril, aby sme kvitli. Pamätám si na ten dialóg, keď dub požiadal mandľovník: „Rozprávaj mi o Bohu“. A mandľovník rozkvitol.

Kdekoľvek si, buduj! Ak si na zemi, povstaň! Nikdy nezostávajú v páde, povstaň, dovoľ, aby ti pomohli vstať na nohy. Ak sedíš, daj sa na cestu! Ak ťa paralyzuje nuda, vyžeň ju dobrými skutkami! Ak sa cítiš byť prázdny alebo zdemoralizovaný, popros Ducha Svätého, aby znovu zaplnil tvoju ničotu.

Vytváraj pokoj uprostred ľudí a nepočúvaj hlas tých, čo zasievajú nenávisť a rozdelenia. Nepočúvaj tieto hlasy. Ľudia, aj keď sú si vzájomne odlišní, boli stvorení pre vzájomné spolužitie. V nezhodách maj trpezlivosť: jedného dňa odhalíš, že každý je nositeľom nejakého zlomku pravdy.

Miluj ľudí. Maj rád každého jednotlivo. Rešpektuj cestu všetkých, či už je priamočiara alebo plná súžení, lebo každý má svoj vlastný príbeh, aby ho rozpovedal. Aj každý z nás má svoj príbeh, ktorý sa žiada rozpovedať. Každé rodiace sa dieťa je príslubom života, ktorý sa tak opätovne ukazuje ako mocnejší než smrť. Každá rodiaca sa láska je potenciálom premeny, prahnúcej po šťastí.

Ježiš nám zveril svetlo, ktoré žiari v temnotách: bráň ho, ochraňuj ho. Toto jedinečné svetlo je tým najväčším bohatstvom zvereným tvojmu životu.

A predovšetkým, snívaj! Neboj sa snívať! Snívaj! Snívaj o svete, ktorý ešte nie je vidieť, ale ktorý istotne príde. Nádej nás privádza k existencii stvorenia, ktoré siaha až ku svojmu definitívnemu naplneniu, keď Boh bude všetko vo všetkých. Ľudia so schopnosťou predstavivosti darovali človeku vedecké a technické objavy. Prebrázdili oceány, vkročili na terén, kam ešte nikto nikdy nevstúpil. Ľudia, ktorí živili nádeje sú tiež tými, ktorí premohli otroctvo a priniesli na túto zem lepšie životné podmienky. Pomyslite na týchto ľudí.

Buď zodpovedný za tento svet a za život každého človeka. Mysli na to, že každá nespravodlivosť voči chudobnému je

otvorenou ranou a umenšuje tvoju vlastnú dôstojnosť. Život sa neskončí s tvou existenciou a na tento svet prídu ďalšie generácie, ktoré budú nasledovať po tej našej a ešte mnoho ďalších. A každý deň pros Boha o dar odvahy. Pamätaj na to, že Ježiš kvôli nám zvíťazil nad strachom. On porazil strach. Náš najzákernejší nepriateľ nezmôže nič proti viere. A keď sa ocitneš ustráchaný zoči-voči nejakej životnej ťažkosti, pamätaj na to, že nežiješ len pre seba samého. Už pri krste bol tvoj život ponorený do tajomstva Trojice a ty patíš Ježišovi. Ak by ťa jedného dňa premkla hrôza, alebo by si si pomyslel, že zlo je priveľké na to, aby sa mu dalo vzdorovať, myslí jednoducho na to, že Ježiš žije v tebe. A je to on, ktorý cez teba, so svojou miernosťou, si chce podrobiť všetkých nepriateľov človeka: hriech, nenávisť, zločin, násilie, všetkých našich nepriateľov.

Maj vždy odvalu pravdy, avšak pamätaj: nie si nadradený nad nikým. Pamätaj na to! Nikomu nie si nadradený. Ak by si zostal aj posledným, kto by veril v pravdu, nevyhýbaj sa kvôli tomu spoločnosti ľudí. Aj keby si žil v tichu pustovne, nos v srdci utrpenie každého stvorenia. Si kresťan; a v modlitbe všetko znovu odovzdávaj Bohu.

A pestuj ideály. Ži pre niečo, čo prevyšuje človeka. A ak by si tieto ideály od teba jedného dňa vyžadovali zaplatiť „mastný“ účet, nikdy ich neprestaň nosiť vo svojom srdci. Vernosť dosiahne všetko.

Ak pochybíš, povstaň: nič nie je ľudskejšie ako urobiť chybu. A samotné tieto chyby sa ti nesmú stať väzením. Nebud' uväznený vo vlastných chybách. Boží Syn neprišiel kvôli zdravým, ale kvôli chorým: takže prišiel aj kvôli tebe. A ak v budúcnosti ešte urobíš chybu, neboj sa, vstaň! Vieš prečo? Lebo Boh je tvojím priateľom. Boh je tvojím priateľom.

Ak ťa zasiahne trpkosť, pevne ver vo všetkých ľuďoch, čo ešte stále pracujú pre dobro: v ich pokore je semienko nového

sveta. Navštevuj osoby, ktoré si zachovali srdce podobné srdcu dieťaťa. Uč sa z úžasu, pestuj v sebe žasnutie. Pestuj žasnutie.

Ži, miluj, snívaj, ver. A s Božou milosťou, nikdy nezúfaj.

Audiencia, 27-9-2017: Ako vzdorovať nepriateľom nádeje

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V tomto období hovoríme o nádeji; avšak dnes by som chcel s vami uvažovať nad nepriateľmi nádeje. Lebo nádej má svojich nepriateľov: tak ako každé dobro na tomto svete má svojich nepriateľov.

A prišiel mi na myseľ pradávny mýtus o Pandorinej skrinke: otvorenie skrinky rozpútava mnohé pohromy pre dejiny sveta. Len málokto si však pamätá na poslednú časť príbehu, ktorá otvára štrbinku svetla: po tom, ako všetky zlá vyšli z otvoru skrinky, zdá sa, že jeden drobný dar nanovo získava prevahu zoči-voči všetkej tej záplave zla. Pandora, žena, ktorá strážila skrinku, ho zbadá až ako posledný: Gréci ho nazývajú elpís, čo znamená nádej.

Tento mýtus nám rozpráva o tom, prečo je pre ľudstvo tak dôležitá nádej. Nie je pravdou, že „pokým je život, dovedy je nádej“, ako sa zvykne hovoriť. Jedine ak v obrátenom poradí: práve nádej je tým, čo drží život na nohách, čo ho chráni, opatruje a dáva mu rásť. Ak by ľudia nepestovali nádej, ak by sa neopierali o túto cnosť, neboli by nikdy vyšli z jaskýň, a nikdy by nezanechali stopu v dejinách sveta. Je tým najbožskejším, čo môže existovať v ľudskom srdci.

Jeden francúzsky básnik – Charles Péguy -- nám zanechal úžasné riadky o nádeji (porov. Predsieň tajomstva druhej cnosti). Básnicko hovorí, že Boh nežasne ani tak nad vierou ľudských bytostí, a ani nad ich láskou k blížnemu; ale čo ho skutočne naplňa úžasom a pohnutím, je nádej ľudí: «Že tí úbohí

synovia -- píše -- vidia ako sa veci vyvíjajú, a veria, že zajtra ráno bude lepšie». Básnikov obraz odkazuje na tváre mnohých ľudí, ktorí prešli týmto svetom -- roľníkov, chudobných robotníkov, migrantov hľadajúcich lepšiu budúcnosť – ktorí húževnato bojovali aj napriek trpkosti práve prežívaného dňa, plného početných skúšok, avšak boli vedení dôverou, že ich synovia budú mať spravodlivejší a pokojnejší život. Bojovali za synov, bojovali v nádeji.

Nádej je podnetom v srdci toho, kto odchádza zanechávajúc dom, zem, mnohokrát aj rodinu a príbuzných – myslím na migrantov –, aby hľadali lepšiu, dôstojnejšiu budúcnosť pre seba a pre svojich drahých. A je tiež podnetom v srdci toho, kto prijíma: túžbou stretnúť sa, spoznať sa, viesť dialóg... Nádej je podnetom ku „zdieľaniu cesty“, lebo cesta sa koná vo dvojici: tí, čo prichádzajú do našej zeme, a my, ktorí ideme smerom k ich srdcu, aby sme im porozumeli, aby sme rozumeli ich kultúre, ich jazyku. Je to cesta obidvoch, avšak bez nádeje sa tá cesta nedá uskutočniť. Nádej je impulzom k zdieľaniu cesty života, ako nám to pripomína Kampaň Charity, ktorú dnes spúšťame. Bratia, nemajme strach zdieľať cestu! Nebojme sa! Nemajme strach zdieľať nádej!

Nádej nie je cnosťou pre ľudí s plným žalúdkom. Preto sú chudobní od nepamäti prvými nositeľmi nádeje. A v tomto zmysle môžeme povedať, že chudobní, aj žobráci, sú protagonistami dejín. Na to, aby Boh vstúpil do sveta, potreboval ich: Jozefa a Máriu, pastierov z Betlehema. V tú prvú vianočnú noc bol spiaci svet uvelebený v mnohých nadobudnutých istotách. Avšak pokorní v skrytosti pripravovali revolúciu dobra. Boli chudobní vo všetkom, niekto sa držal len tesne nad prahom prežitia, avšak boli bohatí na to najvzácnejšie dobro, aké na svete existuje, čiže na ochotu k zmene.

Dostať všetko od života je niekedy nešťastím. Pomyslite na mladého človeka, ktorého nenaučili cnosti očakávania a trpezlivosti, ktorý sa nemusel pre nič namáhať, ktorý preskočil etapy a v dvadsiatke „už vie ako to na svete beží“; bol odsúdený na ten najhorší ortieľ, ktorým je: po ničom viac netúžiť. Toto je ten najhorší trest. Zavrieť dvere túžbam, snom. Vyzerá ako mladík, avšak do jeho srdca už vstúpila jeseň. Sú to takzvaní mladí jesene.

Mať prázdnu dušu, to je tou najhoršou prekážkou nádeje. Je to riziko, o ktorom nikto nemôže povedať, že sa ho netýka; pretože pokúšani proti nádeji môžeme byť aj vtedy, keď kráčame cestou kresťanského života. Mnísi starých dôb varovali pred jedným z najhorších nepriateľov oduševnenia. Nazvali ho „poludňajším démonom“, ktorý prichádza umoriť horlivý život práve vtedy, keď je slnko najvyššie. Toto pokušenie nás prekvapí vtedy, keď to najmenej očakávame: dni sa stávajú monotónnymi a nudnými, žiadna hodnota sa už nezdá byť hodnou námahy. Tento postoj sa nazýva apatia (acédia) nahlodávajúca život zvnútra až kým ho nezanechá ako prázdnu schránku.

Keď sa toto prihodí, kresťan vie, že proti tomuto stavu musí bojovať, a nikdy ho pasívne neprijímať. Boh nás stvoril pre radosť a pre šťastie, a nie preto, aby sme sa utápali v ponurých myšlienkach. Preto je dôležité chrániť si srdce čeliac pokušeniam skleslosti, ktoré istotne nepochádzajú od Boha. A tam, kde by sa naše sily zdali byť chabými a boj proti úzkosti obzvlášť tvrdý, môžeme sa vždy utiekať k menu Ježiš. Môžeme opakovať tú jednoduchú modlitbu, ktorej stopu nachádzame aj v evanjeliách, a ktorá sa stala kľúčovým bodom mnohých kresťanských duchovných tradícií: „Pane Ježišu Kriste, Syn živého Boha, zmiluj sa nado mnou hriešnikom!“ Krásna modlitba. „Pane Ježišu Kriste, Syn živého Boha, zmiluj sa nado mnou hriešnikom!“ Toto je modlitba nádeje, lebo sa obraciam

na toho, kto môže otvoriť dvere dokorán a vyriešiť problém, dať mi vidieť obzor, horizont nádeje.

Bratia a sestry, na boj proti zúfalstvu nie sme sami. Ak Ježiš premohol svet, je schopný zvíťaziť v nás nad všetkým, čo sa stavia proti dobru. Ak je Boh s nami, nikto nám neukradne tú cnosť, ktorú tak bezpodmienečne potrebujeme k životu. Nikto nám neukradne nádej. Pod'me vpred!

Audiencia, 4-10-2017: Kresťan je misionárom nádeje

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V tejto katechéze chcem hovoriť na tému „Misionári nádeje dnes“. Rád tak robím na začiatku mesiaca október, ktorý je v Cirkvi venovaný osobitným spôsobom misiám, a tiež na sviatok svätého Františka z Assisi, ktorý bol veľkým misionárom nádeje!

Vskutku, kresťan nie je prorokom nešťastia. Je to jasné? My nie sme prorokmi nešťastia. Podstatou kresťanovho hlásania je opak nešťastia: Je to Ježiš, ktorý umrel z lásky a ktorého Boh vzkriesil na Veľkonočné ráno. A toto je jadro kresťanskej viery. Ak by sa evanjeliá zastavili pri pochovaní Ježiša, príbeh tohto proroka by sa pridala k mnohým životopisom hrdinských osobností, ktoré dali život za istý ideál. Evanjelium by tak bolo povzbudivou a tiež utešujúcou knihou, avšak nebolo by posolstvom nádeje.

Avšak evanjeliá sa nekončia Veľkým piatkom, idú ďalej; a práve tá časť, ktorá nasleduje ďalej, premieňa naše životy. Ježišovi učeníci boli zdrvení v sobotu po jeho ukrižovaní; ten kameň privalený ku vchodu hrobu prikryl aj tie tri roky plné nadšenia, ktoré prežili s Nazaretským Majstrom. Zdalo sa, že všetkému je koniec a niektorí, sklamaní a ustráchaní, už aj opúšťali Jeruzalem.

Avšak Ježiš vstáva z mŕtvych! Táto nečakaná skutočnosť obracia naruby a otriasa myseľ a srdce učeníkov. Lebo Ježiš nevstáva z mŕtvych len pre seba, ako by jeho znovuzrodenie bolo výsadou, ktorú treba žiarlivo strážiť: ak vystupuje k

Otcovi, je to preto, že chce, aby na jeho zmŕtvychvstaní mala účasť každá ľudská bytosť, a aby ním bolo pozdvihnuté každé stvorenie. A v deň Zoslania Ducha Svätého boli učeníci premenení dychom Ducha Svätého. Nebudú mať len všetkým zaniest' nejakú peknú zvesť, ale oni sami budú iní než boli predtým, akoby znovuzrodení pre nový život. Ježišovo zmŕtvychvstanie nás premieňa mocou Ducha Svätého. Ježiš je živý, je živý medzi nami, je žijúci a má moc sa premieňať.

Aké pekné je pomyslieť na to, že sme ohlasovateľmi Ježišovho zmŕtvychvstania nie len slovami, ale skutkami a svedectvom života! Ježiš nechce takých učeníkov, čo sú schopní iba opakovať namemorované poučky. Chce svedkov: osoby šíriace nádej svojou prívetivosťou, tým, ako sa usmievajú, ako milujú. Predovšetkým ako milujú: lebo sila zmŕtvychvstania robí kresťanov schopnými milovať aj vtedy, keď sa zdá, že láska stratila svoje dôvody. Existuje čosi „naviac“ prebývajúce v kresťanskej existencii, čo sa nedá jednoducho vysvetliť silou ducha alebo väčším optimizmom. Nie! Viera, naša nádej nie je len optimizmom; je niečím iným, niečím viac! Je to akoby veriaci boli ľuďmi s „kúskom neba“ navyše nad svojou hlavou, sprevádzaní istou prítomnosťou, ktorú niektorí nedokážu ani len vytušiť.

Úlohou kresťanov v tomto svete je tak otvárať priestory spásy, ako regeneračné bunky schopné prinavrátiť životodarnú miazgu tomu, čo sa zdalo byť už navždy strateným. Keď je nebo celé zamračené, je požehnaním ten, kto vie hovoriť o slnku. Hľa, pravý kresťan je takýto: nie ponosujúci sa a nazlostení, ale presvedčený vďaka sile zmŕtvychvstania o tom, že žiadne zlo nie je nekonečné, že žiadna noc nie je bez konca, že žiaden človek nie je definitívne zmýlený, že žiadna nenávisť nie je nepremožiteľná láskou.

Iste, niekedy učenici draho zaplatia za túto nádej, ktorú im daroval Ježiš. Pomyslime na mnohých kresťanov, ktorí neopustili svoj ľud, keď prišiel čas prenasledovania. Zostali tam, kde si neboli istí ani zajtrajškom, kde nemohli robiť plány žiadneho druhu, zostali dúfajúc v Boha. Pomyslime na našich bratov, na naše sestry z Blízkeho východu, ktorí vydávajú svedectvo nádeje a aj obetujú život za toto svedectvo. A toto sú praví kresťania! Títo ľudia nesú nebo v srdci, hľadiac ponad, vždy ďalej.

Ten, kto mal milosť prijať Ježišovo zmŕtvychvstanie, môže ešte dúfať v nečakané. Mučeníci všetkých čias svojou vernosťou Kristovi hovoria o tom, že nespravodlivosť nemá v živote posledné slovo. V zmŕtvychvstalom Kristovi môžeme aj naďalej dúfať. Muži a ženy, ktorí majú dôvod „prečo“ žiť, odolávajú v časoch nešťastia viac než ostatní. Ved' ten, kto má Krista po svojom boku sa skutočne už viac ničoho nebojí. A preto kresťania nikdy nie sú ľuďmi ľahko manipulovateľnými, čo na všetko pristanú - tí praví kresťania, nie je tak? Ich miernosť si netreba zamieňať s pocitom neistoty a submisívnosťou. Svätý Pavol povzbudzuje Timoteja trpieť za Evanjelium, a hovorí takto: «Ved' Boh nám nedal Ducha bojzlivosti, ale Ducha sily, lásky a rozvahy» (2 Tim 1,7). Keď upadnú, vždy znova povstanú.

Vidíme, drahí bratia a sestry, prečo je kresťan misionárom nádeje. Nie pre svoju zásluhu, ale vďaka Ježišovi, pšeničnému zrnku, ktoré padlo do zeme, odumrelo a prinieslo veľkú úrodu (porov. Jn 12,24).

Audiencia, 11-10-2017: Bdelé očakávanie

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnes by som sa chcel pristaviť pri tom rozmere nádeje, ktorým je bdelé očakávanie. Téma bdelosti je jednou z hlavných línií Nového zákona. Ježiš svojim učeníkom káže: «Bedrá majte opásané a lampy zažaté! Buďte podobní ľuďom, ktorí očakávajú svojho pána, keď sa má vrátiť zo svadby, aby mu otvorili hneď, ako príde a zaklope» (Lk 12,35-36). V tomto čase, nasledujúcim po Ježišovom zmŕtvychvstaní, v ktorom sa neustále striedajú chvíle pokoja s chvíľami úzkosti, kresťania nikdy nespohodlnujú. Evanjelium odporúča, aby sme boli ako sluhovia, ktorí sa nikdy neukladajú na spánok, kým sa ich pán nevráti. Tento svet si vyžaduje našu zodpovednosť a my ju na seba preberáme všetku, a to s láskou.

Ježiš chce, aby náš život bol pracovitý, aby sme nikdy nepoľavili v ostražitosti, aby sme s vdakou a úžasom prijímali každý nový deň darovaný Bohom. Každé ráno je čistou stránkou, na ktorú kresťan začína písať prostredníctvom dobrých skutkov. My sme už boli zachránení Ježišovým vykúpením, avšak teraz očakávame plné prejavenie sa jeho zvrchovanej vlády: keď bude konečne Boh všetko vo všetkom (porov. 1 Kor 15,28). Nič v kresťanskej viere nie je istejšie než toto „stretnutie“, toto stretnutie s Pánom, keď on sám príde. A keď nadíde tento deň, my kresťania chceme byť ako tí sluhovia, ktorí strávili noc s opásanými bedrami a zažatými lampami: treba byť pripravenými na prichádzajúcu spásu, hotovými na stretnutie. Pomysleli ste na to, aké bude to stretnutie s Ježišom, keď príde?

Bude to objatie, jedna velikánska radosť, obrovská radosť. Musíme žiť v očakávaní tohto stretnutia!

Kresťan nebol stvorený pre nudu; ale pre trpezlivosť. Vie, že aj v monotónnosti istých stále rovnakých dní je ukryté tajomstvo milosti. Sú ľudia, ktorí sa prostredníctvom vytrvalosti svojej lásky stávajú akoby studňami zavlažujúcimi púšť. Nič nevyjde navnivoč a žiadna situácia, v ktorej sa kresťan ocitá pohrúžený, nie je totálne „láskyvzdorná“. Žiadna noc nie je tak dlhá, aby nám dala zabudnúť na radosť z úsvitu. A čím je temnejšia, tým bližšie je brieždenie.

Ak sme zjednotení s Ježišom, chlad ťažkých chvíľ nás neparalyzuje; a ak by aj celý svet kázal proti nádeji, ak by hovoril, že budúcnosť prinesie jedine tmavé mračná, kresťan vie, že v tej istej budúcnosti je Kristov návrat. Nikto nepozná jeho čas, nikto nevie, kedy nastane, avšak myšlienka na to, že na konci našich dejín je milosrdný Ježiš, stačí na to, aby sme mali dôveru a nepreklínali život. Všetko bude zachránené. Všetko. Budeme trpieť, prídu chvíle vyvolávajúce hnev a rozhorčenie, avšak lahodná a mocná spomienka na Krista zaženie pokušenie myslieť si, že tento život je pomýlený.

Po tom, ako sme spoznali Ježiša, nemôžeme inak, než skúmať dejiny s dôverou a nádejou. Ježiš je ako dom; my sme v jeho vnútri a z okien tohto domu hľadáme na svet. Preto sa neuzatvárame v sebe samých, neoplakávame melancholicky akúsi starú zlatú minulosť, ale hľadáme vždy vpred, do budúcnosti, ktorá nie je len dielom našich rúk, ale ktorá je predovšetkým vecou neustálej starostlivosti Božej prozreteľnosti. Všetko, čo je nepriehľadné, sa jedného dňa stane svetlom.

Pamätajme, že Boh nezruší vlastné slovo. Nikdy. Boh nikdy nesklame. Jeho úmysel s nami nie je hmlistý, ale je jasne načrtnutým plánom spásy: «Boh chce, aby boli všetci ľudia

spasení a poznali pravdu» (1 Tim 2,4). Preto sa neponechávajme voľnému plynutiu udalostí s pesimizmom, akoby boli dejiny vlakom, ktorý stratil kontrolu. Rezignácia nie je kresťanskou cnosťou. Tak, ako nie je kresťanské ani krčiť plecami či vešať hlavu pred osudom, ktorý by sa nám zdal byť neodvratným.

Ten, kto vnáša do sveta nádej nikdy nie je človekom, ktorý kapituluje. Ježiš nám odporúča očakávať ho tak, že nebudeme stáť so založenými rukami: «Blahoslavení sluhovia, ktorých pán pri svojom príchode nájde bdieť» (Lk 12,37). Niet v konečnom dôsledku takého budovateľa pokoja, ktorý by neohrozil svoj osobný pokoj, keď sa ujíma problémov ostatných. Nebol by to budovateľ pokoja, ale lenivec, pohodlný človek. Neexistuje budovateľ pokoja, ktorý by tak či onak neohrozil svoj osobný pokoj, keď sa ujíma problémov ostatných. Lebo kresťan riskuje, má odvahu riskovať, aby priniesol dobro – to dobro, ktoré nám Ježiš daroval ako poklad.

Každý deň nášho života opakujme tú prosbu, ktorú prví učeníci v ich aramejskom jazyku vyjadrovali slovami Marana tha, a ktorú nachádzame v poslednom verši Biblie: «Príď, Pane Ježišu!» (Zjv 22,20). Je to refrén každého kresťanského života: nič v našom svete tak nepotrebujeme, ako Kristovo pohladenie. Aká je to milosť, keď v modlitbe, v ťažkých dňoch tohto života, počujeme jeho hlas, ktorý odpovedá a uisťuje nás: «Áno, prídem čoskoro» (Zjv 22,7)!

Audiencia, 18-10-2017: Blahoslavení tí, ktorí zomierajú v Pánovi

---

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnes by som chcel uviesť do konfrontácie kresťanskú nádej so skutočnosťou smrti - tou realitou, ktorú má naša moderná civilizácia tendenciu čoraz viac vymazávať. A tak, keď sa smrť priblíži k našim blízkym alebo k nám samotným, sme nepripravení, dokonca nám chýba vhodná „abeceda“, aby sme zmysluplnými slovami vyjadrili to, čo sa týka jej tajomstva, ktoré každopádne zostáva tajomstvom. A predsa prvé znaky ľudskej civilizácie viedli práve skrze kontakt s touto záhadou. Mohli by sme povedať, že človek sa rodí s kultom mŕtvych.

Iné civilizácie, ktoré predišli tú našu, mali odvahu pozeráť sa smrti do očí. Bola udalosťou, o ktorej starší rozprávali novým generáciám ako o nevyhnutnej skutočnosti nútiacej človeka žiť pre niečo absolútne. Žalm 90 hovorí: «Nauč nás rátať naše dni, aby sme našli múdrosť srdca» (v. 12). Rátať vlastné dni dáva srdcu nadobudnúť múdrosť! Sú to slová, ktoré nás vedú k zdravému realizmu, vyhánajúc ilúziu všemohúcnosti. Čím sme my? Sme „takmer nič“, hovorí ďalší žalm (porov. 88,48); naše dni plynú rýchlo: aj keby sme žili sto rokov, nakoniec sa nám bude zdať, že všetko to bol len jeden dych. Mnohokrát som počul z úst starých ľudí: „Život mi prešiel ako jeden dych...“

Takto smrť obnažuje náš život. Dáva nám odhaliť, že naše skutky pýchy, hnevu a nenávisti boli márnosťou: čírou márnosťou. S poľutovaním si uvedomujeme, že sme dost nemilovali a že sme nehľadali to, čo bolo podstatné. A naopak,

vidíme to, čo skutočne dobré sme zasiali: vzťahy lásky, kvôli ktorým sme sa obetovali a ktoré nás teraz držia za ruku.

Ježiš osvietil tajomstvo našej smrti. Svojím počínaním nám dáva oprávnenie pociťovať žiaľ, keď nás opustí nejaká drahá osoba. On bol «hlboko» dotknutý pred hrobom priateľa Lazára a «zaplakal» (Jn 11,35). Pri tomto jeho postoji vnímame Ježiša ako veľmi blízkeho, ako nášho brata. Plakal kvôli svojmu priateľovi Lazárovi.

A vtedy Ježiš prosí Otca, zdroj života, a prikazuje Lazárovi vyjsť z hrobu. A tak sa aj stane. Kresťanská nádej čerpá z tohto postoja, ktorý Ježiš zaujíma voči ľudskej smrti: ak je aj prítomná vo stvorení, je však znetvorením, ktoré mrzačí plán Božej lásky, a Spasiteľ nás z toho chce uzdraviť.

Na inom mieste evanjeliá rozprávajú o otcovi, ktorý mal veľmi chorú dcéru a s vierou sa obracia na Ježiša, aby ju zachránil (porov. Mk 5,21-24.35-43). Niet dojímavejšej postavy, než je postava otca či matky s chorým dieťaťom. A Ježiš hneď ide s tým mužom, ktorý sa volal Jairus. V istej chvíli prichádza niekto z Jairovho domu a hovorí mu, že dievča umrelo a netreba viac vyrušovať Učiteľa. Avšak Ježiš Jairovi hovorí: «Neboj sa, len ver!» (Mk 5,36). Ježiš vie, že tento muž je v pokušení reagovať s hnevom a zúfalstvom, pretože dievčatko umrelo, a odporúča mu uchovávať plamienok, ktorý horí v jeho srdci: vieru. „Neboj sa, len ver!“ - Neboj sa, len naďalej udržuj tento plamienok zapálený! A potom, po príchode do domu, prebudí dievčatko zo smrti a živú ju prinavráti jej drahým.

Ježiš nás vovádza na toto „úskalie“ viery. Marte plačúcej nad úmrtím brata Lazára oponuje svetlom dogmy: «Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie. A nik, kto žije a verí vo mňa, neumrie naveky. Veríš tomu?» (Jn 11,25-26). Toto Ježiš opakuje každému z nás zakaždým, keď smrť prichádza pretrhnúť tkanivo života a citových prejavov.

Tu vstupuje do hry celý náš život: tu, medzi svahom viery a priepasťou strachu, Ježiš hovorí: „Ja nie som smrť, ja som vzkriesenie a život, veríš tomu? Veríš tomu?“ My, ktorí sme dnes tu na námestí, veríme tomuto?

Všetci sme maličkí a bezbranní zoči-voči tajomstvu smrti. Avšak, aká je to milosť, ak si v tej chvíli udržiavame v srdci plamienok viery! Ježiš nás chytí za ruku, tak, ako chytil za ruku Jairovu dcéru, a opäť povie: «Talitha kum!», «Dievča, hovorím ti, vstaň!» (Mk 5,41). Toto povie nám, každému z nás: „Zdvihni sa, vstaň z mŕtvych!“

Ja vás teraz pozývam zavrieť oči a myslieť na tú chvíľu, na chvíľu našej smrti. Každý z nás pomyslíme na vlastnú smrť a predstavme si ten moment, ktorý nastane, keď nás Ježiš vezme za ruku a povie nám: „Pod', pod' so mnou, vstaň!“ Tam sa ukončí nádej a bude to skutočnosť, skutočnosť života. Dobre pomyslíte: Ježiš sám príde ku každému z nás a vezme nás za ruku so svojou nehou, so svojou vl'údnosťou, so svojou láskou. A každý si v srdci opakujme Ježišove slová: „Vstávaj, pod'! Vstávaj, pod'! Vstávaj, vstaň z mŕtvych!“

Toto je naša nádej tvárou v tvár smrti. Pre toho, kto verí, je bránou, ktorá sa úplne roztvorí; pre toho, kto pochybuje, je škárou svetla, ktoré preniká cez priechod, ktorý sa celkom neuzavrel. Avšak pre nás všetkých to bude milosťou, keď nás toto svetlo stretnutia s Ježišom ožiari.

Audiencia, 25-10-2017: Raj – cieľ našej nádeje

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Toto je posledná katechéza na tému kresťanskej nádeje, ktorá nás sprevádzala od začiatku tohto liturgického roka. A uzavriem ju hovoriac o raji, ako cieľi našej nádeje.

«Raj» je jedným z posledných slov vyslovených Ježišom na kríži, adresovaných dobrému lotrovi. Pristavme sa na chvíľku pri tejto scéne. Na kríži Ježiš nie je sám. Po jeho boku, napravo a naľavo, sú dvaja zločinci. Nieкто, prechádzajúc popred tie tri kríže vztýčené na Golgote, si možno s úľavou vydýchol, pomysliac si, že konečne bola vykonaná spravodlivosť, keď takto vydali ľudí na smrť.

Vedľa Ježiša je aj kajúci vinník: ten, kto uznáva, že si zaslúžil tento strašný trest. Nazývame ho „dobrý lotor“, ktorý, oponujúc tomu druhému, hovorí: My dostávame to, čo sme si našimi skutkami zaslúžili (porov. Lk 23,41).

Na Kalvárii, v ten tragický a svätý piatok, Ježiš speje až k extrému svojho vtelenia, svojej solidarity s nami hriešnikmi. Tam sa uskutočňuje to, čo prorok Izaiáš povedal o trpiacom Služobníkovi: «pripočítali ho k hriešnikom» (53,12; porov. Lk 22,37).

Tam, na Kalvárii, má Ježiš posledné stretnutie s hriešnikom, aby aj jemu široko roztvoril dvere svojho kráľovstva. Toto je zaujímavé: je to jediný raz, keď sa slovo „raj“ objavuje v evanjeliách. Ježiš ho sľubuje tomu „úbohému zloduchovi“, ktorý mal na dreve kríža odvahu obrátiť sa naňho s tou najpokornejšou z prosieb: «Spomeň si na mňa, keď prídeš do

svojho kráľovstva» (Lk 23,42). Nemal dobré skutky, čo by zavážili, nemal nič, no zveruje sa Ježišovi, ktorého uznáva ako nevinného, dobrého, tak odlišného od seba samého (v. 41). Stačilo to slovo pokornej kajúcnosti, aby sa dotkol Ježišovho srdca.

Kajúci lotor nám pripomína náš pravý stav pred Bohom: že my sme jeho deti, že on voči nám zakusuje súcit, že je odzbrojený zakaždým, keď mu prejavíme túžbu po jeho láske. V izbách mnohých nemocníc či v celách väzníc sa tento zázrak opakuje nespočetnekrát: niet takej osoby, akokoľvek zle by žila, ktorej by zostávalo len zúfalstvo a bola by jej zakázaná milosť. Pred Boha všetci predstupujeme s prázdnyimi rukami, tak trochu ako mýtnik z podobenstva, ktorý sa pristavil na modlitbu v chráme celkom vzadu (porov. Lk 18,13). A zakaždým, keď človek, ktorý si posledný krát spytuje svedomie svojho života, zistí, že nedostatky omnoho prevažujú nad jeho dobrými skutkami, nemá zmalomysel'nieť, ale má sa zveriť Božiemu milosrdenstvu. A toto nám dáva nádej, toto nám otvára srdce!

Boh je Otcom a až do poslednej chvíle očakáva náš návrat. A navrátenému márnotravnému synovi, ktorý začína vyznávať svoje viny, otec zatvára ústa objatím (porov. Lk 15,20). Toto je Boh: takto nás miluje!

Raj nie je miestom z rozprávok, a ani začarovanou záhradou. Raj je objatím sa s Bohom, nekonečnou Láskou a vstupujeme doň vďaka Ježišovi, ktorý za nás zomrel na kríži. Tam, kde je Ježiš, je milosrdenstvo a šťastie; bez neho je chlad a temnota. V hodine smrti kresťan Ježišovi opakuje: „Spomeň si na mňa“. A keby aj nebol viac nik, kto by si na nás spomenul, Ježiš je tam, po našom boku. Chce nás priviesť na to najkrajšie miesto, aké existuje. Chce nás tam vziať s tým málom či množstvom dobra, ktoré bolo v našom živote, aby sa nič nestratilo z toho, čo on už vykúpil. A do Otcovho domu privedie aj všetko to, čo v nás ešte

potrebuje vykúpenie: nedostatky a pochybenia celého života. Toto je cieľ našej existencie: aby sa všetko naplnilo a bolo premenené v láske.

Ak tomuto veríme, smrť nám viac nebude naháňať strach a môžeme tiež dúfať, že z tohto sveta odídeme pokojným spôsobom, s množstvom dôvery. Ten, kto spoznal Ježiša, sa už viac ničoho nebojí. A aj my budeme môcť opakovať slová starého Simeona – ktorý bol tiež požehnaný stretnutím s Kristom – po celom živote strávenom v očakávaní: «Teraz prepustíš, Pane, svojho služobníka, v pokoji podľa svojho slova, lebo moje oči uvideli tvoju spásu» (Lk 2,29-30).

A v tom momente konečne nebudeme viac nič potrebovať, nebudeme viac vidieť nejasným spôsobom. Nebudeme viac zbytočne plakať, lebo všetko pominulo; aj proroctvá, aj poznanie. Avšak láska nie, tá zostane. Lebo «láska nikdy nezanikne» (porov. 1 Kor 13,8).